Ազգ
Azg
21 ՕԳՈՍՏՈՍ 2008 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 150 (4044)

«Վրաստանի բանակի հարձակումը նախապատրաստել են ԱՄՆ սպաները»

ԱՄՆ-ի բանակի սպաները վրացի զինծառայողներին նախապատրաստել են անմիջականորեն Հարավային Օսիայի դեմ Վրաստանի զինված ուժերի ռազմական գործողություններ սկսելուց առաջ: Այս մասին, ինչպես հաղորդում է «Նովոստի» գործակալությունը, հայտնել է ՌԴ պաշտպանության նախարարության առընթեր հանրային խորհրդի նախագահի տեղակալ Բորիս Սալմակովը, հաղորդում է «Նոյյան տապանը»: «Վրացական բանակի մեր հարցաքննած զինծառայողների ցուցմունքներից հետեւում է, որ բոլոր ուսումնավարժական հավաքներն անմիջականորեն տվյալ գործողություններն սկսելուց առաջ նրանց հետ (վրացի զինծառայողների) անցկացրել են ԱՄՆ-ի բանակի սպաները: Ընդ որում, նրանք զինվորական համազգեստով են եղել եւ ունեցել են Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների բանակի զինծառայողների տարբերանշաններ», ասել է Սալմակովը:

Մինչդեռ, ըստ վրացական «Ջորջիա օն լայն»-ի, տարածաշրջանում ԱՄՆ ներկայացուցիչ Մեթյու Բրայզան ասել է, որ հարձակումից առաջ իրենք Թբիլիսիին խորհուրդ են տվել պատերազմական գործողություն չսկսել ռուսական զորքի դեմ:

Ի՞նչ ենք ուզում Սեւանից

Ո՞րն է կրկնակի ջրառի իրական դրդապատճառը

ՄԱՐԻՆԵ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

8 տարի է, ընդունվել եւ գործում է «Սեւանա լճի էկոհամակարգի վերականգնման, պահպանման, վերարտադրման եւ օգտագործման միջոցառումների տարեկան եւ համալիր ծրագրեր հաստատելու մասին» օրենքը, որը նաեւ թույլ է տվել Սեւանի վերականգնման համալիր ծրագիր ունենալ, դրա շնորհիվ Սեւանը բարձրացել է մոտ երեք մետրով: Սակայն հենց այդ օրենքով ամեն տարի, այս տարի էլ, կառավարությունը կարողանում է մտնել Ազգային ժողով եւ թույլատրելի 170 մլն խմ ջրաքանակից շատ ավելի ջրառի չափաքանակներ սահմանել: Հունիսին 240 մլն խմ սահմանումը գործադիրը քիչ է համարել եւ ջրային տնտեսության պետական կոմիտեի նախագահ **Անդրանիկ Անդրեասյանը** երեկ ԱԺ-ում հիմնավորում էր այն առաջարկը, որով այժմ էլ 360 մլն խմ ջուր ենք ուզում վերցնել Սեւանից, երբ ոռոգման սեզոնն ավարտվում է, իսկ կոմիտեի նախագահի հիմնավորումները հենց հենվում են գյուղատնտեսական նպատակների եւ ոռոգման անհրաժեշտության վրա՝ մեջբերելով շատ շուտ սկսված չորային եղանակը, տեղումների պակասը, ջրամբարների դատարկ լինելը: Ա. Անդրեասյանը կարճ ներկայացրեց խնդիրը, 15 պատգամավորներ էլ հարցերի միջոցով երեկ մինչեւ օրվա վերջ փորձում էին ստանալ իրենց մտահոգությունների պատասխանը, ու երբ արդեն բանը հասավ պատգամավորների տեսակետների արտահայտմանը ելույթների միջոցով, այդ կարեւոր պահին դահլիճում լրագրող չէր մնացել, նրանց կողմում 4 կին էին նստած բնապահպան ՀԿ-ներից ու կառույցներից, դահլիճում էլ երկու տասնյակ պատգամավոր էր:

Տես էջ 3

Միայն Բագրատաշենի սահմանակետով Հայաստան է մուտք գործել 10 հազ. օտարերկրացի

Վրաստանում տեղի ունեցած իրադարձությունների հետեւանքով տեղի է ունեցել բնակչության զգալի տեղաշարժ դեպի Հայաստան: Տարածքային կառավարման նախարարության միգրացիոն գործակալությունը եւ Միավորված ազգերի փախստականների գծով գերագույն հանձնակատարի (ՄԱԿ ՓԳՀ) հայաստանյան գրասենյակը համատեղ այց են կատարել երեք սահմանակետեր՝ նոր ժամանած անձանց հետ կապված իրավիճակն ուսումնասիրելու նպատակով: Ինչպես տեղեկացրին ՄԱԿ ՓԳՀ գրասենյակից, օգոստոսի 8-18-ը Բագրատաշենի սահմանակետով Հայաստան է մուտք գործել 10 հազ. 730 օտարերկրացի: Համեմատության համար նշենք, որ հակամարտությունից ընդամենը երեք օր առաջ՝ օգոստոսի 5-7-ը, Բագրատաշենի սահմանակետով Հայաստան է մուտք գործել մոտ 400 օտարերկրացի: Հակամարտությունից հետո օտարերկրացիների մի մասը Հայաստանն օգտագործել է նաեւ որպես տարանցիկ երկիր՝ դեպի իրենց երկրներ մեկնելու համար: Ժամանած անձինք գլխավորապես Վրաստանի հայ քաղաքացիներ են, մեծ մասամբ՝ կանայք, երեխաներ, որոնք Վրաստանում իրադրության վատթարացման պատճառով ապաստան են գտել Հայաստանում իրենց բարեկամների ու ընկերների մոտ: Հիմնականում Թբիլիսիից, Գորիից եւ Հարավային Օսիայից ժամանած օտարերկրացիների մեջ կան Վրաստանի ու Ռուսաստանի վրացի եւ հայ քաղաքացիներ, ինչպես նաեւ այլ ազգությունների, գլխավորապես՝ դիվանագետներ, այլ միջազգային կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ:

ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆ

Ռուսական զորքերը «ազատ տեղաշարժվում են» Վրաստանի տարածքով

Անօգուտ են բանաձեւերը ու մշտական՝ գերտերությունների շահերը

Ա. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Աշխարհին սեփական հզորության ու անպատժելիության ցուցադրությունները հատուկ են միայն այն երկրներին, որոնք ողջ աշխարհին մոտենում են սեփական շահերի տեսանկյունից՝ այն սեփական ու ազդեցության գոտիների բաժանված տիրույթների տեսքով պատկերացնելով: Հարեւան Վրաստանում տեղի ունեցողը բնավ էլ ռուս-վրացական կամ, որ ավելի անհավանական է՝ վրաց-հարավօսական հարաբերությունների ու խնդիրների հարթության մեջ չի տեղավորվում, այլ վկայում է մեր տարածաշրջանում գերտերությունների շահերի բախման մասին, եւ որ ցավալի է՝ հերթական անգամ:

Եվ մինչ Ֆրանսիայի, Վրաստանի եւ Ռուսաստանի նախագահները վեց կետերից բաղկացած պայմանագիր ստորագրեցին հարավօսական հակամարտության գոտում ռազմական գործողությունների ֆորմալ դադարեցումից հետո, այդ կետերը կարծես դեռ մնում են փաստաթղթի բովանդակություն, բայց որեւէ կերպ չեն դառնում իրողություն:

ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհուրդը ինչպես Ռուսաստանից, այնպես էլ Վրաստանից պահանջում է հաստատել հրադադարի ու ՌԴ զինուժի՝ Վրաստանից դուրսբերման մասին համաձայնագրի դրույթները: Տես էջ 8

Նալբանդյանը պատասխանել է թուրքական «Զամանի» հարցին

Ըստ ԱԳՆ մամուլի ծառայության հաղորդագրության, «Զաման» օրաթերթի հարցին, թե «Ո՞րն է Ձեր առաջարկը Հայաստանի հետ բանակցություններ սկսելու Թուրքիայի վարչապետի հայտարարությանը», արտգործնախարար Էդվարդ Նալբանդյանը պատասխանել է. «Հայաստանը միշտ կողմ է եղել երկխոսությանը եւ բանակցություններին, հատկապես այն հարցերում, որոնք վերաբերում են մեր տարածաշրջանում համագործակցությանը եւ անվտանգությանը: Ողջունելի է Թուրքիայի վարչապետի հայտարարությունը՝ այդ խնդիրներում Հայաստանի հետ բանակցություններ սկսելու մտադրության վերաբերյալ»:

Սպանության սպառնալիք վկայի նկատմամբ

Գլխավոր դատախազության մամուլի ծառայությունից հաղորդում են, որ Երեւան քաղաքում զանգվածային անկարգություններ հրահրելու առթիվ հարուցված քրեական գործով ընթացող դատավարությունների ժամանակ որոշ վկաներ երբեմն հրաժարվում են իրենց նախաքննական ցուցմունքներից: Արմավիրի մարզի դատախազությունում քննությամբ պարզվել է մեղադրյալի հարազատների կողմից վկայի նկատմամբ ճնշում գործադրելու նմանատիպ հերթական դեպքերից մեկը: Էջմիածին քաղաքի բնակիչ Կ. Առաքելյանը ոստիկանության բաժին հաղորդում է տվել, որ որոշ անձինք սպառնացել են սպանել իր հորը՝ Ա. Առաքելյանին, եթե վերջինս դատարանում ցուցմունք չտա մարտի 1-ին Երեւան քաղաքում տեղի ունեցած զանգվածային անկարգությունների փաստով հարուցված քրեական գործով մեղադրյալ Գ. Մանուկյանի օգտին: Պարզվել է, որ հարուցված քրեական գործով մեղադրյալ, Արմավիրի մարզի բնակիչ Գ. Մանուկյանի հարազատներ՝ Հ. Մանուկյանը, Ա. Անդրեասյանը եւ Գ. Անդրեասյանը սպանության սպառնալիքներ տալով սույն գործով որպես վկա հարցաքննվող Ա. Առաքելյանին, հարկադրել են դատաքննության ժամանակ սուտ ցուցմունք տալ: Փաստի առթիվ Արմավիրի մարզի դատախազությունում հարուցվել է քրեական գործ:

Արագ քննություն եւ բացահայտում

ՀՀ նախագահ Սերժ Սարգսյանը ցուցում է տվել համապատասխան իրավապահ մարմիններին «Ազատություն» ռադիոկայանի երեւանյան գրասենյակի ղեկավարի պաշտոնակատար Հրաչ Մելքումյանի նկատմամբ տեղի ունեցած բռնության փաստի կապակցությամբ քննությունը հնարավորինս արագ անցկացնելու եւ դեպքի բոլոր հանգամանքները բացահայտելու ուղղությամբ: Այդ մասին «Ազատություն» ռադիոկայանին հայտնել է ՀՀ նախագահի մամուլի քարտուղար Սամվել Ֆարմանյանը:

Օդանավային աղետ Մադրիդի օդակայանում

Օգոստոսի 20-ին Մադրիդի օդանավակայանից դեպի Կանարյան կղզիներ թռչող ինքնաթիռը դուրս է եկել թռիչքուղուց եւ բռնկվել է: MD-82 տիպի ինքնաթիռում 173 ուղեւոր է եղել, զոհերի թիվը 145 է: Փրկվել են 28 հոգի: Ինքնաթիռում հիմնականում եղել են զբոսաշրջիկներ:

Լ. Տեր-Պետրոսյանի գնահատականը հարավօսական պատերազմին

ՀՀ առաջին նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը, պատասխանելով «Ա1+»-ի հարցերին, երեկ հետեւյալ գնահատականներն է տվել այդ պատերազմին. «Ոչ ոք չի կարող վիճարկել, որ պատերազմը սանձազերծել էր Վրաստանը՝ նպատակ հետապնդելով զենքի ուժով վերացնել Հարավային Օսիայի Հանրապետությունը: Ոչ ոք չի կարող վիճարկել նաեւ, որ Ռուսաստանն, իր վճռական միջամտությամբ, հարավօսական ժողովրդին փրկեց ցեղասպանությունից»: Պատասխանելով այն հարցին, թե ինչի վրա էր հիմնված Սաակաշվիլու հաշվարկը, առաջին նախագահը պատասխանում է. «Հիմնված էր նախ եւ առաջ հանկարծակիության գործոնի, եւ երկրորդ՝ բարեկամ երկրներին փաստի առջեւ կանգնեցնելու միջոցով հնարավոր միջազգային աջակցություն ստանալու չերաշխավորված ակնկալիքի վրա: Ըստ այդմ, մենք գործ ունենք «ցանկալին իրականություն ընկալելու» տիպական եւ ուսանելի օրինակի հետ»: Անդրադառնալով այդ պատերազմի հնարավոր դասերին, առաջին նախագահը առանձնացնում է. «Իշխանությունները վերջապես պետք է հասկանան, թե ինչպիսի չարիք է մեր երկրի շրջափակումը եւ նրա միակողմանի կախվածությունը միայն մեկ հարեւանից: Դա պետք է նրանց ստիպի իրական քայլեր ձեռնարկել Ղարաբաղի հարցի լուծման եւ հայ-թուրքական հարաբերությունների կարգավորման ուղղությամբ: Երկրորդ, անխոհեմությունը մեծագույն վտանգ է փոքր պետությունների համար, որովհետեւ դրա անմիջական հետեւանքը ազգային աղետն է: Փոքր պետություններն այդպիսի սխալներ գործելու իրավունք չունեն: Նման շռայլություն թույլատրված է միայն աշխարհի հզորներին, քանի որ նրանց սխալներից սովորաբար տուժում են ոչ թե իրենք, այլ փոքրերը: Եվ երրորդ, փոքր պետությունները պետք է մեկ անգամ եւ ընդմիշտ հրաժարվեն երրորդ ուժին ապավինելու կործանարար քաղաքականությունից եւ փորձեն իրենց հարցերը լուծել սեփական միջոցներով ու կարողություններով՝ չխախտելով միջազգային իրավունքի ընդունված կանոնները եւ ժողովուրդների համակեցության նորմերը»:

Հայաստանի տնտեսական աճը՝ 10,6 տոկոս

Արտահանման ծավալների անկումը շարունակվում է

Հայաստանի ազգային վիճակագրական ծառայության օպերատիվ տվյալներով, այս տարվա հունվար-հուլիսին, նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ, Հայաստանի տնտեսական աճը կազմել է 10,6 տոկոս: Այսինքն, արդեն երկրորդ ամիսն է, ինչ տնտեսական աճը դարձյալ երկնիշ է դարձել, ինչը չէր արձանագրվել այս տարվա փետրվարից մինչեւ հունիս: Համախառն ներքին արդյունքը (ՀՆԱ) կազմել է 1 տրիլիոն 736 մլրդ 187 մլն դրամ: Ընդ որում, հուլիսին հունիսի համեմատ ՀՆԱ աճը կազմել է ավելի քան 21 տոկոս:

Շարունակվում է բարձր աճ արձանագրվել ծառայություններում՝ 15 տոկոս եւ շինարարության՝ 14 տոկոս ոլորտներում: Վերջապես աճ է արձանագրվել նաեւ արդյունաբերական արտադրանքի ընդհանուր ծավալում՝ 1,8 տոկոսով: Առանց էներգետիկայի արդյունաբերության արտադրանքի աճը կազմել է 1 տոկոս: Հարկ է նշել, որ արդյունաբերության մեջ վերջին ամիսներին ոչ միայն աճ չէր արձանագրվում, այլեւ ծավալների փոքր նվազում էր տեղի ունենում: Էլեկտրաէներգիայի արտադրությունն աճել է 2,7 տոկոսով: Գյուղատնտեսության համախառն արտադրանքը հունվար-հուլիսին աճել է 6,9 տոկոսով: Մանրածախ առեւտրաշրջանառության աճը կազմել է 6,1 տոկոս:

Արտաքին առեւտրաշրջանառությունը 2008-ի հունվար-հուլիսին ավելացել է 29,5 տոկոսով եւ կազմել 2 մլրդ 920 մլն դոլար: Արտահանման ծավալներն արդեն երկրորդ ամիսն է, ինչ նվազում են արձանագրում նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ: Հունվար-հուլիսին արտահանումը նվազել է 0,2 տոկոսով եւ կազմել 628 մլն դոլար: Թեեւ հուլիսին հունիսի համեմատ այստեղ 8,7 տոկոս աճ է գրանցվել, բայց, ընդհանուր առմամբ, արտահանման ծավալների նվազումը պետք է կառավարության լուրջ մտահոգությունն առաջացնի:

Ներմուծումը կազմել է 2 մլրդ 292 մլն դոլար, աճելով 40,9 տոկոսով: Բացասական հաշվեկշիռը կազմել է 1 մլրդ 664 մլն դոլար: Ներմուծման մեջ շարունակում են գերակշռել ավտոմեքենաները, սարքավորումները եւ հանքահումքային ապրանքները:

Միջին ամսական աշխատավարձը Հայաստանում մարտին կազմել է մոտ 88 հազար դրամ, մասնավոր հատվածում կազմել է 108 հազար դրամ, բյուջետայինում՝ մոտ 62 հազար դրամ: Աշխատավարձերի միջին աճը նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ կազմել է 20,4 տոկոս:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

«Միկա-ցեմենտի» վաճառքը ձգձգվում է

Սակայն հաստատ տեղի կունենա

Ռուսական ընկերության մեջ մտնող «Ցեմենտ հոլդինգի» կողմից հայկական «Միկա-ցեմենտը» ձեռք բերելու վերաբերյալ տեղեկությունները ռուսական «Վեդոմոստի» թերթում հաստատել է «Ցեմենտ հոլդինգի» համասեփականատեր եւ գլխավոր տնօրեն **Վիկտոր Բելյաեւը**: Ըստ նրա, մինչեւ օգոստոսի 20-ը պետք է ուսումնասիրվի ձեռնարկության վիճակը, իսկ հետագա 5 բանկային օրվա ընթացքում ստորագրվի առուվաճառքի գործարքը: Գործարքի գնի մասին տեղեկություններ չեն հաղորդվում:

Սակայն երեկ հայկական լրատվական գործակալություններից մեկում տեղեկություն հաղորդվեց, ըստ որի, «Միկա-ցեմենտի» ներկայիս սեփականատեր **Միխայիլ Բաղդասարովը** նշել է, որ ձեռնարկության վաճառքի բանակցությունները դեռ չեն ավարտվել: Այդ հանգամանքը նա պայմանավորել է տարածաշրջանում իրավիճակի լարվածությամբ, ինչը գնորդի մոտեցման որոշակի փոփոխություն է առաջացրել: Ըստ Միխայիլ Բաղդասարովի, բանակցությունների վերջնական արդյունքները հայտնի կդառնան սեպտեմբերի սկզբին:

Ի դեպ, «Վեդոմոստի» թերթում Վիկտոր Բելյաեւը նշել է, որ հայկական ձեռնարկության արտադրանքը կուղարկվի Ռուսաստանի եվրոպական մաս, եւ հնարավոր է նաեւ Սոչիում օլիմպիական կառույցների շինարարության համար: Ըստ նրա, այժմ Սոչի-2014-ի համար ցեմենտի մատակարարման բանակցություններ են ընթանում:

Ավելացնենք, որ ռուսական ընկերության հիմնական սեփականատերն է Էդուարդ Տարանը: Ընկերության մաս են կազմում արդյունաբերության տարբեր ճյուղերի 20 խոշոր ձեռնարկություններ, որոնք ունեն մոտ 15 հազար աշխատակիցներ:

Ա. Մ.

Որքա՞ն են թանկացել ապրանքները Հայաստանում, Վրաստանում եւ Ադրբեջանում

«Սպառողների իրավունքների պաշտպանություն» հասարակական կազմակերպությունը, ՀՀ տնտեսական մրցակցության պաշտպանության պետական հանձնաժողովի հետ համատեղ, Երեւանի մի շարք խանութներում ավելի քան 60 անուն պարենային ապրանքատեսակների գների մոնիտորինգի արդյունքները համադրել է մեր հարեւան Վրաստանում եւ Ադրբեջանում համանման կազմակերպությունների իրականացրած մոնիտորինգի արդյունքների հետ:

Ըստ «Սպառողների իրավունքների պաշտպանության», վերջին ամիսներին ձեթի, կարագի, ալյուրի, բրնձի գների աճ է նկատվել ոչ միայն Հայաստանում, այլեւ Ադրբեջանում եւ Վրաստանում: Որոշ ապրանքների գներ Հայաստանում ավելի ցածր են եղել, քան մեր հարեւան երկրներում: Օրինակ, եթե Հայաստանում 200 գ «Վալիո» կարագի միջին գինը 2008-ի հունիս ամսին կազմել է 1,32-1,36 եվրո (630-650 դրամ), ապա Ադրբեջանում կազմել է 1,72-1,81 եվրո (822-865 դրամ), իսկ Վրաստանում կազմել է 1,74 եվրո (832 դրամ): Նույնը կարելի է ասել ձեթի մի քանի տեսակների մասին:

Վերջին շրջանում միջազգային շուկայում բրնձի գնի աննախադեպ բարձրացման ազդեցությունը տարածաշրջանի երկրների շուկաներում խիստ հակասական է եղել: Եթե Հայաստանում եւ Ադրբեջանում գրանցվել է երկարակում բրնձի թանկացում, ապա Վրաստանում, համաձայն մոնիտորինգի արդյունքների, բրնձի գինը մնացել է գրեթե անփոփոխ: Սուրճի գները մեր հարեւան երկրներում չեն փոփոխվել, իսկ Հայաստանում մի քանի տեսակների գինը (100 գ) թանկացել է 10-20 դրամով: Մակարոնեղենի գները (500 գ) Հայաստանում աճել են 60-70 դրամով, Ադրբեջանում՝ 25 %-ով (240-250 դրամին համարժեք), իսկ Վրաստանում՝ 10 %-ով (100 դրամին համարժեք):

Ա. Մ.

Փաստաբանների որակավորման քննություններ օգոստոսի 23-ին

Երեկ լրագրողների հետ հանդիպմանը ՀՀ փաստաբանների պալատի նախագահ **Ռուբեն Սահակյանը**, Ամերիկյան իրավաբանների ընկերակցության տնօրեն **Ջեֆ Գոլսթոնը** եւ փաստաբանների պալատի որակավորման քննությունների հանձնաժողովի նախագահ **Արմեն Ղազարյանը**: Ինչպես տեղեկացրեց պրն Սահակյանը, «օգոստոսի 23-ին 3-րդ անգամ անցկացվելու են փաստաբանների որակավորման քննություններ, նպատակ ունենալով համալրել փաստաբանների պալատը որակյալ մասնագետներով, ընտրել միայն նրանց, ովքեր ունեն համապատասխան եւ բավարար գիտելիքներ»:

183 հավակնորդ գրանցվել էր, որոնցից 9-ին տրվել է մերժում՝ փաստաթղթերի թերի լինելու պատճառով: Նախորդ տարվա որակավորման քննություններին մասնակցած 194 հավակնորդից փաստաբանի որակավորման քննությունները հաջող են հանձնել 100-ը: Այսօր հանրապետությունում կա 718 գործող փաստաբան, որոնք պալատի անդամ են, ասաց պրն Սահակյանը եւ տեղեկացրեց, որ առանց պալատի անդամակցության գործունեություն ծավալող փաստաբաններ կան եւ նրանց վերահսկելը, ըստ օրենքի սահմանված դրույթների, հնարավոր չէ: Սակայն, առաջիկայում որոշ փոփոխություններ կարվեն օրենքում, որպեսզի նրանց էլ բերեն փաստաբանների պալատ:

Երկու ընթացակարգով՝ գրավոր տեստավորումից եւ բանավոր հարցազրույցից հետո առավելագույն բալեր հավաքած հավակնորդներին կտրվի փաստաբանի որակավորման արտոնագիր: Փաստաբանների պալատը իր առջեւ դրել է շատ կարեւոր մի խնդիր, որ քննությունները պետք է ընթանան արդար, առանց որեւէ մեկի միջնորդության ու հովանավորչության:

«Ազգը» փորձեց ճշտել, թե քննություններին հանրային պաշտպանները մասնակցո՞ւմ են, եւ պարզվեց, որ հանրային պաշտպաններն արդեն նշանակված են, նրանց հետ կնքվել է պայմանագիր 3 տարի ժամկետով: Եկող տարի օրենքում փոփոխություններ մտցնելուց հետո սահմանափակ ժամկետով հանրային պաշտպանների համար կանցկացվի մրցույթ՝ նույն ընթացակարգով:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

ՍԵՎԱԿԱՐ ՀԱՆԳԻՍՏ

Հասանելի հանգիստ, որ հարկավոր է հաշմանդամներին ու անապահով ընտանիքներին

Հետաքրքրական է, թե ինչ աշխատանքներ են տանում մեր պետական այրերը սոցիալապես անապահով ընտանիքներին եւ հաշմանդամության կարգ ունեցող մարդկանց ամառն շոգ օրերին հանգստով ապահովելու համար: Սակայն բոլորը գիտեն, որ հենց այդ նույն պաշտոնյաները ամառը չեկած իրենց ընտանիքների համար նախօրոք լավագույն հանգստավայրերն են պատվիրում ծովափնյա քաղաքներում ու իրենց համար հարմարավետ հանգստի տեղեր փնտրում հեռավոր կղզիներում:

Ինչպես, հաշմանդամները հասարակության ամենախոցելի հատվածն են եւ մեծ ուշադրության կարիք ունեն: Նման մարդկանց հատուկ մոտեցում, հատուկ պայմաններ են հարկավոր, որպեսզի կարողանան ամբողջությամբ ինքնադրսեւորվել ու շփման մեջ մտնել հասարակության հետ: Բայց արի ու տես, որ երկրի բնական հանույթներից, Սեւանի պարգեւած բարիքներից օգտվելու համար հսկայական գումարներ են պահանջվում տարվա մեջ հասանելի հանգիստն անցկացնելու համար:

Եթե մինչեւ անկախացումը պետությունն անվճար հանգստյան գոտիներ, առողջարաններ էր հատկացնում հանգստի պահանջ ունեցող մարդկանց, ապա այսօր դրանք կողոպտվեցին ու ավարի մատնվեցին կամ էլ անցան որոշ աչքածակ գործարարների ու օտարերկրյա ընկերությունների տնօրինության տակ:

Ազատ տեղաշարժվելու խնդիրներ ունեցող մարդկանց սայլակներով ապահովելը դեռ հարցի լուծում չէ, կարեւոր է բոլոր անհրաժեշտ պայմանների ստեղծումը, ինչպիսիք են նաեւ պետության կողմից իրականացվող հաշմանդամների անվճար հանգստյան գոտիներում պատշաճ ձեւերով սպասարկումը: Շատերն են կարոտով հիշում, թե վերջին անգամ երբ են եղել Սեւանում, Ջերմուկում, Դիլիջանում եւ այլ հանգստյան վայրերում, երբ հակառակ պարագայում կիլոմետրերով վարձակալության տակ անցած Սեւանի առափնյա հանգստի գոտիներից օգտվելու համար այնպիսի գումարներ են պահանջում, որ շատերը նախընտրում են մեկնել հարեւան պետություն՝ ծովափնյա էժանագին քաղաքներում հանգստանալու համար:

Թերեւս շատերի բախտն էլ Քոբուլեթում, Բաթումում հանգիստը պատշաճ ձեւով անցկացնելու համար չբերեց՝ Վրաստանում տեղի ունեցող հայտնի դեպքերի պատճառով:

Ինչպես, սպասենք մյուս տարվան՝ տեսնելու, թե պետության կողմից ի՞նչ միջոցներ կհատկացվեն՝ հաշմանդամներին ու սոցիալապես անապահով մարդկանց հանգիստն ապահովելու համար:

ՆԱԻՐԻ ՄԱՐԳԱՅԱՆ

Ամուսնությունների թիվն Արցախում շեշտակի աճել է

ԼՂՀ արդարադատության նախարար Նարինե Նարիմանյանն օրերս կայացած մամուլի ասուլիսում ներկայացնելով 2008-ի առաջին կիսամյակում գերատեսչության կատարած աշխատանքի արդյունքները, հիմնականում դրական է գնահատել դրանք:

Ն. Նարիմանյանը հատկապես գոհունակություն է հայտնել դատական ակտերի հարկադիր կատարման ծառայության աշխատանքից, մասնավորապես նշելով, որ ընդհանուր բռնագանձված գումարի չափը ավելացել է 107555015 դրամով, իսկ պետության օգտին՝ 43205644 դրամով: Միաժամանակ նա ցավ է հայտնել, որ շատ պարտապաններ խուսափում են վճարումներից՝ պատճառաբանելով մշտական կայուն աշխատանք չունենալը, ինչը միշտ չէ, որ համապատասխանում է իրականությանը:

Անդրադառնալով պետական գրանցման ծառայությունների կատարած աշխատանքին, նախարարը տեղեկացրել է, որ առաջին կիսամյակում պետական գրանցման է ներկայացվել 81 առեւտրային եւ 33 ոչ առեւտրային տիպի իրավաբանական անձ, իսկ 24-ը լուծարվել է:

Հունվար-հունիս ամիսներին ԼՂՀ-ում գրանցվել է 2042 ամուսնություն (նախորդ տարի այս թիվը եղել է 359): Նախարարն ամուսնությունների այս աննախադեպ աճը բացատրել է ԼՂՀ նախագահի նախընտրական ծրագրով նախատեսված՝ նորաստեղծ ընտանիքների համար նպաստ սահմանելու ծրագրի իրագործմամբ:

Նոտարական գործունեության կազմակերպման շրջանակում նոտարական գրասենյակները կատարել են 9428 նոտարական գործողություն՝ նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի 6322-ի դիմաց:

«Ազգի» այն հարցին, թե հնարավո՞ր է, որ քրեակատարողական հիմնարկներն առաջիկայում վերանցնեն արդարադատության նախարարությանը, ինչպես դա արվում է Հայաստանի Հանրապետությունում, Ն. Նարիմանյանը պատասխանել է, որ այդ հարցը ներկա դրությամբ օրակարգային չէ, սակայն հետագայում վերանենթարկման խնդիրը կարող է դրական լուծվել, մանավանդ որ ՀՀ-ում այդ փորձը դրական արդյունք է տվել:

Դատարանների, մասնավորապես ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի դատարանի նստավայրը Շուշի տեղափոխվելու հավանականության մասին տրված **«Ազգի»** հարցին նախարարը պատասխանել է, որ դա տեղի կունենա միայն Շուշիում համապատասխան շենքային պայմաններ ապահովելուց հետո, որի ուղղությամբ աշխատանքներ տարվում են:

ԿԻՄ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ,
Ստեփանակերտ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության ԺԷ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010 Հանրապետության 47
Ֆաքս 374 10 562863
e-mail: azg@azg.am
azg@arminco.com
www.azg.am
Գլխավոր խմբագիր
ՀԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ / հեռ 521635
Խմբագիր
[illegible] ՀԱԿՈԲՅԱՆ / հեռ 529221
[illegible] (ընդունարան) / հեռ 582960
Լրագրողների սենյակ / հեռ 581841
[illegible] / հեռ 582463
[illegible] / հեռ 529353
[illegible]
«Ազգ» թերթի
Թերթի նյութերի ամբողջական թե մասնակի արտատպումները [illegible]
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
Գ նշանով նյութերը գովազդային են, որոնց բովանդակության համար խմբագրությունը պատասխանատվություն չի կրում:
"AZG" Daily NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 374 10 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 0010

ԱԶԳ

Անցուդարձ

Հայերենի իմացության մակարդակը հասել է ողբերգական զավեշտի

Երևանի պետական համալսարանի լրագրության ֆակուլտետի այս տարվա դիմորդները «ստեղծագործական մրցույթ» առարկայի քննության գրավոր աշխատանքներում արտահայտել են զավեշտի հասնող այնպիսի մտքեր, որոնք սովորաբար բնորոշ են գրական հայերենին նոր-նոր տիրապետող դեռահասներին, այլ ոչ լրագրողի մասնագիտությունն ընտրած շրջանավարտներին: Ահա դրանցից մի քանիսը. «Շարունակվում էր հարցադրումներով լի մեր զրույցը, երբ մի նոր հարց հղիացավ գլխումս և պատասխանեց ինձ իր հեռատեսությամբ»: «Տեսա, թե ինչպես են շրթունքները բարձրանում վեր՝ դեպի այտերը ու դուրս են հորդում մի քանի լացակումած բառեր»: «Հայերը կարծես խմած լինեն ժամանակի դառնության տարբեր բաժակներից»: «Այդ ահավասիկ օրերին ինչքան մայրեր զրկվեցին իրենց որդիներից»: «Վաղուց, շատ վաղուց, երբ բիբլիական Արարատի լանջից հազիվ խուսել, գնացել էին Նոյյան ջրերը, իրենց հետ տանելով փոքր-մեծ մեղքերը, աշխարհի վրա ի հայտ եկավ հայ առաջին մարդը, մեր նախահայրը՝ Հայկը ու ինչեց առաջին հայերեն բառը՝ հա՜յ»: «Տեսնելով թուրքի անմարդկային վերաբերմունքը դառնացնելու, զրադաշտությունը տարածելու և ատրուշաններ կառուցելու անհագ ձգտումը, միևնույն է, հայ ժողովուրդը կարողացավ անվեհեր պահել կամքը և հավատը գալիքի նկատմամբ»: «Մարմնովս սարսուռ է անցնում և ինձ դըդում են մայթերի նստարանին»: «Ես խուժդուժ չդարձա սրտիս առաջ, այլ ընդհակառակը, սատար կանգնեցի նրան»: «Ես թերեւս 17 տարեկան եմ» և այլն:

Հայերենի իմացության այս մակարդակին հասնելու պատճառը «ստեղծագործական մրցույթ» առարկայական հանձնաժողովի նախագահ **Գուրգեն Գաստարյանը** բացատրում է հանրակրթական դպրոցներում հայոց լեզու և գրականություն առարկաների նկատմամբ վերջին տարիներին դրսևորվող քամահրական վերաբերմունքով: «Ինչո՞ւ եմ կարեւորում այս հարցը, որովհետեւ շատերին թվում է, թե հայոց լեզուն և գրականությունն այն առարկաներն են, որոնք հետագայում պետք չեն գալու աշակերտին, մինչդեռ ամեն մի պետության մեջ ազգային լեզուն ու գրականությունը մարդու աշխարհայացքի ձևավորման բաղկացուցիչներն են: Աշակերտն ինչ մասնագետ էլ դառնա, մայրենիի նկատմամբ պետք է ունենա բացառիկ վերաբերմունք, որովհետև հենց դա է ձևավորում մեր պետության քաղաքացիների ազգային գիտակցությունը: Փաստորեն, մենք կամաց-կամաց կորցնում ենք մեր ապագա քաղաքացիներին, և եթե հայերենի նկատմամբ վերաբերմունքն այսպես շարունակվի, որոշ ժամանակ անց կունենանք պետություն, որտեղ ազգային գիտակցության կամ ազգի հավաքականության մասին խոսելն ավելորդ կլինի», ասում է Գաստարյանը:

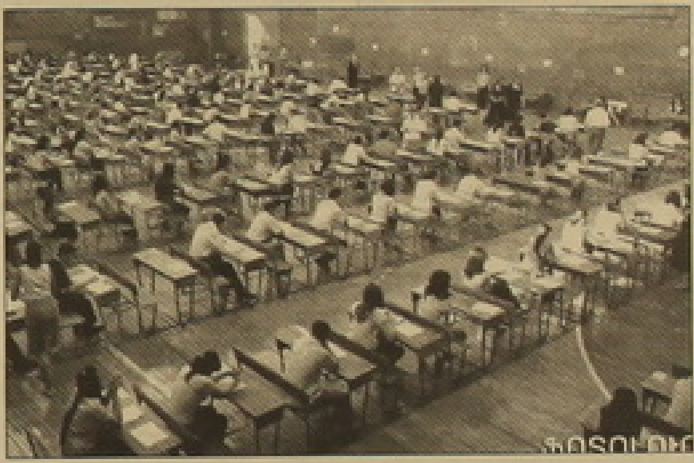

Գրավոր աշխատանքներում դիմորդները թույլ են տվել բազմաթիվ քերականական, կետադրական, լեզվաոճական սխալներ, սակայն ամենամեծ թերությունը դիմորդների ծայրահեղ պարզունակ մտքերն են՝ սխալ ձևակերպումներով, իրականության փաստերի աղավաղումներով, ինչն էլ ցածր գնահատականների առատության հիմնական պատճառն է, քանի որ գնահատման ժամանակ առաջին հերթին հաշվի են առնվել դիմորդի մտածողությունը, աշխարհայացքն ու գրելու ձիրքը: «Անհեթեթ մտքերի մեծ տոկոսն իջեցրեց շեմը, որովհետև 140 դիմորդից 33-ը ստացավ զրո միավոր, իսկ դա նշանակում է, որ դիմորդը 40-50 քերականական սխալ է ունեցել: Ամենաբարձր նիշը 18 միավորն էր, որ ստացավ միայն մեկ հոգի, մի քանի հոգի ստացան 16-17 միավոր, իսկ դիմորդների հիմնական մասը վաստակեց 8-12 միավոր»:

Այս արդյունքները նախորդ տարիների հետ համեմատելով Գաստարյանը նկատում է, որ նվազել է ոչ այնքան դիմորդների պատրաստվածությունը, որքան մտավոր մակարդը:

Բարեբախտաբար, վատ գրված շարադրությունների մեծ քանակի մեջ եղել են 3-4 լավ աշխատանքներ, որոնցից հանձնաժողովի հավանությանն է արժանացել «Ինչպե՞ս հանդուրժել տխմարներին» վերնագրով շարադրությունը: Դիմորդն, ունեցել է ուղղագրական սխալներ, սակայն գնահատման սկզբունքի համաձայն, հանձնաժողովը լավ աշխատանքները խրախուսել է 1-3 միավորով: «Այդ դիմորդն անպայման կդառնա լավ լրագրող, իսկ քերականական սխալները ժամանակի ընթացքում կուղղվեն: Նա ունի լրագրողի համար ամենակարեւորը՝ գրելու ձիրք: Դա, իհարկե, ուրախացնող էր, սակայն հուսահատեցնող էր այն, որ այդպիսի գրավոր աշխատանքները չափազանց քիչ էին՝ 150-ից ընդամենը 3-4-ը: Մյուս կողմից, մտածում ենք, որ եթե ապագայում այդքան լավ լրագրող ունենանք, գոհ պետք է լինենք»:

Տարածված կարծիք կա, որ լրագրության ֆակուլտետ դիմում են թույլ առաջադիմություն ունեցող շրջանավարտները, կարծելով, թե հոդված գրելու կամ հաղորդում վարելու համար ոչ գրագիտություն է պետք, ոչ էլ ընդհանուր զարգացածություն, մինչդեռ պարզ լրատվությունից մինչև գեղարվեստական ակնարկ գրելու համար ստեղծագործական միտք է պետք, առանց որի լրագրությամբ զբաղվելն ուղղակի անհնարին է: «Մեզանում թյուր կարծիք կա, որ հեռուստալրագրողը պետք է եթեր դուրս գալ և ինչ ասես խոսել: Հիմա բոլոր հնարավորությունները կան տեսնելու, թե ինչպես են հաղորդումներ վարում ռուս, անգլիացի, ֆրանսիացի լրագրողները ու համոզվելու, որ ամենաողբերգականը մեր հեռուստալրագրության վիճակն է: Ինչ պատահի խոսում են՝ առանց գիտակցելու խոսքի արժեքը: Հայոց լեզուն մեզանում դարձել է զրոյական մի բան, ինչում համոզվում ենք ամեն օր: Քողարկված ժամանակ դիմորդները երբեմն իրենց գրած սխալ բառը կամ արտահայտությունը արդարացնում էին այս կամ այն հեռուստաընկերությանը վկայակոչելով: Այսինքն՝ եթե այդ հեռուստաընկերությամբ հնչում է, ուրեմն ճիշտ է, իսկ վերջինս պատասխանատվություն չի զգում անգրագետ խոսք տարածելու համար: Նույնիսկ ամենաանմեղ տեղեկություն գրելիս պետք է հետեւել լեզվին, այլ ոչ թե մտածել եթերը կամ թերթի էջերը լցնելու մասին: Խիստ գնահատելու դեպքում այս տարվա դիմորդների 60 տոկոսը զրո կստանար և ֆակուլտետն ուսանողներ չէր ունենա, բայց այդքան մեղմ մոտենալուց հետո դարձյալ վատ արդյունքներ ունեցանք: Ուրեմն անհրաժեշտ է փոխել հայոց լեզու և գրականություն առարկաների նկատմամբ վերաբերմունքը: Հայաստանը ինչքան էլ ծանր վիճակում լինի, ոչինչ չունենա, հայոց լեզու և գրականություն առարկաները պետք է լավ դասավանդվեն դպրոցներում, որովհետեւ եթե հայը վաղը հայ չլինի, Հայաստանն էլ չի լինի, ինչքան ուզում է զարգացած տնտեսություն ունենանք: Այդպես պետք է մոտենալ հարցին, այլ ոչ թե մտածել, թե մաթեմատիկոսի կամ ֆիզիկոսի ինչի՞ն է պետք հայոց լեզուն: Այսպես շարունակվելու դեպքում լրագրության և մյուս ֆակուլտետները շուտով կփակվեն կամ չգիտեմ ինչի կվերածվեն: Ու կասենք՝ «Մեր ինչի՞ն է պետք հայոց լեզուն, արդեն ունենք, էլի»:

ՌՈՒԶԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Ի՞նչ ենք ուզում Սևանից

1-ին էջից

ՀԿ-ների առաջարկին մասամբ ներկայացրեց «Ժառանգությունը», իսկ ՀՅԴ խմբակցության ղեկավար **Վահան Հովհաննիսյանն** էլ ավելի թույն դիմադարձեց փոփոխություններին՝ պատկերավոր նկարագրելով Սևանից այդպես էլ իր համար անհասկանալի մնացած մեծ ջրառի վտանգները: Նա ներկայացրեց «Հայհիդրոմետի» մի փաստաթուղթ, որով ապրիլի բարձր ջերմաստիճանային ֆոնից հետո մայիսին եղել է ցածր ջերմաստիճան, տեղումների քանակն գերազանցել է նորման, ինչը ցույց է տալիս, որ այնքան էլ ջրային չի եղել տարին, դա այնքան էլ հիմնավոր բացատրություն չէ: Պատմական էքսկուրս անելով՝ հայտնի դարձրեց, որ տարբեր ժամանակներում Սևանը բարձրացել և իջել է բնական ցիկլերով, բնությունը բարձրացնում է ջուրն այնքան՝ մինչև լիճն ինքնամաքրվի, հետո իջեցնում է: Հիմա մենք խառնվելով բնության գործերին՝ չենք թողնում Սևանն այնքան բարձրանա (գիտնականները որոշել են 1903,5 մետր), որ հետո մաքրվի ու չճահճանա: Որ ծրագիր էինք ընդունում՝ գիտեինք, որ 4 մետր պետք բարձրանա՝ ինչու դրան ժամանակին չէինք պատրաստվում, այս հարցը նրանն ու ուրիշ պատգամավորներինն էլ էր: Հանրապետական **Արմեն Աշոտյանին** ավելի լուրջ խնդիրներ էին հուզում՝ իրավիճակային լուծումներից դենը ժամանակը չէ՞ ավելի լուրջ էկոլոգիական ուսումնասիրություններ անել և Սևանի վերաբերյալ համալիր մոտեցում ձևավորել, բացի այդ՝ գուցե ջրային կորուստներն են պատճառը, դրոշի ձեռնարկությունները լավ չեն աշխատում, դրա համար ենք Սևանից անընդհատ ջուր ուզում: Պատգամավորներից մի քանիսի ելույթներում արտացոլվեցին այն ենթադրյալ պատճառները, որ կարող են այսպիսի փոփոխությունների առաջարկ ձևավորել: «Ժառանգության» պատգամավորները խորհրդատվություն էին ստացել ներկա բնապահպաններից և հիդրոլոգներից. ըստ նրա՝ ափամերձ շրջանի մեծ մասամբ ապօրինի սարքված կառույցների տերերն ու ջրի տակ մնալու վտանգին ենթակա ծառատարածքներն են դրդում այդպիսի ջրառի, բացի այդ՝ համեմատություններ անելով անցյալի՝ 2000 թվականի հետ և մասնագիտական թվեր մեջբերելով, նա նկատեց, որ ամենաառատ տարին մոտ 190 խմ է բաց թողնվել: Իսկ **Ստեփան Սաֆարյանն** ավելի առաջ գնաց իր հետևություններում, օգտվելով բնապահպան Կարինե Դանիելյանի համեմատություններից, գտնելով, որ տարին կլիմայական առումով բոլորովին էլ աննախադեպ չէ, որ գրեթե կրկնակի ջրառ թույլ տանք, իսկ գյուղացու ոռոգման խնդիր լուծելը մաշի փաթաթան դարձնելով՝ ավելի շատ ուզում են Սևանի ջրի հիդրոէներգետիկայից պետական բյուջեն լցնելու հավելյալ հարկեր են ուզում ունենալ, իհարկե, լրացուցիչ շահույթ կստանան Սևանի ջրերն օգտագործող բոլոր մասնավոր հիդրոհամակարգերը, այդ թվում՝ ռուսական «Սևան-Հրազդան» կասկադը: Մի բացահայտում էլ հիդրոլոգների օգնությամբ արվեց՝ Սևանի ջուրն, այնուամենայնիվ, ոռոգման նպատակով այդքան մեծ ծավալով մղելը Արարատյան դաշտ կարող է աղակալման տանել հողերը:

Ա. Անդրեասյանը, պատասխանելով պատգամավորների հարցերից մեկին՝ տեղեկացրեց, որ ԳԱԱ փորձագիտական լաբորատորիայի եզրակացությունը 330 խմ ջրառի համար է, հանգստացրեց, թե լճի մակարդակն այժմ 1899 սմ-ից ավելի է, անցած տարվա այս պահի համեմատ 20 սմ-ով ավելի է, և դրական հաշվեկշիռ կա, ջրառի հետևանքով ընդամենը 9 սմ-ով պակասի մասին է խոսք գնում, ինչին բնապահպանները համաձայն չեն՝ բարձր ջերմաստիճանի պատճառով կարող է գոլորշիացումը և իջեցումը շատ ավելի մեծ լինել: ՀԿ-ական **Ռաֆիկ Պետրոսյանը** շատ ավելի մի էական հարց բարձրացրեց. ջրառի հարցը օրենքի նախագծով պետք է կարգավորվեր, շատ կարեւոր հարց է վճռվում, մինչդեռ փոփոխություններ առաջարկելու միջոցով է այդ արվում, այն էլ երկրորդ անգամ: **Արծվիկ Մինասյանը** ընդդիմության գլուխ էր կոտրում մասնագետի հետ՝ հիդրոէներգետիկայից որքա՞ն հարկ է մտնում պետբյուջե (Գագիկ Աբրահամյանը դիմելով Ա. Անդրեասյանին հարց ուղղելով էր դեռ պարզել, որ լրացուցիչ ջրառի հիդրոէներգետիկայից ստացված լրացուցիչ հարկերը գնալու են բյուջե), և դրա ո՞ր տոկոսն է ծախսվում Սևանի էկոպահպանության վրա: Պարզվեց՝ հարկային մուտքերից տասնյակ անգամ քիչ: Սևանը շահագործում ենք անխղճորեն, առանց մտածելու նրան վերադարձնելու մասին, ափամերձ տարածքները նեխող անտառափայտից ազատելու, լիճ լցվող աղտեղությունը մաքրող համակարգերը նորացնելու մասին:

Մի խոսքով՝ բացի գյուղատնտեսական նպատակներով մասնավոր պատշաճ հիմնավորումից, լրացուցիչ ջրառի թաքուն դրդապատճառներ կարող են լինել ափամերձ 450 օբյեկտի և մոտակա ծառատարածքի ջրասույզ լինելու վտանգը, հիդրոէներգետիկայից ստացվելիք լրացուցիչ եկամուտները և դրանց հարկային մուտքերը պետբյուջե և այլն: Իրավիճակային լուծումները սակայն կարող են այնպես խախտել Սևանի բնական վերարտադրության մեխանիզմը, որ Սևանն ապագայում չի կարողանա ուղղել մեջքը, Հայաստանն էլ հետը:

Տեսնենք, թե այսօր ինչ ուղղությամբ կընթանան ելույթները և արդյոք ջրառի թիվը մի փոքր նվազեցնելով, այնուամենայնիվ, փոփոխությունը կընդունվի՞, ինչպես կանխատեսում են [illegible] պատգամավորները:

ՕՐԱԿԱՐԳ

Այսօր

- 12.00-«Ուրբաթ» ակումբի հյուրն է Հելսինկյան քաղաքացիական ասամբլեայի Վանաձորի գրասենյակի ղեկավար, իրավապաշտպան Արթուր Սաքունցը:
- 12.00-«Իրավունք դե ֆակտո» ակումբում տեղի կունենա հանդիպում ՀՅԴ բյուրոյի անդամ Աղվան Վարդանյանի հետ:
- 12.30-Թեքեյան կենտրոնում տեղի կունենա Արաբկիրի քաղաքապետի թեկնածու Հովհաննես Շահինյանի հանդիպումը Արաբկիրի մտավորականների հետ:
- 12.50-Հանրապետության հրապարակի ժամացույցի մոտից լրագրողները կտեղափոխվեն Ծաղկաձոր, ուր տեղի կունենա «Մշակույթների երկխոսություն» փառատոնի բացման արարողությունը:
- 13.30-«Հայացք» մամուլի ակումբի հյուրն է ԱԺ պատգամավոր, «Ժառանգություն» խմբակցության անդամ Արմեն Մարտիրոսյանը:
- 14.00-«Ուրբաթ» ակումբի հյուրն է Հակոբ Հակոբյանի փաստաբան Մելանյա Առուստամյանը: Զրույցը կխոսի Հակոբ Հակոբյանի նկատմամբ իրականացվող դատական գործընթացի մասին:
- 15.00-Տեղի կունենա Հավաքական անվտանգության պայմանագրի կազմակերպության (ՀԱՊԿ) անդամ երկրների պաշտպանության նախարարների խորհրդի լիակազմ նիստը:
- 16.40-Կառավարության ընդունելությունների սրահը (Մաշտոցի պողոտա 47) տեղի կունենա մամլո ասուլիս՝ ՀԱՊԿ անդամ երկրների պաշտպանության նախարարների մասնակցությամբ:

Հարկային պետական ծառայության պետը ազատվել է աշխատանքից

Նախագահի նստավայրից հաղորդում են, որ Սերժ Սարգսյանի օգոստոսի 20-ի հրամանագրով Վահրամ Բարսեղյանը ազատվել է կառավարությանն առընթեր հարկային պետական ծառայության պետի պաշտոնից: Նախագահի մեկ այլ հրամանագրով Գագիկ Խաչատրյանը նշանակվել է կառավարությանն առընթեր պետական եկամուտների կոմիտեի նախագահ՝ ազատվելով կառավարությանն առընթեր մաքսային պետական կոմիտեի նախագահի պաշտոնից:

Եղանակը Երևանում

Օգոստոսի 21-ին Երևանում հնարավոր է կարճատև անձրև և ամպրոպ: Ամպրոպի ժամանակ քամու ուժգնացում՝ 20-22մ/վրկ: Ջերմաստիճանը գիշերը՝ +16...+18, ցերեկը՝ +31...+32 աստիճան:

ՀԴՄ-ների տեղադրումը տոնավաճառներում

Ինչո՞ւ է հրատապ եւ անգամ ուշացած քայլ

Տոնավաճառներում հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների (ՀԴՄ) տեղադրման անհրաժեշտության մասին վերջին 9-10 տարվա ընթացքում բազմիցս ենք գրել: Եվ այժմ այն անգամ ուշացած անհրաժեշտություն կարելի է անվանել:

Այս ոլորտը հարկման դաշտ բերելու Հայաստանի իշխանությունների տարբեր ժամանակներ ձեռնարկած փորձերը անարդյունք են եղել, քանի որ տոնավաճառների կազմակերպիչների (սեփականատերերի) որոշմամբ հազարավոր առեւտրականներ դուրս են եկել բողոքի ցույցի կառավարության եւ Ազգային ժողովի շենքերի առջեւ: Նրանց՝ ըստ էության հարկային դաշտից դուրս մնալու պահանջը իրենց շահերի համար օգտագործել են տարբեր քաղաքական ուժեր եւ մասնավորապես Արթուր Բաղդասարյանի գլխավորած «Օրինաց երկիրը»: Տոնավաճառային առեւտուրը հեռու է մնացել պետական բյուջե հարկեր վճարելուց, իսկ վերոնշյալ քաղաքական ուժն ու նրա ղեկավարը ստացել են իրենց անհրաժեշտ հազարավոր ձայները:

Տիգրան Սարգսյանի գլխավորած կառավարությունը քաղաքական կամք կցուցաբերի՞ եւ կգնա տոնավաճառների հարկմանը, թե՞, ինչպես իր նախորդները, կվախենա հավելյալ դժգոհություններից եւ բողոքի ցույցերից: Այս հարցադրումն էինք կատարել «Անհնար է լինելու ստվերի դեմ պայքարը» («Ազգ», 2008-ի հունիսի 18) հոդվածի մեջ: Ինչպես ցույց տվեցին իրադարձությունները, ի տարբերություն նախորդ վարչապետների, գործող վարչապետը, համենայն դեպս ներկա պահին, վճռական է մինչեւ սեպտեմբերի 1-ը տոնավաճառներում ՀԴՄ-ների տեղադրման հարցում: Փաստորեն, քաղաքական կամքը ցուցաբերված է, եւ եթե չլինեն սեփական քաղաքական շահերին այս հարցը ծառայեցնելու ցանկություն ունեցողներ, ապա մանրածախ շրջանառության գերակշիռ մասն արդեն այս տարի որոշակիորեն կարձանագրվի եւ համապատասխան մուտքեր կարվեն պետական բյուջե: Դեռ 2001-ին, մեր կատարած հաշվարկներով, հիմնվելով բացառապես պաշտոնական վիճակագրության ցուցանիշների վրա, պարզել էինք, որ տոնավաճառները հարկման դաշտ բերելը հնարավորություն կտա պետական բյուջե լրացուցիչ 8-10 մլրդ դրամ մուտքեր բերելու: Ակնհայտ է, որ այժմ՝ 7-8 տարի անց այդ գումարը կրկնակի ավելի կարող է լինել: Տոնավաճառային ապրանքաշրջանառությունը հարյուր միլիարդավոր դրամների է հասնում եւ կազմում երկրի ընդհանուր շրջանառության մեծ մասը՝ 50-80 տոկոսը տարբեր հաշվարկներով եւ աղբյուրներով:

Տոնավաճառներում ՀԴՄ-ներ տեղադրելու որոշումից դժգոհ առեւտրականների ցույց Ազգային ժողովի շենքի մոտ

Սակայն միայն ստվերային տնտեսության դեմ պայքարելն ու հավելյալ գումարներ պետական բյուջե բերելը չէ տոնավաճառներին հարկելու միակ անհրաժեշտությունը: Թեեւ տոնավաճառների տերերն ու առեւտրով զբաղվողները պետք է գիտակցեն, որ իրենք ի վերջո պարտավոր են հարկեր վճարել, որպեսզի իրենց բուժող բժիշկները, իրենց երեխաներին կրթող ուսուցիչները, իրենց անվտանգությունն ապահովող բանակն ու զինվորականները կարողանան պատշաճ աշխատավարձ ստանալով, լավ կատարել իրենց գործը:

Տոնավաճառների ապրանքաշրջանառության արձանագրմամբ նաեւ կտրուկ նվազում է գների չհիմնավորված բարձրացման հավանականությունը, քանի որ հարկման դաշտում գտնվողներն այլեւս չեն կարող ասել, որ իրենք ապրանքը ձեռք են բերել ոչ թե ներմուծող կամ արտադրող կազմակերպությունից, այլ տոնավաճառից եւ նշել իրենց ձեռքին եղած ապրանքի ձեռքբերման գինը: Դա այլեւս անհնար կլինի, քանի որ, ի տարբերություն ներկա վիճակի, երբ հնարավոր չէ ճշտել, թե ումից եւ ինչ գնով են խանութները ձեռք բերում իրենց ապրանքը եւ կտրուկ բարձրացնում դրա գինը, ապա տոնավաճառներում ՀԴՄ-ների առկայությամբ, ամեն ինչ հեշտությամբ հնարավոր կլինի պարզել:

ՀԴՄ-ների տեղադրումը տոնավաճառներում մեզ բոլորիս՝ սպառողների համար հնարավորություն է ստեղծում օգտվելու գնված եւ անորակ ապրանքը հետ վերադարձնելու օրենքի ընձեռած հնարավորությունից: Բացի այդ, քանի որ տոնավաճառներից դուրս գտնվող առեւտրի օբյեկտներում տեղադրված են ՀԴՄ-ներ, ապա դրանց բացակայությունը տոնավաճառներում անհավասար դաշտ եւ անարդար առավելություն է ստեղծում հօգուտ վերջիններիս: Այսինքն, մրցակցային եւ հարկման դաշտի հավասարեցման հարցն է լուծվում: Եվ մեկ այլ կարեւոր հանգամանք է մանրածախ ապրանքների անորակ վաճառքը տոնավաճառներում, որը, եթե չասենք ՀԴՄ-ների տեղադրմամբ կվերանա, ապա խիստ կնվազի:

Ինչ մնում է տոնավաճառներում առեւտուր իրականացնողների՝ ՀԴՄ-ների տեղադրմանը դեմ փաստարկներին, ապա դրանցից օբյեկտիվը միայն հարկային ծառայության կողմից սուբյեկտիվ եւ անհարկի ստուգումների հավանականությունից նրանց զգուշանալն է: Սա պետք է բացառվի ինչպես տոնավաճառներում, այնպես էլ ընդհանրապես: Ստուգումները պետք է կատարվեն, եթե ՀԴՄ-ի գրանցած առեւտրաշրջանառության ծավալները կասկածելիորեն քիչ են երեւում:

Վերջում, սակայն, արձանագրենք, որ տոնավաճառներում դեռ չեն երեւում ՀԴՄ-ների տեղադրման նշաններ, իսկ մինչեւ սեպտեմբերի 1-ը շատ ժամանակ չի մնացել: Հետաքրքրական է, թե որոնք են հապաղման պատճառները...

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ՀՀ կառավարության լրջագույն անելիքը գյուղոլորտում

Զարգացած երկրների վիճակագրությանը ծանոթանալիս նկատում ենք, որ գյուղոլորտում զբաղվում են երկրի 2 բնակչի հաշվով 1 խոշոր կաթնատու եւ 3 հավ ունենալ՝ մարդ արարածին անչափ անհրաժեշտ սպիտակուցներով բավարարելու նպատակով: ՀՀ-ում զբաղվում են իրենց քաղաքացիներին կարտոֆիլով սնել:

Այս օրերին ՀՀ նախագահի ու ՀՀ վարչապետի աշխատակազմերից հերթական գրությունները կուղարկվեն ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարություն, որ այս ու այս հողագործներից դիմումներ են ստացվել, որ չեն կարողանում իրացնել իրենց արտադրած կարտոֆիլը եւ խնդրում են օգնել: Օրինակ, համանման դիմումով Ս. Սարգսյանին է դիմել Մասիսի տարածաշրջանի բնակիչ Կ.Գ.-ն, որը տան գրավի դիմաց բանկերից մեկից 6 մլն դրամ վարկ է վերցրել, 1 կգ-ը 250 դրամով 14 տոննա կարտոֆիլի սերմացու ձեռք բերել եւ հիմա չգիտի ինչ անել մոտ 120 տոննա աճեցված բերքը: Բոլոր ումային կառույցները, ովքեր հայ հողի մշակի արտադրանքի հիմնական մեծածախ գնորդներն են, արդեն լուծել են իրենց խնդիրները եւ մերժել են Կ. Գ.-ին, անգամ 1 կգ-ի դիմաց նրա առաջարկած 50 դրամի պարագայում: Համանման վիճակ էր նաեւ 2007-ի աշնանը, սակայն կարտոֆիլագործները ձմռան ամիսներում կարողացան պահպանել իրենց արտադրանքն ու գարնանը ինչ-որ ձեւով իրացնել: Հիմա, 30 աստիճան տապի պայմաններում կարտոֆիլի պահպանումը դժվարին խնդիր է. այն մշակող հողագործներից մեկը նշում է, որ շատերը գերադասում են բերքը պարզապես հողի տակ թողնել: Թե ինչ կստացվի այս փորձառությունից, ցույց կտա ժամանակը:

Այդ նույն ժամանակը անողոք է վարվելու հողագործների հանդեպ, ովքեր մոռանալով վնասը զգալով, սառնարանի դռներ են ցուցադրում: Այս խորհրդությանը կարելի պատասխան չկա, եթե բացառենք դա, որ պետք է, անհրաժեշտ է, որ կանանց ու շահ ստանան, ուրեմն եւ շարժվեն ինչպես հարմար են գտնում խնդիրը: Բայց դեռ ողբերգության երկրին հասցված մարդ է, գերադասում են լռել:

Համանման մի իրավիճակ եղել է 1850-ականներին Իռլանդիայում, որին անդրադարձել է Նոբելյան մրցանակակիր Ամարտյա Սենը: Իրենց առօրյա սնունդը իռլանդացիները կազմակերպել են հիմնականում կարտոֆիլի հիման վրա, սակայն ոչ գերատեսչություն իրականացնելով: Իսկ երբ մի քանի տարի շարունակ երաշտ է արձանագրվել, երկրում խուճապ է առաջացել, սկսվել է իռլանդացիների արտագաղթը: Սակայն իռլանդացիները շատ շուտ հեռատեսություն են արել իրենց թույլ տված սխալից. նրանք ելք տեսել են անասնապահության զարգացման մեջ, որը գյուղացուն ամենօրյա եկամուտ է ապահովում: Այսօր 4 մլն բնակչություն ունեցող այս երկրում պահում են 7 մլն խոշոր եղջերավոր, 1,6 մլն խոզ եւ 13 մլն հավ: Այս կենդանատեսակները լիարժեք կերակրելուն են բերել ուղղված իրենց երկրում չաճող եգիպտացորենի, որպես լիարժեք անասնակերի հսկայածավալ ներկրումները, մոտ 40 մլն դոլարի: Նրանք հպարտությամբ են նշում իրենց երկրի, ասենք, 2006-ի 161 մլրդ դոլար համախառն ներքին արդյունքի, 73 մլրդ բյուջեի մասին, որոնց մեր ցուցանիշները համեմատելու տեղ չկա: Մեր երկրի կառավարիչները, եթե շարունակեն ՀՀ մշակվող ողջ տարածքում կարտոֆիլի ու կաղամբի, ծիրանի ու խաղողի աճեցումը խթանել, իռլանդացիների ՀՆԱ-ի անգամ 10 տոկոսը չեն ապահովի: Պարզ մի պատճառով, որովհետեւ գյուղատնտեսությունում առավել արդյունավետություն ձեռք է բերվում անասնապահության ոլորտում: Զարգացած երկրներում գյուղատնտեսության բուսաբուծության ու անասնապահության ոլորտների հարաբերությունում գերակայությունը տրվում է վերջինին, իսկ ՀՀ-ում հարաբերակցությունը 1-ը 2-ի է՝ հօգուտ բուսաբուծության: ՀՀ-ում այս հարցում մինչ վերջին 2 տարիները որեւէ փոփոխության նշույլ չկար. պահվում էին մոտ 580 հազար գլուխ խոշոր եղջերավոր, 100-120 հազար խոզ եւ 4 մլն հավ: Լիարժեք կերերի խիստ բացակայության հետեւանքով կովերի տարեկան կաթնատվությունը չի հասնում 1800 լիտրի, կաթնամթերատու կովերի օրական խառնը հազիվ կազմում է 300 գրամ, երբ զարգացած գյուղատնտեսություն ունեցող երկրներում դրանք համապատասխանաբար 8-10 հազար լիտր եւ 1000-1100 գրամ են:

Ի՞նչ կատարվեց վերջին 2 տարիներին: 2007-2008 թթ. ՀՀ կառավարության հաստատած միջոցներով ներկրվեցին ավստրիական բարձր կաթնատվության կովեր, տասնյակ հազարավոր հողագործողների անհատույց տրվեցին եգիպտացորենի սերմեր, սեփական անասնագլխաքանակների համար լիարժեք կերեր արտադրելու նպատակով: Հանրապետությունում եգիպտացորենի հաշիվը 100-հազարավոր տոննաների, եթե չասենք 1 մլն տոննայի պահանջարկ կա, որը արտադրել սկսելու սկիզբն է դրվել, թող որ վերակենդանացված ինչ-որ գաղափարի հասուն դժվարություններով: Այստեղ հսկայական անելիք ունի ՀՀ կառավարությունը, իր տարածքային կառավարման, գյուղատնտեսության նախարարությունների, այլ ենթակառուցվածքների սրտացավ օգնությամբ: 2007 թվականի մարտից սկսյալ 4 հիմնական սննդամթերքում՝ պաստառի սննդի արտադրանք, բուսական ծագման արտադրանք, կենդանական սննդի արտադրանք, կենդանական ու բուսական ծագման յուղեր ու ճարպեր, ՀՀ ներկրումները կազմել են 775 մլն դոլար: Եթե այս թիվը բաժանենք մեր մոտ 340 հազար գյուղացիական տնտեսությունների վրա, կստացվի, որ նրանցից յուրաքանչյուրը կարող էր տարեկան 2-2,3 հազար դոլարի լրացուցիչ գյուղարտադրանք թողարկել, որը եթե մեծ թիվ չէ, ասենք, արդեն հիասթափված իռլանդացիների համար, զգալի գումար է հայ հողագործի համար: Բայց մենք վերջին ամիսներին կարծես հետադարձ ակնելով շարունակում ենք բանջարաբոստանային ու այգեգործական ոլորտներն առավել խթանել, նվազագույն ուշադրություն դարձնելով անասնապահությանը, այդ կերը դառնալով նաեւ այլոց բանջարաբոստանային կցորդը: Արդյո՞ք զարգացման նշաններ են ցուցադրում աշխարհում թեյի ու շաքարեղեգի մենաշնորհներ ունեցող Շրի Լանկան ու Կուբան, բանան ու սուրճ արտադրող տասնյակ երկրներ: Մեր օրերում է, չէ՞, որ Բրազիլիան զարկ տվեց անասնապահությանը եւ իր այս արտադրատեսակներով հեղեղել է ողջ աշխարհը: Թուրքերը եկողը 60 հազար տոննա տոմատի մածուկ արտահանելու իրենց ճկուն 30 հազար տոննայի իջեցրին ոչ հայ արտադրողների համար նպաստավոր պայմաններ ստեղծելու նպատակով: Նրանք գերադասեցին զարգացնել թռչնաբուծությունը եւ այսօր երկրում պահում են 330 մլն հավ: Մենք փորձում ենք հակառակն անել, մեր մարդկանց ծուլացնել. արդեն իսկ փակվում են, որ սպիտակուցներով հարուստ սննդատեսակների անբավարար օգտագործման հետեւանքով մեզանում նկատվում է հայերիս բնորոշ կենսագործունեության որոշակի նվազում, իսկ հանրահայտ է որ կաթնամթերատու կենդանիների գենետիկական ներուժի օգտագործման լավագույն միջոցը եգիպտացորենն է: Ինչո՞ւ. որովհետեւ այս մշակաբույսի 1 կերամիավորը 1,33 կիլոկալորիա է պարունակում, 1 հեկտարի սերմացուի քանակը հազիվ 20 կգ է, բերքը՝ 80-100 ցենտներ: Ահա ինչու է 2000 թվականից սկսած եգիպտացորենի համաշխարհային արտադրությունը անցել 700 մլն տոննան, երբ հացահատիկը մնում է 650-670 մլն տոննայի սահմաններում:

Լրագրային էջն անգամ այն տեղը չէ, որ հարկ է գյուղքաղաքականության վերաբերյալ տեսակետներ հնչեցնել: Սակայն չասել նաեւ, որ արդեն հիասթափված Կ. Գ.-ի պես տասնյակ հազարավորների օրինակով իշխանությունն այստեղ լրջագույն անելիքներ ունի, նույնպես հնարավոր չէ. եթե, իհարկե, չի ցանկանում նրան արժեւս պահելով մշտապես իր շահերին ծառայեցնել:

ԳԱԳԻԿ ԵՍԱՅԻՐՈՍՅԱՆ
ՀՀ գյուղնախարարի խորհրդական

«Թափանցիկ տեղական ինքնակառավարում»

Գեղամաբակը համայնքապետի ագարակն է

Համայնքապետի ընտանիքը քարկոծեց «սեփական» ագարակ ոտք դնող լրագրողներին

Հուլիսի 29-ին Գեղամաբակ էինք մեկնել համայնքապետարանի գործունեության վերաբերյալ նկարահանում կատարելու համար եւ, ի զարմանս մեզ, որ նախորդ այցերի ժամանակ համայնքապետարանի դուռը երբեք բաց չէինք տեսել, այս անգամ այն բաց էր: Ինչպես հետո պարզվեց, պատճառն «անարդար ընտրությունների եւ համայնքապետի յուրացրած գումարների վերաբերյալ» գյուղի բնակիչների բողոքներն էին՝ ուղղված իշխանություններին, որի համար գյուղ գործուղված քննիչը համայնքապետարանում բացատրություն էր թելադրում մի երիտասարդի:

Հունիսի 22-ին Գեղարքունիքի մարզի Վարդենիսի տարածաշրջանի Գեղամաբակ գյուղում համայնքապետի ընտրություն էր տեղի ունեցել եւ վերընտրվել էր գործող համայնքապետ Գագիկ Բարսեղյանը, ով արդեն 9 տարի զբաղեցնում է այդ պաշտոնը: Ընտրությունների ավարտը, սակայն, ընդվզումի նոր ալիք էր բարձրացրել գյուղում. Գեղամաբակի տեր լինելու պայքարն ավելի էր թեժացել գյուղի մշտական բնակիչների՝ «օտարների» եւ գյուղում իրավաբանական գրանցում ունեցողների՝ «դաչնիկների» միջեւ:

Համայնքապետի ասելով՝ Գեղամաբակի 91 ընտրողներից ընտրություններին մասնակցել է 81-ը, եւ նրանցից 55-ը քվեարկել է իր, իսկ 23-ը՝ մրցակից թեկնածու Վարդան Սաղաթելյանի օգտին: Հենց այս թիվն էլ հունից հանել էր բնակիչներին, որոնք պնդում էին, որ գյուղում մշտապես բնակվողներից 48-50-ը ընտրելու իրավունք ունի, մյուսները Վարդենիս քաղաքի բնակիչներ են, համայնքապետի ազգականները, որոնց նա օգտագործում է ընտրությունների ժամանակ քվե ապահովելու եւ անհրաժեշտ այլ դեպքերում: Նրանց ասելով՝ Գեղամաբակն ամառանոց է ինչպես նրանց, այնպես էլ հենց իր՝ համայնքապետի համար, որը Վարդենիս քաղաքից է «կառավարում» գյուղը: «Նրանք տնօրինում են գյուղի հողերը, հիմա էլ տեղաբնակների համար համայնքապետ են ընտրում»,- վրդովված հայտնեցին մի խումբ կանայք: Վերջիններիս ասելով՝ գործող համայնքապետին դեմ քվեարկողները ենթարկվում են համայնքապետի ու նրա ընտանիքի, որ նույնն է թե՝ գյուղի ավագանու հաշվեհարդարին:

Գեղամաբակ գյուղի ավագանու 4 անդամներից 3-ը համայնքի ղեկավարի ընտանիքի անդամներն են՝ հայրը՝ Վիկենտի Բարսեղյանը, մայրը եւ կինը՝ Լյուբա եւ Անահիտ Բարսեղյանները: Ավագանու չորրորդ անդամը նրա ընկերն է՝ Հովիկ Թովմասյանը, ով հաշվառված է Գեղամաբակում, սակայն մշտապես բնակվում է Վարդենիս քաղաքում: Գեղամ Բարսեղյանի ասելով՝ ավագանու 5-րդ անդամի տեղը թափուր է մնացել «ցանկացող չլինելու պատճառով»: Սա, իհարկե, այն դեպքը չէ, երբ, իբր, ցանկացողներ չեն լինում: «Երբ իմացանք, որ ավագանի պետք է ընտրվի, ուզեցինք թեկնածու առաջադրել, բայց համայնքապետն ասաց, որ տեղերն արդեն լրացել են, փաստաթղթերը չվերցրեց»,- ասաց բնակչուհի Գոհարիկ Սարգսյանը:

Գեղամաբակում եղած սակավաթիվ աշխատատեղերը, որից մեկը գյուղի ութամյա դպրոցն է, նույնպես նրա ընտանիքի անդամներն են զբաղեցնում՝ հայրը եւ կինը: Համայնքային ենթակայության երկու հիմնարկները՝ ակումբն ու գրադարանը, ներկայումս չեն գործում: Բնակիչների ասելով՝ համայնքապետը քանդել է գյուղի ակումբը եւ իբրեւ շինանյութ վաճառել ոմն Մանվելի, որն այդ գործով է զբաղվում: «Մշակույթի տունը ե՛ւ քանդելու, ե՛ւ ծախելու պահին ներկա եմ եղել»,- հաստատակամ պնդեց գյուղի բնակիչներից Արամ Աֆյանը:

Գեղամաբակի բնակիչները 1989 թ. Ադրբեջանից բռնի տեղահանվածներն են: Նրանց մի մասը, տարիների ընթացքում չհամակերպվելով սահմանամերձ գյուղերում ստեղծված ծանր կացությանը, հեռացել է, մյուսները, ինչպես համայնքապետը հայտնեց, համակերպվել են իրենց վիճակի հետ ու հաստատվել այնտեղ: Սակայն 19 տարուց ավելի տնօրինելով իրենց բաժին հասած տներն ու հողակտորները՝ այդպես էլ նրանց օրինական տերը դառնալու հնարավորություն չեն ստացել: Այդ հանգամանքը, բնակիչների ասելով, «անհնազանդներին» պատժելու հնարավորություն է տալիս գործող համայնքապետին՝ իրեն դեմ քվեարկողներից խլում է նրանց ունեցվածքը եւ այն համայնքային սեփականություն համարելով՝ տնօրինում կամ վաճառում: Հատկապես, երբ գյուղը ղեկավարող ընտանիքի մյուս անդամ-ավագանիների համաձայնությունն ու աջակցությունը կա այդ ամենի համար:

Համայնքապետից փորձեցինք ճշտել, թե իրենց աշխատանքների, ավագանու նիստում քննարկվող հարցերի մասին ինչպե՞ս են իրազեկում բնակչությանը: «Հայտարարությունները համայնքապետարանի պատերին փակցնում ենք, որ մարդիկ կարդան»,- եղավ պատասխանը: Պատին փակցված գրություններից ուշադրություն գրավեց անուն-ազգանունների մի ցուցակ: Ենթադրեցի, թե դա պարտք ունեցող հարկատուների ցուցակը կարող է լինել, սակայն համայնքապետը ճշտեց՝ «Հանրապետական» կուսակցությանն անդամագրված գյուղացիների ցուցակն է:

«Հարկերը նորմալ հավաքագրվում են, անցյալ տարի 100 % ենք հավաքագրել: Մարդկանց, որ ասում ենք՝ կառավարությունն ուզում է, որ հարկերը հավաքենք՝ տալիս են: Բացի այդ, կառավարությունն էլ դոտացիա է տալիս, դոտացիան էլ իր լիազորությունները 100 %-ով կատարում է: Տարեկան 2 մլն դոտացիա ունենք, հարկերն էլ հետը բյուջեն մի կերպ հերիքում է աշխատավարձին, քանի որ շատ աղքատիկ բյուջե ունենք»,- հայտնեց Գ. Բարսեղյանը: Համայնքապետարանը 4 աշխատող ունի՝ համայնքապետ, աշխատակազմի ղեկավար, հաշվապահ, հավաքարար: Համայնքապետի աշխատավարձը 60 հազար դրամ է, աշխատակազմի ղեկավարինը՝ 35 հազար դրամ եւ այլն: Համայնքապետարանը նաեւ 3 մլն դրամ աշխատավարձի պարտք ունի, որը, համայնքապետի ասելով, 15 տարվա կուտակած պարտք է եւ ներկայումս մաս-մաս մարվում է:

Մեր հարցին, թե հարկերը 100 % հավաքագրելու դեպքում կարողանո՞ւմ եք ինչ-որ ձեւով աջակցել բնակիչներին, «չէի ասի»՝ եղավ անկեղծ պատասխանը: Մեկ ուրիշ դեպքում Գ. Բարսեղյանը հայտնեց, որ ամեն տարի ավագանու նիստով հաստատում են, թե ինչ է պետք անել համայնքի բարելավման համար եւ բյուջեով գումար են նախատեսում: Նրա ասելով՝ համայնքի զարգացման եռամյա ծրագիր կա: «Միշտ նույն բանն է: Մեր ցանկացած եռամյա ծրագրով, եթե գարուն է՝ նախատեսում ենք նորմալ սերմացուի ձեռք բերում եւ խմելաջրի խնդրի լուծում: Նույն կետերը մնում են ծրագրում: Գյուղի ութամյա դպրոցը վերանորոգման կարիք ունի, ոռոգման ջրի խնդիր ունենք: Մեր հիմնական ջուրը 17 կմ հեռավորությունից է գալիս եւ վերանորոգման խիստ կարիք ունի: Մարզպետարանի միջոցով լուծվեց՝ հիմա գյուղը ոռոգվում է պոմպակայանով: Խմելու ջրի խնդիրը շատ լուրջ է՝ գյուղում մի ծորակ կա, ջուրը մոտ 22 կմ հեռավորությունից է գալիս: Բազմաթիվ միջազգային կազմակերպությունների ենք դիմել, բայց դա ծախսատար է, եւ քանի որ բնակչության թվաքանակը փոքր է, չեն ցանկանում ներդրումներ անել»,- հայտնեց համայնքապետը:

Այս կանայք Գեղամաբակում բնակվում են մոտ 20 տարի, սակայն նրանց «օտարներ» են անվանում

Ջրի բացակայությունը գյուղի բնակիչների ամենացավոտ հարցն է, խմելու ջուրը նրանք բերում են 1 կմ հեռավորությունից՝ հարեւան Շատջրեք գյուղից:

«Ո՞րն է համայնքապետի դերակատարությունը գյուղի կյանքում: Ինչ եք կարողանում անել բնակիչների համար» մեր հարցին ի պատասխան համայնքապետը հայտնեց, որ ծրագրեր են բերում. ««Վորլդ Վիժն» կազմակերպությունը մի ծրագրով տների հիմքերն ամրացրեց, կենդանիներ տվեցին բնակիչներին՝ ոչխար, բազմազավակ մի ընտանիքի մեղվի 3 փեթակ տվեցին: Համայնքի պահուստային ֆոնդում մնացած վերջին 20 հա հողը տրամադրել ենք մի կազմակերպության, որ գյուղացիների համար առվույտ ցանի: Ձմռանը միջհամայնքային ճանապարհը պետք է բացենք՝ բուքը լցնում է»:

Արժե՞ սրա համար տարեկան մի քանի միլիոն դրամ աշխատավարձ հատկացնել մի քանիսին, փոխհատուցել համայնքապետի՝ «սեփական ագարակ» գնալ-գալու, բջջային հեռախոսի եւ մյուս ծախսերը:

«Ինչ շահագրգռող բան կա համայնքապետի աշխատանքում, որ ընտրություններում այդքան թեժ մրցակցություն է եղել»,- մեր հարցին Գ. Բարսեղյանը պատասխանեց, որ եթե մրցակիցներն իմանան, թե ինչ դժվարություններ կան, չեն ցանկանա համայնքապետ դառնալ: «Բայց դուք գիտեք դժվարությունների մասին ու ցանկացել եք»,- նկատեցինք մենք:

Ավելին, համայնքապետը լրջորեն պատրաստվել էր ընտրություններում մրցակից 2 թեկնածուներին հաղթելու համար: Սեղանին դրված էր մեզ անծանոթ թերթի մի տրցակ, որտեղ նա ներկայացրել էր Գեղամաբակում ունեցած իր 9-ամյա ավանդը, եւ արդյունքը գոհացուցիչ է եղել՝ ընտրություններին մասնակցած 81 անձանցից 55-ը քվեարկել է իր օգտին:

Համայնքապետի ասելով՝ գյուղն ունի 150 բնակիչ, 28 ծուխ: Վերջին 5 տարիներին գյուղացիների թվաքանակը փոփոխության չի ենթարկվել՝ արտագաղթ չի եղել, աճ էլ չկա, հիմնականում տարեցներ են, բացի 2 ընտանիքից: Երիտասարդները հեռացել են, մնացածը հարմարվել են իրենց պայմաններին: Համայնքապետը, սակայն, հակասեց ինքն իրեն, երբ գյուղի բնակիչների վիճակագրությունը ներկայացրեց ըստ գրանցամատյանի, որտեղ աշխատունակ տարիքի 50-55 մարդ էր գրանցված:

Համայնքապետի այս վիճակագրության հետ համաձայն չեն Գեղամաբակում փաստացի բնակվողները: «Դրանք դաչնիկներ են, ինչ կապ ունեն գյուղի հետ: Իր հարազատներին գրանցել է գյուղի քանդված տներում: Ամռանը գալիս են յուղ ու պանիր են սարքում, հոկտեմբերին գնում են: Վարդենիսում ավելի շատ արտոնություններ ունեն այստեղ, քան մենք, միայն գալիս են ընտրությանը մասնակցում, գնում: Համայնքապետն ասում է՝ սա իմ ագարակն է, իմ կալվածն է: Ճանապարհն էլ, որ անցնում ենք, ասում է՝ դա մերն է: [illegible] վիճակում ենք: Գյուղը բաժանել է մերոնց ու ծերոնց. ով ընտրել է՝ իրենն է, ով չի ընտրել՝ օտար է: Նա 9 տարվա մեջ ոչ մի լավ բան չի արել»,- ասաց Հեղինե Մանուկյանը:

Գ. Բարսեղյանի ասելով՝ բնակիչների բողոքի հիմքում, որի վերաբերյալ քննիչը քննություն էր վարում, 2000 թ. հեռուստատեսային «Համով լոտո» հաղորդաշարով շահած 200 հազար դրամն է, որը «գրվել է 400 հազար դրամ»: «Ինչի՞ն եք նպատակաուղղել գումարը»,- մեր հարցին պատասխանեց, որ դրանով բնակչության հողի հարկի պարտքն են մարել:

Հանրապետության գլխավոր դատախազին ուղղված գրությամբ բնակիչները տեղեկացրել են, որ համայնքապետի մայրը վիրավորում է երիտասարդ կանանց ու աղջիկների պատիվն ու արժանապատվությունը: ՀՀ Նախագահին ուղղված դիմումով տեղեկացրել են բնակելի տները քանդելու ու վաճառելու մասին:

«Քանի որ գյուղում աշխատատեղ չկա, գնացել էի այլ տեղ աշխատելու, 2 ամիս բացակայել եմ գյուղից, գալիս-տեսնում եմ՝ տունս չկա: Սեփականության վկայական չունեմ, 2004 թ. գյուղապետերին հանձնարարել են սեփականաշնորհել մեր զբաղեցրած տները, բայց մեր գյուղում ոչինչ չեն արել եւ դեռ քանդում են տները: Գյուղում բոստան ենք ունեցել, 19 տարի մշակել եմ եւ բարդի եմ աճեցնում, որ ձմռանը վառելիք ունենամ: Դրա համար ինձ ոստիկանություն են տարել եւ ասում են՝ բոստանը քոնը չէ: Համայնքապետն ասաց, որ դա համայնքին է պատկանում, եւ ոչ թե ինձ: 2002 թ. համայնքապետը, նրա հայրը, եղբայրը եւ փեսան ծեծել են իմ տարեց ծնողներին եւ ոչ մի պատասխանատվություն չեն կրել դրա համար»,- ասաց Արամ Աֆյանը:

Քանի որ այս մարդիկ գյուղից հեռանալու հնարավորություն նույնպես չունեն, որոշել են վերափոխել իրենց կյանքը՝ թոթափել համայնքապետի սեփական լուծը եւ ապրելու տանելի պայմաններ ստեղծել: Համայնքապետի ընտրության պահի առիթն օգտագործելով՝ գյուղաբնակներն իրենց թեկնածուին են առաջադրել՝ Վարդան Սաղաթելյանին: «Նա ապրում է գյուղում, մեզ հետ կրում է բաժին հասած բոլոր դժվարությունները, օգնության ձեռք է մեկնում ցանկացած հարցում: Ձմռանը ճանապարհները փակվում են, նա է բացում, երեխայիս կույր աղին ցավում էր, նա է օգնել հիվանդանոց հասցնելու»,- ասաց Հեղինե Մանուկյանը:

«Մի տեղեկանք է պետք գալիս՝ ամիսներով համայնքապետ չենք տեսնում, որ վերցնենք, հետո էլ երբ չմերժի, արդեն ժամանակն անցել է, ոչ ոքի պետք չէ այդ տեղեկանքը: Մենք անտեղյակ ենք ամեն ինչից՝ սկսած մեզ ուղարկված հումանիտար օգնությունից, ավարտած ընտրություններով»,- ավելացրեց Մագդա Դավիդովան:

«Գյուղապետի հայրը եղանը վերցնում, հասնում է կանանց ու երեխաներին: Գյուղապետն ընտրություններից հետո մեզ հետ չի խոսում, որովհետեւ մենք նրան ձայն չենք տվել, հայրը սպառնում է ինձ՝ կյանքդ կխլեմ»,- ասաց Արամ Աֆյանը:

Իրենց սպառնալիքների ու բռնությունների ենթարկելու վերաբերյալ գեղամաբակցիների հայտարարությունների մասին ցանկացանք լսել համայնքապետի պարզաբանումները: Սակայն հարկ չեղավ, քանի որ րոպեներ անց նրանց սպառնալիքներին ենթարկվեցինք նաեւ մենք:

Երբ բնակիչների հետ մեր զրույցն ավարտելով նստեցինք մեքենան՝ նկատեցինք ոչ հեռվում հավաքված մարդկանց մի խումբ, որոնք անհանգիստ հետ ու առաջ անելով՝ մեզ էին սպասում: Նրանցից մի հաղթանդամ կին եւ համայնքապետի հայրը կանգնեցին մեքենայի առջեւ՝ փակելով մեր ճանապարհը: Մինչեւ կհարցնեինք պատճառը, համայնքապետի հայրը մոտեցավ ու բռնեց մեքենայի առջեւում նստած օպերատորին: Փորձեցի պաշտպանել գործընկերոջս՝ նրանից հեռացնելով ձեռքը, սակայն նա բռնեց թեւիցս ու դուրս քաշեց ընթացքի մեջ գտնվող մեքենայից: Նկատելով նրա ու հավաքվածների գազազած հայացքները՝ մենք հարկադրված էինք աշխատանքը կիսատ թողնելով փախչել գյուղից՝ ամբոխի անկանխատեսելի գործողություններից խուսափելու համար: Նրանք սկսեցին քարեր նետել հեռացող մեքենայի հետեւից:

Համայնքապետ Գեղամ Բարսեղյանը դեպքից քիչ անց զանգահարել էր «Հետքի» խմբագրություն եւ հայտնել, որ ընտրություններից հետո գյուղի բնակիչները երկու մասի են բաժանվել, իսկ «Հետքի» աշխատակիցը գյուղում լսել է բնակիչների միայն մի մասի կարծիքը ու հեռացել:

Գեղամաբակի կացությունը բնորոշ է նաեւ շրջակա մյուս գյուղերին, որտեղ բնակություն են հաստատել Ադրբեջանից բռնագաղթվածները: Վարդենիսի տարածաշրջանի շուրջ 8 գյուղական համայնքների ղեկավարների փաստացի բնակության վայրն ուրիշ է: «Գյուղապետը ամռանը գյուղում է լինում, իսկ ընդհանրապես Վարդենիսում է բնակվում»,- համայնքապետին գտնելու մեր հարցմանը կպատասխանի ամեն ոք: Մինչդեռ այս մարդկանց համար կյանքն ավելի անտանելի է դառնում հատկապես ձմռանը, երբ ձյունը փակում է բոլոր ճանապարհները: Համայնքի ղեկավարը դա չի տեսնում, որովհետեւ ինքն այնտեղ չի ապրում: Ամռանը տեղափոխվում են գյուղ, որովհետեւ, ինչպես տեղացիներն են ասում, գյուղում անասնապահությամբ են զբաղվում, կաթնամթերք են արտադրում, արոտավայրեր ունեն եւ այլն: Իսկ ամենակարեւորը՝ աշխատատեղ ունեն՝ աշխատավարձ են ստանում, օգտվում ի պաշտոնե իրենց ընձեռված հնարավորություններից, ապրում են անհամեմատ ավելի բարեկեցիկ կյանքով, քան իրենց շրջապատում գտնվողները: Երաշխավորված է նաեւ նրանց ապահով ծերությունը, որովհետեւ այսօրվա ստացած բավականին լավ աշխատավարձը նրանց համար ապագայում լավ կենսաթոշակ կապահովի: Այդ ամենի դիմաց ինչ են նրանք տալիս համայնքի բնակչությանը, որն իր չունեցած միջոցներից հարկեր է վճարում համայնքապետերի բարեկեցությունն ապահովելու համար:

ՍԱՍՈ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Գեղարքունիքի մարզի Նորաբակ գյուղում խմելու ջրագծի նորոգման ծրագրեր իրականացնելու համար Մեծ Բրիտանիայի և Հյուսիսային Իռլանդիայի Միացյալ Թագավորության Միջազգային զարգացման նախարարության (DFID) ֆինանսական միջոցներից ՀՀ կառավարությունը համապատասխան 2 որոշումներով հատկացրել է 1,5 մլն և 1,46 մլն դրամ: Այդ ծրագրերի առնչությամբ Նորաբակ համայնքի ղեկավարի տեղակալ Արծեն Ղազարյանը նշում է, որ 2007 թ. համայնքում իրականացվել է խմելու ջրագծի մասնակի նորոգման մեկ ծրագիր: Աշխատակազմի խորհրդատու Հակոբ Պետրոսյանի ասելով՝ մարզպետարանից իրենց տեղեկացրել են, որ 2006 թ. նախատեսված խմելու ջրագծի նորոգման ծրագրի ֆինանսավորումը տեղափոխվել է 2007 թ. և, որքանով իրենք տեղյակ են, այդ նպատակի համար հատկացվել է 1,5 մլն դրամ:

Սակայն վերոհիշյալ ծրագրերի առնչությամբ ՀՀ կառավարության ընդունած որոշումների և դրանցում կատարված փոփոխությունների ուսումնասիրությունից պարզ է, չպարզացանք տարբեր՝ եղե՞լ է նման փոփոխություն, թե՞ ոչ:

կնորոգեին վթարված ջրագիծը և կխորացնեին փականը հետագա վթարներից խուսափելու նպատակով:

Ընդգծենք, որ մարզպետարանի իրականացրած ծրագրերի առնչությամբ արված հարցադրումներին ի պատասխան ՏԻՄ ներկայացուցիչները, սովորաբար, պաշտպանվողական կեցվածք են ընդունում: Ձանում են դրական կարծիք հայտնել, ինչը խոսում է այն մասին, որ համայնքային իշխանությունները չեն ցանկանում խնդիրներ ունենալ մարզային իշխանությունների հետ: Այս առումով դժվար է մեղադրել համայնքների ՏԻՄ ներկայացուցիչներին, հանի որ այդուհետև դժվար թե արժանանան իրենց համայնքում կրկին ծրագիր ունենալու բարեհաճ վերաբերմունքին:

Նորաբակում տիրող խառնաշփոթի նկարագիրն ամբողջական չի լինի, եթե նկարագրվածին չհավելենք 2005 թ. «Ամոր» կազմակերպության աջակցությամբ իրականացված ծրագրի արդյունքում համայնքում կառուցված «Ամորի ցուցադրական ֆերմա» ու նրա ներկա կարգավիճակը:

«Ամոր» կազմակերպության ներկայացուցիչները 2004 թ. բացթ մեջ է ունենար կարտոֆիլի, առվույտի ցանքի կազմակերպումն ու իրականացումը, որոնց վերջնանպատակը պետք է լիներ Նորաբակ համայնքի տնտեսական զարգացումը: Ի դեպ, ֆերմայի պատասխանատու, համայնքի բնակիչ և նախկին համայնքապետի որդի Արմեն Կարապետյանին «Ամորը» գործուղել է Հոլանդիա՝ փորձի փոխանակման նպատակով: «Ամորի» աջակցությամբ իրականացվել է նաև ծառատունկ, որի արդյունքում բնակիչները բարելավել են ֆերմայի շրջակայքը:

Ըստ էության, ֆերման գործել է ընդամենը մեկ տարի, այնտեղ աշխատել են Նորաբակ համայնքի 7 բնակիչներ՝ տարբեր ընտանիքներից, և ինչպես նախատեսել էր «Ամորը», բոլոր գործողությունները կատարվել են ըստ պատշաճի: Սակայն, այն ժամանակ, երբ ֆերման պետք է գործեր ինքնաֆինանսավորմամբ, աշխատողներն աստիճանաբար ազատվել են աշխատանքից, ֆերման դատարկվել է, և դռները փակ են մինչ այսօր:

Ֆերման հաշվառված չէ Նորաբակի համայնքապետարանի հաշվեկշռում: Համայնքապետարանում բացակայում են ֆերմային տարածք հատկացնելու վերաբերյալ համապատասխան

Նորաբակում ծրագրերն իրականացվել են վերադասին հաշվետվություններ ներկայացնելու համար

Հիշյալ ջրագիծը 1998 թ. վերանորոգվել է ՄԱԿ-ի փախստականների գերագույն հանձնակատարի գրասենյակի միջոցներով Կաթոլիկ օգնության ծառայության իրականացրած ծրագրով: Այդ ժամանակ ջրագծի փականը տեղադրվել է ըստ մակերեսային՝ 8-10 սմ խորությամբ, որը համայնքի բնակիչ Ռոբերտ Ավագյանը ցույց տվեց մեզ՝ ձեռերով փորելով հողը: Իրականացված վերջին ծրագրի ժամանակ, որտեղ համայնքի բնակիչներ լավ իմանալով փականի տեղադրման թերությունները, շինարարներին խնդրել են ավելի խոր տեղադրել այն, որպեսզի ձմռան ցրտերին ջուրը չսառչի, սակայն բնակիչների խնդրանքը մնացել է անարձագանք: 2007 թ. հոկտեմբերի վերջին իրականացրած վերանորոգումից հիչ անց՝ 2008 թ. հունվարի սաստիկ ցրտերին, ջրագիծն ամբողջությամբ սառել է՝ փականը ոչ բավարար խորությամբ տեղադրելու պատճառով: Վթարված ջրագծից ջուրը դուրս է ժայթքում գետնի տակից ու հանդում ճանապարհը:

Համայնքի ղեկավարի տեղակալ Արծեն Ղազարյանը նշում է, որ գարնան հալոցքներից անմիջապես հետո ջուր չի եկել: Թե ինչպե՞ս է կատարվել ծրագիրը, համայնքն առհասարակ տեղյակ չէ: Աշխատանքների ավարտից հետո իրականացնողները ոչ մի անգամ չեն այցելել Նորաբակ: Մի անգամ իրենք հանդիպել են նրանց, նկարագրել են իրավիճակը, իսկ վերջիններս պատասխանել են, թե հավանաբար ջրագիծը վթարվել է, սակայն վթարը վերացնելու հանձնառություն չեն ստանձնել: Չգիտեն նաև իրականացնող կազմակերպության անունը, համայնքապետարանում այդ ծրագրի մասին որևէ փաստաթուղթ չկա: Համայնքապետի տեղակալը նաև նշում է, որ հին ջրագծերի մասնակի նորոգումները՝ տեղ-տեղ խողովակ փոխելու միջոցով, արդյունք չեն տալիս: Դա նման է միջոցները հանում տալուն: Կենտրոնական ու արդյունավետ է հիմնանորոգումը:

Համայնքի բնակիչ Ռ. Ավագյանը հայտնեց, որ վերանորոգման ընթացքում փոխված խողովակները տեղադրվել են մոտ 1 մ խորությամբ, սակայն եթե շինարարները, իրենց առաջարկին ընդառաջելով, խորացնեին փականը, այն ծախսեր չէր պահանջի, և ջուրը չէր սառի: Համայնքի ներկայացուցիչների առաջարկներին իրականացնողները պատասխանել են, որ իրենց գործը լավ գիտեն: Մինչ այժմ ոչ ոք չի եկել ու չի հետաքրքրվել ջրագծի վիճակով: Աշխատակազմի խորհրդատու Հակոբ Պետրոսյանը նշում է, որ աշխատանքների իրականացման ընթացքում անգամ վիճել են շինարարների հետ, սակայն այժմ, նորոգումից ամիսներ անց, փաստացի ունեն վթարված ջրագիծ: Իրենց չի տրամադրվել նաև որևէ փաստաթուղթ այդ ծրագրի իրականացման ընթացքի կամ ավարտի մասին: Համայնքի պատասխանատուները նաև նշում են, որ համայնքային բյուջեն հնարավորություն չի ընձեռում, այլապես իրենք

սկսած բազմիցս հանդիպումներ են ունեցել համայնքի բնակիչների հետ և նշել են, որ համայնքում կառուցված ֆերման ծառայելու է ի շահ Նորաբակի և Գեղարքունիքի մարզի ևս 4 համայնքների բնակիչների: Նշել են, որ ֆերմայում աշխատելու են Նորաբակի բնակիչները, իսկ ստացված բնամթերքները տրամադրվելու են համայնքի կարիքավոր ընտանիքներին ու դպրոցին՝ սնուցման ծրագրի իրականացման համար: «Ամորի» ներկայացուցիչները նշել են, որ ֆերման 1 տարի գործելու է իրենց կազմակերպության ֆինանսական աջակցությամբ, ապա իր գործունեությունը պետք է շարունակի ինքնուրույն:

2005 թ. ֆերմայի կառուցումից հետո «Ամոր» կազմակերպությունը ֆերմային հատկացրել է 10 գլուխ խոզ, 25 գլուխ մայր ոչխար, 500 հավ և 20-ից ավելի մայր խոզեր, ինչպես նաև՝ անհրաժեշտ տրակտոր իր գյուղգործիքներով: Ֆերմայում գործել է կաթի մշակման և պանրի արտադրություն: 2005-2006 թթ. ընթացքում «Ամորը» ֆերմայի միջոցով համայնքի 20 տնտեսությունների հատկացրել է մոտ 6 տ հացահատիկ, որի ցանքի պարարտացումը նույնպես իրականացրել է կազմակերպությունը: Նպատակը հացահատիկի վերարտադրության կազմակերպումն է եղել. ծրագրում ընդգրկված ընտանիքները պետք է ստանային հանձնեին, որը հաջորդ տարի պետք է տրամադրվեր 20 նոր տնտեսությունների: Նման շարունակական ըն-

փաստաթղթերը: Համայնքապետարանի աշխատակիցները պարզել են, որ անշարժ գույքի կադաստրի Վարդենիսի ստորաբաժանման այդ տարածքը գրանցել է որպես կիսակառույց շինություն, մինչդեռ այն ավարտուն կառույց է: Ավելին, այն ամենալավ արտաքին տեսք ունեցող շինությունն է համայնքում: Զարմանալի է, սակայն համայնքապետարանին անշարժ գույքի կադաստրի Վարդենիսի ստորաբաժանման տրամադրած համապատասխան փաստաթղթով այս կառույցի կադաստրային արժեքը զրոյական է: Առավել զարմանալի են նույն փաստաթղթում սեփականատիրոջ (հասցետիրոջ) տվյալները՝ Կարապետյան Եղիախյա Հարությունի, ով նախկին համայնքապետի կինն է:

Ամենավառ երևակայության տեր մարդու համար այնպես էլ անհասկանալի է, թե ինչպես կարող էր «Ամորի» հայտարարած մրցույթի արդյունքում 20 հազար դոլարով կառուցված ֆերմայի շինության կադաստրային արժեքը հավասարվել 0-ի: Աշխատակազմի խորհրդատուն հավաստում է, որ հիշյալ մրցույթի մասին հայտարարություն է եղել նաև մամուլում: Երբ անգամ ֆերման չափագրվել է որպես կիսակառույց շինություն, այդ դեպքում ո՞վ և ինչու՞ չի նկատել միանգամայն ավարտված շինությունը: Եթե այն ավարտուն չլիներ, բնական է, որ «Ամորը» անասուններ չէր տրամադրի, չէր կազմակերպի կաթի մշակման և պանրի արտադրություն, շրջակայքը չէր բարելավվի:

Ավելածից հետո կարելի է չզարմանալ, որ այժմ չկան անասունները, անհրաժեշտ տրակտորն իր գյուղգործիքներով հանդերձ, ֆերմայի վերապատրաստված պատասխանատուի գիտելիքները չեն ծառայում համայնքի բնակիչներին: Միաժամանակ չի կարելի չզարմանալ, որ «Ամորն» իր իրականացրած ծրագրի ավարտից հետո մոնիտորինգ չի իրականացրել, կամ ինչպե՞ս է պատահել, որ կազմակերպության միջոցներով կառուցված ֆերման հանձնվել է ֆիզիկական անձի՝ 0-ական կադաստրային արժեքով: Ինչպե՞ս է հանձնվել, այն վարձակալված է, թե՞ վաճառված՝ չգիտեն ո՛չ Նորաբակի համայնքի ղեկավարը, ո՛չ տեղակալը, ո՛չ աշխատակազմի խորհրդատուն: Երբ նույնիսկ ինչ-ինչ պատճառներով ֆերման լուծարվել է, ապա ինչու՞ այդ և դրան հաջորդող գործընթացների մասին ժամանակին չեն տեղեկացվել համայնքի բնակիչները:

Բայց, ի պատասխան այս հարցադրումների, Նորաբակի բնակիչների սոցիալական վիճակի բարելավման ու համայնքի զարգացման նպատակով կառուցված ֆերման այսօր չի գործում: Մինչդեռ այն կարող էր վճռորոշ ու բեկումնային դեր ունենալ Նորաբակի զարգացման գործում, ինչն արդեն նկատվել է նրա գործելու 1 տարվա ընթացքում:

Սակայն արդարության վերականգնումը Նորաբակում հեռակուլեսյան ջանքեր է պահանջում...

ԼՈՒՍԻՆԵ ԹՈՓԱԼԴԱՐՅԱՆ

«Ամորի ցուցադրական ֆերման» 1 տարի գործելուց հետո կադաստրում գրանցվել է որպես կիսակառույց շինություն՝ զրոյական արժեքով և սեփականատերը, գրանցվել է Նորաբակի նախկին համայնքապետի կնոջ անունով:

Նորաբակ գյուղի մանկապարտեզը Սևանի վարչատարածքի գյուղական համայնքների միակ գործող մանկապարտեզն է, որը հիմնանորոգելու համար ՀՀ կառավարությունը 2007 թ. սեպտեմբերի 6-ի 997-Ա որոշմամբ 10 մլն դրամ էր հատկացրել

Ճամբարակ քաղաքի Գ. Նժդեհի փողոցի 550 մ-անոց ճանապարհահատվածը հիմնանորոգելու համար հատկացվել է 40 մլն դրամ: Հուլիսի 30-ին, երբ Գեղարքունիքի մարզպետ Նվեր Պողոսյանը պետք է այցելեր Ճամբարակ, այս փողոցում փորձնական աշխատանքներ էին կատարվում: Սակայն մարզպետի տեղ հասնելուց առաջ փոսերն արագորեն լցվեցին, իսկ աշխատանքներն իրականացնող ասֆալտապատման տեխնիկան անհետացավ:

Անասնագողությունները սահմանագոտում կյանքն ապակայունացնում են

Քաջիկ Հարությունյանին 104 ոչխար, 40 գառ և 6 այծից անասնագողերը 4 ուլ են թողել:

Հուլիսի 10-ի առավոտյան Տավուշի մարզի սահմանամերձ Բաղանիս գյուղի 74-ամյա բնակիչ Քաջիկ Հարությունյանին տհաճ անակնկալ էր սպասում: Առավոտյան ժամը 5:30-ին նա պատրաստվում էր անասունները դաշտ տանել: Գոմին կից ծածկապատով ցանկապատված տարածքից՝ «աղալից» անհետացել էին 104 ոչխարը, 40 գառը և 6 այծը: Անասնագողերից փրկվել էին միայն գոմի մեջ գտնվող 4 ուլը: Հավանաբար, կողոպտիչները չէին նկատել, որ ամռան շոգին գոմի մեջ կարող է անասուն լինել: «Ոչխարական երկու շներն էլ թմրած-ննջած էին, ոստիկանները ասացին, որ դրանց թունավորել են»,- ասում է Քաջիկը:

Հարությունյանների առանձնատնից մինչև հայ-ադրբեջանական սահման ընդամենը 3 կմ է: Ի դեպ, անասնագողը (կամ անասնագողերը) գողացված անասունները ետ-տանելու ժամանակ մի գառ, որի ոտքը կոտրված էր, թողել են սահմանապահ զինվորական ստորաբաժանման պարսպի տակ, անմիջապես միջպետական մայրուղու եզրին: Այդ գառը հիմա Հարությունյանների գոմում է, սակայն կոտրված ոտքով դժվար թե ապրի: Մանր եղջերավորների հետքերը տանում էին խոտհարք: Հայկական և ադրբեջանական հենակետերը սահմանի այս հատվածում իրար շատ մոտ են՝ մի քանի հարյուր մետր հեռավորությամբ: Անասունների հետքերով առաջնորդվելով՝ Հրայրն իր հորեղբոր տղայի՝ Բորիսի հետ մոտեցել է սահմանին: Նրա խոսքերով՝ մինչև սահման մնացել էր մոտ 300 մ, սակայն առաջ գնալը վտանգավոր էր. ադրբեջանական հենակետերից կրակ կբացեին, մանավանդ որ վերջերս այդ տեղանքում ադրբեջանական կրակից վիրավորվել էր բաղանիսցի հովիվ Լևոն Ավագյանը:

Հարությունյանների 6 հոգանոց ընտանիքն այժմ ծանր կացության մեջ է: Քաջիկ Հարությունյանն աջակցության խնդրանքով նամակներ է ուղարկել նախագահ Սերժ Սարգսյանին և վարչապետ Տիգրան Սարգսյանին:

Այս դեպքից 2 օր անց Բաղանիսի հարևան, սահմանամերձ Ոսկեպարում անասնագողություն է կանխվել: «Կեսգիշերին ես ու ամուսինս կովի բառաչ լսեցինք: Արթնացանք, տեսանք, որ մեր տան դիմացի դաշտում 3 հոգի ծխախոտի վառիչներով պտտվում են: Ափսոս, որ ուշ զանգահարեցինք ոստիկանություն: Ոստիկանները ժամը 3-ին եկան, անծանոթներն էլ անհետացան գիշերային խավարի մեջ: Գիշերվա ուշ ժամին գյուղում ոչ ոք կորած անասուն չի փնտրում, հավանաբար անասնագողեր էին»,- պատմում է ոսկեպարցի Նվարդ Գրիգորյանը:

Նույն Ոսկեպար գյուղում այս տարվա մարտի 31-ին գողացել էին Էմմա Գևորգյանի կովը, մոզին ու հորթը: Գևորգյանների տունը գյուղի եզրին է, սահմանից մի քանի կիլոմետր հեռավորությամբ:

Անցյալ դարի 90-ական թվականներից մինչև օրս Նոյեմբերյանի տարածաշրջանի սահմանամերձ գյուղերում անասնագողության տասնյակ դեպքեր են եղել, հարյուրավոր, եթե ոչ հազարավոր անասուններ են անհետացել: Գողությունները, չնչին բացառությամբ, չեն բացահայտվել: 1997 թ. Ջուջևան գյուղում անասնագողություն կատարվեց: Սակայն ադրբեջանցի 3 անասնագողերը չէին հասցրել հատել սահմանը, նրանք առավոտյան մշուշի մեջ մոլորվել էին անտառում: Նրանք սպանվեցին հետապնդող ջոկատայինների և Նոյեմբերյանի ոստիկանների կողմից: Հետագայում նրանց դիակները հանձնվեցին ադրբեջանական կողմին: Այս դեպքից հետո որոշ ժամանակ անասնագողությունները դադարեցին, բայց հետո էլի վերսկսվեցին: Ընդամենը երկու տարի՝ 2005-2007թթ., Նոյեմբերյանի սահմանամերձ բնակավայրերում անասնագողություններ չեղան: Անասունների առևանգումը վերսկսվեց 2007 թ. ապրիլի լույս 22-ի գիշերը, երբ սահմանամերձ Կոթի գյուղում անհայտ անձինք գողացան Հովհաննես Հախվերդյանի 9 մոզին: Անցյալ տարի անասնագողություններ եղան Նոյեմբերյանի տարածաշրջանի Ոսկեվան, Ոսկեպար, նաև Իջևանի տարածաշրջանի Ներքին Ծաղկավան, Բերքաբեր սահմանամերձ գյուղերում: Անցյալ տարի Ոսկեպարից գողացել էին Ռուբենիկ Պապյանի 5 կովը: Դժվարին վիճակում հայտնված համագյուղացուն սատարելու համար ոսկեպարցիները իրենց սուղ միջոցներից հանգանակություն կատարելով՝ Պապյանի համար 1 կով և 1 մոզի գնեցին:

Անասնագողությունները կատարյալ պատուհաս են դարձել Նոյեմբերյանի տարածաշրջանի բնակիչների համար: Գյուղացիները կարծում են, որ դրանց հետքերը տանում են դեպի Ադրբեջան, դրա համար էլ այդ հանցագործությունները չեն բացահայտվում: Նաև կասկածում են, որ ադրբեջանցիների հետ հանցակից տեղացիներ էլ կան՝ «երբ գողը տնից է լինում, եզը երդիկով են հանում»: Մի իրավապահ, ով չցանկացավ իր անունը հրապարակել, անասնագողությունների իր վարկածը ներկայացրեց. գարնանը և աշնանը Ադրբեջանի հետախուզական դպրոցը տալիս է իր շրջանավարտները: Վերջիններիս համար յուրատեսակ «դիպլոմային աշխատանք» է համարվում հայկական սահմանամերձ գյուղերից անասնագողությունը: Մի քանի տարի առաջ անասնագողությունները կանխելու նպատակով Բարեկամավան գյուղի սահմանագոտին ականապատվեց: Ադրբեջանցի անասնագողերը սահմանագծին ականների վրա պայթեցին: Դրանից հետո հեռավոր Բարեկամավանում անասնագողությունները դադարել են: Որոշ տեղերում գյուղացիները, հույսը իրենց վրա դնելով, դիմում են «տեխնիկայի» օգնությանը: Ոսկեպար գյուղի բնակիչ Գարիկ Ամիրխանյանն իր գոմում ազդանշանային զանգ էր տեղադրել: Մի քանի տարի առաջ, ուշ գիշերին, տան մեջ ուժգին հնչեց զանգը՝ ազդարարելով անասնագողերի մուտքը: Արթնանալով՝ տանեցիները վառեցին լույսերը, իսկ գողերը փախուստի դիմեցին:

Սահմանամերձ գյուղերի շատ հողեր, ականապատված լինելով կամ վտանգավոր տեղանքում գտնվելով, չեն մշակվում: Գյուղացու ապրուստի միակ միջոցը մնում է անասնապահությունը: Սակայն անասնագողությունները կտրում են նաև վերջին հույսը:

Պետությունը պարտավոր է պաշտպանել իր քաղաքացիների գույքի պաշտպանվածությունը: Եթե չի կարողանում պաշտպանել, գոնե սահմանագոտու բնակիչներին չզինաթափի՝ հավաքելով պատերազմից մնացած զենքն ու զինամթերքը: Սահմանամերձ բնակավայրերի բնակիչները երկյուղում են, որ անասունների նմանությամբ հետո գյուղերից կարող են նաև մարդկանց առևանգել: Տագնապի զանգը բազմիցս հնչել է: Այն լսող և արձագանքող է պետք:

ՍՄԲԱՏ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ

«Զարմանում եմ՝ սա ձեր ինչի՞ն է պետք»

2007 թ. Հայաստանի մարզերի գյուղական և քաղաքային համայնքներում առաջնահերթ խնդիրների լուծման համար ՀՀ կառավարությունը պահուստային ֆոնդից մարզերին հատկացրեց 9 մլրդ 817 մլն 800 հազար դրամ: Վարչապետ Սերժ Սարգսյանն այս որոշումը ստորագրեց սեպտեմբերին, որից հետո գումարները փոխանցվեցին մարզպետարաններին:

Արարատի մարզին հատկացվեց 1 մլրդ 072 մլն 440 հազար դրամ: Մարզպետի տեղակալ Ս. Մինասյանի հավաստմամբ՝ գումարի մոտ 75 տոկոսը (991.357 հազար) ծախսվել է 56 գյուղական և քաղաքային համայնքներում հիմնականում մանկապարտեզների և մշակույթի տների վերանորոգումների նպատակով:

Թեպետ աշխատանքները պաշտոնապես ավարտվել են անցած տարվա ձմռանը, սակայն մեր այցելած մարզի 5 գյուղերում վերանորոգված ոչ մի մանկապարտեզ մինչև հիմա չէր գործում, իսկ մշակույթի տները կամ ավերակ էին, կամ՝ փակված:

Արարատի մարզի Գետազատ գյուղի մանկապարտեզը չէր վերանորոգվել կառուցման օրից: Համենայն դեպս, մանկապարտեզի տնօրենն ու գյուղի գյուղապետը չկարողացան հիշել նման դեպք: Մանկապարտեզի հիմնանորոգման համար ծախսվեց 15 մլն դրամ: Բայց դա խնդիրը չլուծեց. մանկապարտեզի դռները փոխվեցին, բայց դարձյալ մնացին փակված: Դեռևս ոչ մի երեխա մանկապարտեզ չի մտել, թեպետ մոտակա 3 գյուղերում մանկապարտեզներ չկան, և տնօրեն Սուսաննա Վարդանյանի ասելով՝ ծնողները խնդրում են, որ իրենց երեխաներին մանկապարտեզ վերցնեն: Շինարարները վերանորոգել են մանկապարտեզի տանիքը, պատերը, հատակը, փոխել են պատուհաններն ու դռները, բայց ավերակ են թողել խոհանոցը, պահեստը, իսկ բակում զուգարանի միայն փոսն են փորել:

Շինանյութի աղբանոց դարձած խաղահրապարակում կանգնած տնօրենը հարցնում է, թե ինչ պատասխան է տալու ծնողներին, եթե այստեղ երեխա ընկնի:

Մանկապարտեզի սենյակներից մեկում տուփերի մեջ դրված էին սալիկներ, որոնք, ամենայն հավանականությամբ, նախատեսված էին խոհանոցի և զուգարանի համար: Այդպես էլ փաթեթավորված մնացել են: Եթե անգամ մանկապարտեզի պատերն ու հատակն արդեն հիմնանորոգված են, դրանք նորից վերանորոգման կարիք ունեն. ձմռանից հետո պատերի ներկը թափվել էր, իսկ հատակի մանրատախտակը՝ խոնավությունից ուռել: Շինարարները «խոստացել են» վերադառնալ բակում ջրի ծորակը նորոգելու համար: «Ես խոսել եմ մի քանի բարեգործական կազմակերպությունների հետ: Նրանք պատրաստ են մանկապարտեզի բացվելու դեպքում օգնել նոր կահույք ձեռք բերել, նրանցից մեկը խոստացավ ապահովել սննդի հարցը, բայց մինչև հիմա մանկապարտեզն ամբողջությամբ բարեկարգված չէ և այստեղ հնարավոր չէ աշխատել»,- ասում է մանկապարտեզի տնօրեն Սուսաննա Վարդանյանը: Գետազատի գյուղապետ Ծաղիկ Վարդանյանը շատ գոհ էր կատարված աշխատանքից: Երբ խնդրեցինք ցույց տալ շինարարությունից հետո ընդունման ակտը՝ հավաստելու համար, թե

Կանաչուտի մանկապարտեզը «վերանորոգումից» հետո

շինարարները պարտավորությունների ո՞ր մասն են կատարել, ասաց, որ շինարարներն ընդունման ակտն իրենց հետ են տարել: Գյուղապետը, ստորագրելով ընդունման ակտը, համաձայնություն է տվել կատարված աշխատանքի որակին: Պետության հատկացրած 15 մլն դրամը նախատեսված էր մանկապարտեզի հիմնանորոգման համար, ինչը ենթադրում էր, որ վերանորոգումների կարիք գոնե առաջիկա տարիների ընթացքում այլևս չի լինելու:

Մրգանուշ գյուղի մշակույթի տան երկու դռները նույնպես փակ են: Գյուղապետ Մանվել Սարգսյանը հավաստիացնում է, որ սեպտեմբերից մշակույթի տանը գործելու է շախմատի խմբակ: Ինչևէ, դա հնարավոր կլինի այն ժամանակ, երբ վերանորոգված դահլիճում և սենյակներում նստարան կամ աթոռ լինի:

Մշակույթի տան տանիքը երկու տարի առաջ վերանորոգվել է համայնքային գումարներով: 2007 թ. նույնպես պետության տրամադրած 10 մլն դրամով վերանորոգվեց դահլիճը, փոխվեցին դռներն ու պատուհանները: «Կահույք գնելու ենք համայնքի գումարներով: Առայժմ հարմար գնով չենք գտնում: Երաժշտական գործիքներից միայն դաշնամուր ունենք, այն էլ՝ մի քանի անգամ կարգի բերված»,- ասում է գյուղապետը: Մշակույթի տան դահլիճի վերանորոգումն ավարտվել է անցած տարվա հոկտեմբերին: Ոչ մի անգամ չօգտագործված դահլիճում պատերը խոնավությունից վնասվել են, այնպես որ նոր վերանորոգումը չէր խանգարի: Ներքին Դվին գյուղի մշակույթի տան հին պատերը հազիվ են պահում նոր տանիքը: Պետության հատկացրած 10 մլն-ով փոխվեց կտուրը, իսկ մնացածը ճեղքված մնաց: Եթե գյուղ հյուր է գալիս, երեխաները գյուղապետարանից բերում են աթոռները և շարում միջանցքում. հյուրերը նստում են, տանտերերը՝ կանգնում: Տաք ամիսներին բոլոր միջոցառումներն ու տոները նշվում են մշակույթի տան բակում. այդպես ավելի ապահով է: Մշակույթի տան տնօրեն Արթուր Զաքարյանը մշակույթի տան դռները հազիվ է բացում՝ հին են և կոտրված: Նա ասում է, որ կտուր ունենալը քիչ է, աշխատելու համար իրենց դահլիճ էլ է պետք: «Եթե դահլիճ ունենանք, գրական երեկոներ կկազմակերպենք, երգիչներ ու բանաստեղծներ կհրավիրենք: Թատրոնի կամ համերգի համար Երևան ենք հասնում, իսկ եթե այստեղ դահլիճ լինի, գյուղացին, թեկուզ հոգնած, չի ալարի, երկու քայլի վրա կգա, կմասնակցի ու կգնա տուն»,- ասում է Արթուրը: Մշակույթի տան միջանցքում շաբաթը երկու անգամ կազմակերպվում են ժամանակակից և ժողովրդական պարի դասեր: Մասնակցում են և՛ փոքրերը, և՛ մեծահասակները: Շուտով համերգային շրջագայության են մեկնելու մարզի տարբեր գյուղեր: Կա նաև գրադարան: «Գրադարանի համար նոր գրականություն վերջին անգամ 1993 թ. ենք ստացել»,- ասում է մշակույթի տան տնօրենը:

Գյուղապետ Արծրուն Աբրահամյանը շինարարների կատարած աշխատանքը բարձր գնահատեց. աշնանն ու ձմռանը անձրևաջրերի ու հալած ձյան հետքերի պատճառով 10 մլն դրամ արժեք ունեցող առաստաղը կարծես նոր չլիներ: Կանաչուտում մշակույթի տան վերանորոգումները սկսվել են մեկ շաբաթ առաջ: Այն վերանորոգում է Սոցիալական ներդրումների հիմնադրամը՝ տրամադրելով 39 մլն դրամ, որից 8-ը պետք է գյուղապետարանը տար: Գումարի մի մասը համայնքն իր բյուջեից է տվել, մյուս մասը տվել է պետությունը: Եվս 6 մլն համայնքին հատկացվել է մանկապարտեզի վերանորոգման համար: Մանկապարտեզի տանիքը գյուղապետարանը վերանորոգել է երկու տարի առաջ: Հատկացված 6 մլն-ով վերանորոգվեց շենքի մնացած մասը՝ պատերը, հատակը, դռները, սանհանգույցը:

Գյուղապետ Լևոն Ասատրյանի հավաստմամբ՝ 8 տարի փակված մանկապարտեզը կբացվի 10 օրից: Կարելի էր հավատալ, եթե մանկապարտեզի խաղահրապարակը տվյալ պահին չծառայեր որպես շինհրապարակ՝ կողքից կառուցվող բուժկետի համար:

Մեր այցելած վերջին գյուղը Վարդաշենն էր: Պետության տրամադրած 5 մլն դրամով առաջին անգամ վերանորոգվել է գյուղի մշակույթի տան, գյուղապետարանի և փոստային ծառայության ընդհանուր տանիքը: Մշակույթի տունն ու փոստային ծառայությունն առաջին հարկում են, գյուղապետարանը՝ երկրորդ, այնպես որ ավելի շատ վերանորոգվել է գյուղապետարանի տանիքը, քանի որ մշակույթի տունը ինչպես ավերակ էր, այնպես էլ մնացել է: Պատուհաններն ու դռները կոտրված են, դրսից ծառերի ճյուղերը ներս են մտնում, հատակը հող է, անկյուններում աթոռների կոտրված մասերն են: Նույնիսկ մեր երկրորդ այցելության ժամանակ չհաջողվեց խոսել գյուղապետի հետ, քանի որ նա գյուղում չէր: Վարդաշենի գյուղապետարանի սենյակներից մեկում երկու աշխատակցուհիներից մեկը, իմանալով մեր այցի նպատակը, անկեղծորեն հետաքրքրվեց. «Զարմանում եմ՝ սա ձեր ինչի՞ն է պետք»: Ի նկատի ուներ՝ ինչո՞ւ են նման հարցերը մեզ հետաքրքրում: Նույն այդ երիտասարդ կինը քիչ անց պատմում էր, որ երկու երեխա ունի, իսկ մոտակայքում չկա մի մանկապարտեզ կամ մի խմբակ, որտեղ իր երեխաները հաճախեն:

ԱՆԻ ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ

Գյուղական բյուջեներ. ինչու՞ են դրանք վերահսկողությունից դուրս

Լոռու մարզի 2 հազարից ավելի բնակչություն ունեցող Սնոռի համայնքը տարածաշրջանի ամենաշատ գյուղերից է համարվում: Սնոռու գյուղապետ Կամո Սիմոնյանը տեղեկացրեց, որ գյուղն ունի 200 հա վարելահող, որը գտնվում է սարերում [illegible], 170 հա խոտհարք, 400 գլուխ խոշոր եղջերավոր անասուն: [illegible] Ինչպես հայտնեց գյուղապետը, «Փրկեցեք երեխաներին» կազմակերպությունը 40 մլն դրամի ծրագրով 2005 թ. կառուցել է «Սեղմի-Սնոռի» ոռոգման ջրատարը, որը սակայն, այսօր չի գործում:

[illegible]

2008 թ. մոտ երկու անգամ ավելացել է բնապահպանական վճարներից համայնքի բյուջեին մասհանվող գումարը՝ 7,1 մլն-ից դարձել է 14,4մլն դրամ:

Սնոռիում համայնքի բյուջեի ծախսերի մասին ավագանու անդամների, գյուղապետի եւ բնակիչների տրամադրած տեղեկությունները չեն համընկնում բյուջետային ծախսերի տարեկան եւ կիսամյակային հաշվետվությունների հետ: Սնոռու ավագանու 7 տարվա անդամ Սվետլանա Պետրոսյանի հետ փորձեցինք ճշտել համայնքի բյուջետային ծախսերը. «Ես իմ կարծիքը միայն ինձ համար եմ արտահայտում, ընդհանրապես բյուջեի մասին ոչինչ չեմ ուզում ասել»,- ասաց Ս. Պետրոսյանը:

Այդուհանդերձ, նա հայտնեց, որ տեղյակ է ՀՀ կառավարության կողմից Սնոռի համայնքին 2007 եւ 2008թթ. հատկացված բնապահպանական սուբվենցիաների մասին: «Դրանցից 2 մլն դրամ հատկացվել է համայնքի համար սոնոգրաֆիայի ապարատ գնելու նպատակով»,- ասաց տիկին Սվետլանան: Սակայն նա շատ զարմացավ, երբ տեղեկացրինք, որ Սնոռու բյուջեի 2007 եւ 2008 թթ. բյուջետային հաշվետվությունների մեջ 2 մլն դրամանոց սոնոգրաֆիայի ապարատի մասին որեւէ նշում չկա:

Գյուղապետ Կամո Սիմոնյանը տեղեկացրեց, որ սոնոգրաֆիայի ապարատ գյուղի համար գնելու է սարնվերջին, սակայն թե բյուջեով չնախատեսված ծախսը ինչ գումարներով է կատարելու՝ չասաց: Սվետլանա Պետրոսյանը նաեւ ասաց, որ տեղյակ է 2008 թ. բնապահպանական ծրագրով նախատեսված կամրջաշինության աշխատանքներին: «Այս տարվա բնապահպանական վճարների 8,9մլն դրամ հատկացումով գյուղի «Ղարի» հանդամասում գյուղապետի կողմից ձկնաբուծական բիզնեսի նպատակով լիճ է կառուցվում, որը պատկանելու է գյուղապետարանին»,- ասաց ավագանու անդամը:

Բյուջեի ծախսերին գյուղացիների տեղեկացվածության մասին մեր հարցին ի պատասխան՝ տիկին Սվետլանան հայտնեց. «Ժողովներ չենք անում, բայց գյուղի ակտիվին տեղեկացնում ենք: Օրինակ՝ ձկնաբուծարանի մասին խոսքը էնքան շատ է գնացել, էնքան շատ է խոսվել դրա մասին, ո՞նց կարող են գյուղացիները կամ գյուղում որեւէ մարդ ձեզ հանդիպի, որ ափի ձկնաբուծարանից տեղյակ չեմ»: Նման մարդ, այդուհանդերձ, գտնվեց, եւ այդ մարդը գյուղապետ Կամո Սիմոնյանն էր: Լիճը տեսնելու գնացինք նրա հետ: Այն, որ լիճը նոր է կառուցվում, ակնհայտ էր:

«Ես լիճը գյուղապետարանի միջոցներով 2-3 տարի առաջ եմ կառուցել, սարքել ենք, որ երեխաների համար լողավազան դառնայի, մի կոտ էլ կտանք են դաշտի հողամասերը ջրելուն, իսկ 8,9 մլն դրամը բնապահպանական ծրագրով հատկացրել ենք գյուղի «Ղարի խեչի» տակից ոռոգման ջուրը լճին հասցնելու համար»,- պարզաբանեց գյուղապետը:

Պարզվեց՝ բնապահպանական ծրագրով լճի ջրատարի համար հատկացված է 7,9 մլն դրամ: Գյուղապետը դրան ավելացրել է նաեւ 1 մլն դրամ՝ այն դարձնելով 8,9 մլն: Այն, որ լճի կառուցումը սկսվել է այս տարի եւ դեռ չի ավարտվել, փաստեց նաեւ ավագանու մեկ այլ անդամ, գյուղի ավտոբուսի վարորդ, գյուղապետի ազգական Համլետ Սիմոնյանը՝ գյուղապետի հացեթին իր գոլֆետում. «Ձկնաբուծության համար մեծ լիճ է, գյուղի դպրոցից մի 500 մ հեռավորության վրա է, էսա շինարարությունները կվերջացնեն, կարող եք գնալ տեսնել»: Մեր հարցումներից պարզվեց, որ 2-3 տարի առաջ Սնոռու համայնքի բյուջեի եկամուտներից լճի կառուցման համար գումարներ ոչ պլանավորվել, ոչ էլ ծախսվել են: Մինչդեռ, որ Սնոռու համայնքապետարանը 31. 07. 08 թ. «Բյուջետային (բոլոր տողերի) հաշվետվության» մեջ «բնապահպանական միջոցառումներ» տողում հայտնում է, որ բնապահպանական վճարներից կատարվող շինարարության համար նախատեսված 8,9 մլն դրամից 2,1մլն դրամ է ծախսել ոռոգման ցանցի, հեղեղատարի եւ գյուղամիջյան ջրագծի կառուցման համար, իսկ 867,60 հազար դրամ ծախսել է գյուղի ամբուլատորիայի վերանորոգման եւ ֆուտբոլի դաշտ կառուցելու համար: Օգոստոսի 12-ին գյուղապետի հետ այցելեցինք նաեւ ֆուտբոլի դաշտ, այնտեղ շինարարական որեւէ աշխատանք դեռեւս չէր կատարվել, դաշտում թափված կենցաղային աղբակույտերն էլ վկայում էին, որ երկար ժամանակ այն նպատակին չի ծառայել: Իսկ ամբուլատորիայի վերանորոգման մասին գյուղապետն ասաց. «Ամբուլատորիայի վերանորոգման աշխատանքները սկսելու ենք սարնվերջին»:

Չէին սկսված նաեւ հեղեղատարի կառուցման նպատակով նախատեսված մյուս աշխատանքները: Ակնհայտ էր, որ տացված շուրջ 3 մլն դրամը գյուղապետը ծախսել էր ձկնաբուծարանի լճի վրա, որի կառուցումը բնապահպանական ծրագրով նախատեսված չէր: Սնոռու համայնքի 2007 թ. բյուջեի պլանավորված 38 մլն դրամ եկամուտները 2008 թ. ավելացել եւ դարձել են 50 մլն դրամ՝ ի հաշիվ պետբյուջեից հատկացված պաշտոնական տրանսֆերտների եւ սուբվենցիաների, որը 2007 թ. կազմել է 28,1մլն դրամ, իսկ 2008 թ. աճել եւ դարձել է 39,3մլն դրամ: Սակայն Սնոռու բյուջեում շարունակում է խնդրելի մնալ սեփական հարկային եկամուտների հավաքագրումը: Հողի հարկի 2007 թ. նախատեսված 3 մլն դրամ եկամուտների մուտքերը կազմել են 1,8 մլն դրամ, գույքահարկի՝ 2,3 մլն դրամ եկամուտների դիմաց՝ 750 հազար դրամ, հողերի վարձակալության եւ օգտագործման վարձավճարների 3,1մլն դրամի դիմաց՝ 1,6մլն դրամ:

«Հինգ տարեկան երեխայիս ընդունել են մանկապարտեզ, իսկ չորս տարեկան երեխայիս գյուղապետը մերժում է ընդունել՝ պատճառաբանելով, թե մանկապարտեզ ամեն ընտանիքից մեկ երեխա կարող են ընդունել»,- նեղսրտած պատմեց Սնոռու միջնակարգ դպրոցի մաթեմատիկայի ուսուցչուհի Անուշ Խառատյանը: Կամո Սիմոնյանն էլ ուսուցչուհու պահանջը մեկնաբանեց այսպես. «Երբ մի ընտանիքից 3-4 երեխա ենք ընդունում մանկապարտեզ, դուրս է գալիս ես բյուջեն մի 15 ընտանիքի եմ ծառայեցնում, տեսնո՞ւմ եք ճանապարհները, ուզում ենք որոշակի գումար տնտեսենք դրանց վերանորոգման համար»: Գյուղի մանկապարտեզում գործում է երկու խումբ՝ յուրաքանչյուրում 20 երեխա: Համայնքի 2007 թ. բյուջեում Կամո Սիմոնյանի կողմից երեխաների նախադպրոցական կրթության համար պլանավորված 5,2 մլն դրամից ծախսվել է 4 մլն դրամ: Կատարվել է 1,2 մլն դրամ խնայողություն: Ոչ միայն չծախսված այս, այլեւ 2008թ. համայնքի բյուջեի տարեսկզբի 6,8մլն ազատ մնացորդից գյուղապետը զլացել է գումարներ տրամադրել գյուղի երեխաների մանկապարտեզային պահանջմունքը բավարարելու համար: Փոխարենը դրանից ֆոնդային բյուջեին կատարել է 4,8 մլն դրամ հատկացում, հավանաբար կրկին կասկածելի գործառույթներ իրականացնելու համար:

ԱՐՓԻՆԵ ՓԱՐՍԱԴԱՆՅԱՆ

Հ.Գ.-Հոդվածը պատրաստ էր, երբ Սնոռից տեղեկացրին, որ գյուղապետ Կամո Սիմոնյանի հրահանգով Սնոռու միջն. դպրոցի տնօրեն Ասյա Թոմոյանը զգուշացրել է ուսուցչուհի Անուշ Խառատյանին, որ թերթում իր ազգանունը եւ պահանջը տպվելու դեպքում Կամո Սիմոնյանը չի ստորագրի 2009 թ. տարիֆիկացիան, եւ նա կզրկվի ուսուցչի իր աշխատանքից: Հեռախոսով մեր հարցմանը տնօրեն Ա. Թոմոյանը պատասխանեց. «Ասել եմ, հո չեմ կատարել»:

Անտառտնտեսության տնօրենը սեփական սղոցարան ունի

Օրերս Շնողից մեզ տեղեկացրին, որ գյուղի «Շինու խաչի ձոր», «Բաղերի ծալա», «Մեծ կակալկուս», «Խառատաանոց», «Բռագձոր» եւ «Սերկեվաձոր» հանդամասերի անտառներից մեծ ծավալով «Կարմիր գրքում» գրանցված ընկուզենու ծառեր են հատվել:

Տեղեկատվության մեր աղբյուրը, որը Շնողի գյուղացի էր, խնդրեց իր անունը չհրապարակել: Սակայն հայրենի անտառների ընկուզենիները հատելու համար նա ակնհայտորեն անհանգստացած էր: Իր նկարած շուրջ 10 հատված ընկուզենիների լուսանկարները նա հանձնեց մեզ. «Սրանց հետն եմ անիծել, բա սրանց վերջը չի գալու՞»:

«Հայանտառի» Թումանյանի անտառտնտեսության մասնաճյուղի տնօրեն Կամո Շահնազարյանի տեղեկացմամբ՝ Լոռու մարզի Շնող գյուղի անտառները ընդգրկում են 6400 հա տարածք:

Հուլիսի 12-ի վաղ առավոտյան, «Շինու խաչի ձոր» հանդամասի անտառ մեկնելիս, Շնող գյուղի տակով Թեղուտի հանքավայր տանող նորակառույց ճանապարհահատվածում առաջին հանդիպած շնողցին իր անասունները արոտավայր տանող Էնգելս Ավետյանն էր, որն էլ ասաց. «Հա, գյուղում խոսում են, որ կակալի (ընկույզի) շատ ծառեր են կտրում, բայց կարող չեմ գիտենալ՝ ճիշտ ա, ճիշտ չի»: Շնողում մեզ տեղեկացրին, որ համայնքապետ Հայկազ Քոչինյանի (Լոռու նախկին մարզպետ Հենրիկ Քոչինյանի եղբոր) որդու՝ Էդգար Քոչինյանի ղեկավարությամբ գործում է վերոնշյալ անտառներից ընկուզենիներ հատող խումբ, որն աշխատում է Թումանյանի անտառտնտեսության մասնաճյուղի տնօրեն Կամո Շահնազարյանի (Հենրիկ Քոչինյանի աներձագն է) համաձայնությամբ: Խմբի մեջ են նաեւ մասնաճյուղի անտառապահ Մանթաշ Մաթեւոսյանը, շնողցի Աղվան Մարգարյանի տղան, որի անունը գյուղացիները չհիշեցին, ընկուզենիներ հատող «դուռքիպսը»՝ շնողցի Շահեն Սուքիասյանը:

Շատ գյուղացիների պատմածի՝ անտառից ապօրինի հատված ընկուզենիները Թեղուտի հանքավայրի երկրաբաններին պատկանող բեռնատարներով տեղափոխվում եւ սղոցվում են Թումանյանի անտառտնտեսության մասնաճյուղի տնօրեն Կամո Շահնազարյանին պատկանող, Շնող եւ Թեղուտ գյուղերի ճանապարհին գտնվող սղոցարանում, ապա սղոցված ընկուզենու տախտակները գյուղից տեղափոխվում են շնողցի Սերյոժա Տիրացվյանի «Կամազ»-ով:

«Շինու խաչի ձորի» անտառի ճանապարհը դժվար անցանելի էր, մեր զրուցակիցը՝ 25-ամյա մի շնողցի, որը քաջածանոթ էր տեղանքին, անտառ մտնելուն պես սկսեց ցույց տալ հատված ընկուզենիները: Նա դժվարությամբ էր գտնում, քանի որ դրանք ամբողջությամբ թաքնված էին այս տարվա հորդառատ անձրեւների հետեւանքով խիտ փարթամացած բուսականության, բանջարի ու մոշու փշոտ թփերի հետեւում:

Մենք լուսանկարեցինք 10-ը հատված ընկուզենիների բները: «Սրանք հատվել են վաղ գարնանը, հլա այս տափին գումարենք «Բաղերի ծալա», «Մեծ կակալկուս», «Խառատաանոց», «Բռագձոր» եւ «Սերկեվաձոր» հանդամասերի անտառներից յուրաքանչյուրում հատված 10 ընկուզենի, դա կազմում է 60 ընկուզենի»,- ասաց մեր ուղեկիցը, ապա բացատրեց. «Մինչեւ 30 սմ տրամագծով ցանկացած ծառի արժեքը կազմում է 22 հազար 500 դրամ, 30 սմ-ից սկսած՝ ամեն մի սմ-ի համար ծառի գինն ավելանում է 1500 դրամով, 60 սմ տրամագիծ ունեցող ծառի գինը կազմում է 67 500 դրամ: Ընկուզենին, որպես «Կարմիր գրքում» գրանցված ծառ, բարձրարժեք է, 60 սմ տրամագիծ ունեցող մեկ ընկուզենու գինը կազմում է 67 500 դրամ»:

Շնողցիների հետ զրույցներից ստացած տեղեկատվությունը ճշտելու համար զրուցեցինք նաեւ Թումանյանի անտառտնտեսության մասնաճյուղի տնօրեն Կամո Շահնազարյանի հետ: «Ես լսել եմ, ոչ թե տեղյակ եմ, լսել եմ մարդկանցից, կանչել եմ անտառապետին, հանձնարարություն եմ տվել, գնացել են նայել եւ հայտնաբերել են մի հատ դոմ, շատ հին կտրած, ո՞նց է կոչվում (մի հանի փայտյա մասծելուց հետո)՝ Շինու խաչի ձորում»,- ասաց պրն Շահնազարյանը: Իր ասածները հաստատելու համար մեր զրույցի վերջում նա հրավիրեց «Թումանյանի անտառտնտեսություն» մասնաճյուղի ավագ անտառապետ Արամ Ղամազյանին, որը, անտեղյակ լինելով տնօրենի հետ մեր խոսակցությանը, ասաց. «Չէ, Շինու խեչի ձորը չեմ տեսել, ընկուզենու ապօրինի հատման մասին չեմ էլ իմացել»: Ավագ անտառապետը, սակայն, ավելացրեց. «Ես ինֆորմացիա ունեցել եմ, որ, օրինակ, էդ «Բռագձոր», «Սերկեվաձոր» հանդամասերում ընկուզենիներ հատվել են, սակայն ես դրանք համայնքային տարածքներ եմ համարել, չփարած տարածքներ են եղել»: Թե, այդուհանդերձ, դրանք ում սեփականությունն են եղել, ոչ տնօրենը, եւ ոչ էլ անտառապետը չհայտնեցին:

Մեր հարցմանը ի պատասխան՝ Կամո Շահնազարյանը հաստատեց, որ Շնող եւ Թեղուտ գյուղերի ճանապարհահատվածում տեղակայված սղոցարանն իր սեփականությունն է: Անժխտելի է, որ անտառտնտեսության տնօրենն այն ստեղծել էր անտառի նկատմամբ ունեցած իր մեծ հնարավորություններից օգտվելու համար:

Մեր զրույցից երկու օր հետո Կ. Շահնազարյանը հեռախոսով հայտնեց. «Ես երեկ «Շինու խեչի ձոր»-ում ողջ եղել եմ, սակայն չեմ գտել հատված ընկուզենիները»: Մենք նրան հրավիրեցինք մեր զրուցակցի՝ հատված ընկուզենիների լուսանկարները տեսնելու: Սկզբում նա համաձայնեց, ապա պատճառաբանեց, թե զբաղվածության պատճառով չի կարող գալ: Թեղուտի հանքավայրի տարածքային պետ Ռուբեն Պապոյանը տեղեկացրեց, որ հանքավայրի նախատեսված տարածքների անտառահատումն իրականացնելու է Շնողում գրանցված «Կարաս» ՍՊԸ-ն, որի նախագահ Վարդան Պետրոսյանը Կամո Շահնազարյանի աներձագն է: Հանքավայրի շահագործման նպատակով արդեն սկսված անտառահատումների փայտն այսօր էլ մշակվում է Կամո Շահնազարյանի սղոցարանում: Այսպիսով, երբ մինչեւ 2008 թ. վաղ գարուն Թումանյանի անտառտնտեսության մասնաճյուղի տնօրեն Կամո Շահնազարյանի գիտությամբ Շնողում ընկուզենիների հատումը կատարվում էր գաղտնի, այսօր այն տեղափոխվել է օրինական դաշտ:

Լոռու մարզային դատախազության Ալավերդու նստավայրից հուլիսի 16-ին տեղեկացրին, որ 2008 թ. դատախազության կողմից «Կարմիր գրքում» գրանցված ծառատեսակների ապօրինի հատումներ չեն արձանագրվել: Սակայն հուլիսի 17-ին, մեզ հետ զրույցից հետո, ինչպես հայտնեց Հայանտառի «Թումանյանի անտառտնտեսություն» մասնաճյուղի մեր աղբյուրը, Թումանյանի ոստիկանության քրեական բաժնի աշխատակիցները «Շինու խաչի ձոր»-ի, «Բռագձոր»-ի եւ մյուս անտառներում հայտնաբերել են շուրջ 40 հատված ընկուզենիներ, որի համար ոստիկանություն են հրավիրել անտառտնտեսության անտառապահներին ու մյուս աշխատողներին: Շնողցիները վստահ են, որ այս անգամ էլ իրավապահները իրենց «փայը» ստանալուց հետո փակելու են գործը:

Լ. Փ.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Նյութը հրապարակվում է ԱՄՆ Միջազգային զարգացման գործակալության (USAID) աջակցությամբ, որի բովանդակության համար պատասխանատու է «Հետաքննող լրագրողներ» ՀԿ-ն: Այստեղ արտահայտված տեսակետները պարտադիր չէ, որ համընկնեն ԱՄՆ Միջազգային զարգացման գործակալության կամ ԱՄՆ կառավարության տեսակետներին:

EURASIA PARTNERSHIP FOUNDATION

ԱԶԳ

Միջազգային

Օգոստոսի 19-ին Ստամբուլում դիմելով «Թուրքիա-Աֆրիկա համագործակցության գագաթաժողովի» մասնակից երկրների ղեկավարներին, վարչապետ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանն ասել էր. «Գլոբալ եւ տարածաշրջանային հիմնախնդիրների կարգավորման գործում փորձում ենք լավագույնս կատարել մեր պարտականությունները: Ակտիվ դեր ենք ստանձնել Իսրայել-Պաղեստին եւ Իսրայել-Սիրիա հակամարտությունների կարգավորմանը նպատակաուղղված բանակցություններում: Օրերս Կովկասում առաջացած հայտնի դժվարությունների պատճառով ցանկանում ենք եւս մեկ քայլ կատարել՝ ստեղծելու համար «Կովկասի կայունության եւ համագործակցության պլատֆորմը»: Անցյալ շաբաթ այցելել ենք Ռուսաստան եւ Վրաստան, վաղն էլ այցելելու ենք Ադրբեջան: Դրանից հետո ի շարունակություն մեր ընկերների սկսած գործի, բանակցությունների մեջ կմտնենք Հայաստանի հետ եւ այս հինգ երկրներում նեղված աշխատանքներն արագորեն զարգացնելու միջոցով կկարողանանք Կովկասը դարձնել կայունության եւ համագործակցության տարածաշրջան»:

Ներ չէին տա: Օրինակ, օգոստոսի 11-ին դրա մասին արտահայտվելիս, վարչապետ Էրդողանն օգտագործեց «Կովկասյան դաշինք», օգոստոսի 12-ին Նախագահ Աբդուլլահ Գյուլը՝ «Կովկասի կայունության ֆորում» ձեւակերպումները: Օգոստոսի 13-14-ին էր, որ վարչապետ Էրդողանը վերջնականապես արտահայտվեց «Կովկասի կայունության եւ համագործակցության պլատֆորմի» մասին:

Համենայն դեպս, պաշտոնական Վաշինգտոնի մոտեցումը Էրդողանի այս նախաձեռնությանը դրական չէ: Ահա թե ինչու օգոստոսի 20-ին ԱՄՆ պետքարտուղարի օգնական Մեթյու Բրայզան անդրադարձել է «Կովկասի կայունության եւ համագործակցության պլատֆորմին» եւ, CNN-Turk-ի վկայությամբ, ասել. «Այս նախաձեռնության առնչությամբ Թուրքիան չի իրազեկել Վաշինգտոնին: Պետք է ասել, որ իմանալով այդ մասին, զարմացա: Ես չգիտեի, որ այդպիսի նախաձեռնություն է պատրաստվում: Մենք Կովկասում գործակցում ենք Թուրքիայի հետ, որովհետեւ այնտեղ եւ հարակից շրջաններում ընդհանուր շահեր ունենք»:

Նույն հեղինակը Վրաստանի նախագահի առնչությամբ գրում է. «Եթե Սաակաշվիլին բանի ԱՄՆ-ի ծանմատարից, չգործանալ, որովհետեւ բարեկամ համարվող երկիրը նրան միայնակ թողեց: Թեեւ լիակատարության այս անհոյալ զգացումն էր ստիպում նրան, որ կրծոտի փողկապը»: Նա մինչ այդ «Ենի Շաֆաքի» օգոստոսի 12-ի համարում գրել էր. «Սաակաշվիլին հավանաբար վստահելով ԱՄՆ-ի աջակցությանը, 2006-ին գրավել էր Վերին Կոդորը: Հիմա էլ Հարավային Օսիայի վրա հարձակվեց: Բայց ինչ ստացեց: Ոչինչ: Ընդամենը ռուսների մեծամասն տալ նահանջում է: Այսինքն՝ Թուրքիան չի կարող Սաակաշվիլուն տալ այն, ինչ չտվեց ԱՄՆ-ը»:

Թուրքիան, ինչ խոսք, շահեր է հետապնդում Հարավային Կովկասում: Նրան առաջին հերթին հետաքրքրում են Բաքու-Ջեյհան նավթամուղի, Բաքու-Թբիլիսի-Էրզրում գազամուղի անխափան գործունեությունն ու անվտանգությունը, որոնք Սարփիի սահմանակետի հետ հարավօսական պատերազմի առաջին իսկ օրը փակվել էին, ինչպես նաեւ Կարս-Թբիլիսի-Բաքու երկաթուղային նախագծի իրականացումը: Ըստ թուրք դիտորդների համաձայն, այս երկաթուղին ավելի կարեւոր է Թուրքիայի համար, քան վերոհիշյալ գազատարն ու նավթամուղը, որովհետեւ Հարավային Կովկասում վերջ է տալու հաղորդակցության Ռուսաստանի մենաշնորհին:

Թուրքիան Վրաստանի հարցում դիմակայում է ԱՄՆ-ի ճնշումներին

Ենթարկվելու դեպքում նա անխուսափելիորեն կբախվի Ռուսաստանի բուռն հակազդեցությանը

Ի դեպ, «Կովկասի կայունության եւ համագործակցության պլատֆորմի» մասին օգոստոսի 18-ին նախարարների խորհրդի նիստի ավարտից հետո արտահայտվել էր փոխվարչապետ եւ կառավարության խոսնակ Ջեմիլ Չիչեքը, ընդգծելով այս պլատֆորմում Թուրքիայից, Ռուսաստանից, Ադրբեջանից, Հայաստանից եւ Վրաստանից ներգրավվելու անհրաժեշտությունը:

«Ազգը» նախորդ համարում անդրադարձել էր «Կովկասի կայունության եւ համագործակցության պլատֆորմ» ստեղծելու եւ դրա շրջանակներում Հայաստանի հետ բանակցություններ սկսելու մասին Թուրքիայի վարչապետի հայտարարությանը: Հասկանալի է, որ դա արվել է նրա մեկօրյա այցով Ադրբեջան ուղեւորվելու նախօրյակին: Կհաջողվի՞ այդ պլատֆորմի ձեւավորումը Էրդողանին, ցույց կտա ժամանակը: Բայց որ դրա ձեւավորման գաղափարն ինքնին Հարավային Կովկասում դիրքեր ամրապնդելու լուրջ հայտ է, քաղաքական նախաձեռնության դրսեւորում, միջամտություն այնտեղ Ռուսաստանի եւ ԱՄՆ-ի միջեւ հանուն ազդեցության ընթացող անհատես պայքարին, ինչպես նաեւ ոտնձգություն միջազգային այս ուժերի շահերին, որոնց վերջին տարիներին ռազմաքաղաքական ներկայության որոնումներով միացել է նաեւ Եվրամիությունը, ակնհայտ է:

Կա նաեւ մեկ այլ հանգամանք: Դա թերեւս վերոհիշյալ պլատֆորմի վերաբերյալ հստակ պատկերացման բացակայությունն է Անկարայում: Այլ կերպ, որքան էլ գաղափարն առաջ քաշվի, դա դեռեւս հասունացման փուլում է, այնպես Թուրքիայի ղեկավարներն այդ պլատֆորմին ընդամենը 1-2 օրվա ընթացքում մի քանի ձեւակերպում-

Նույն օրը Բրայզան պատասխանել է նաեւ ամերիկյան նավատորմի սանիտարական երկու նավերի վերաբերյալ հարցերին, որոնք ԱՄՆ-ը մարդասիրական օգնության նպատակով փորձում է ուղարկել Վրաստան, իսկ Թուրքիան մատնացույց է անում Մոնտրոյի պայմանագիրը եւ թույլ չի տալիս, որ դրանք նեղուցներով դուրս գան Սեւ ծով: Բրայզան այդ առումով ասել է, որ իրենք նեղուցների Մոնտրոյի պայմանագրով սահմանված ռեժիմը խախտելու մտադրություն չունեն, իսկ նավերը փոխադրական են, ոչ թե ռազմական:

Ըստ երեւույթին Թուրքիան մերժում է նաեւ թուրք-վրացական սահմանի երկայնքով հետախուզական թռիչքներ կատարելու համար սահմանամերձ շրջաններում «Ավաքս» մակնիշի ռազմական ինքնաթիռներ տեղակայելու Վաշինգտոնի պահանջը: Այդ ընթացքում նա Վրաստանի հարձակումը Հարավային Օսիայի վրա, առավել եւս Ռուսաստանի եւ Աբխազիայի հետ պատերազմը վերագրում է նախագահ Միխեիլ Սաակաշվիլու արկածախնդրությանը:

Ավելին, կառավարամետ «Ենի Շաֆաքի» հեղինակ Աբդուլլահ Մուրադօղլուն, հիմնավորելու համար Անկարայի դիրքորոշումները, թերթի երեկվա համարում գրում է. «Օսմանյան կայսրությունը Առաջին համաշխարհային պատերազմի մեջ ներքաշվել էր երկու գերմանական ռազմանավերի պատճառով: Հետեւաբար, ամերիկյան նավատորմի այս երկու նավերը որքան էլ մարդասիրական նպատակներ ունենան, չպետք է Սեւ ծով դուրս գան: Աստված մի արասցե, որեւէ սխալ կգործեն, իսկ Թուրքիան ստիպված կլինի վճարել դրա գինը: Երբ սրվում են ԱՄՆ-Ռուսաստան հակասությունները, ամերիկյան ռազմանավերի մուտքը Սեւ ծով ճիշտ չի լինի»:

Թուրքիայի շահերը ենթադրում են չսրել հարաբերությունները Ռուսաստանի հետ: Ահա թե ինչու Վրաստանի, առավել եւս Սաակաշվիլու հարցում նա ճնշումների ենթարկվելու գնով տուրք չի տալիս ԱՄՆ-ի, Եվրամիության եւ ՆԱՏՕ-ի ճնշումներին: Թեեւ դրանով է պայմանավորված Թուրքիայի տարածքում վրացական սահմանի երկայնքով «Ավաքս» մակնիշի հետախուզական ինքնաթիռներ տեղաբաշխելու Վաշինգտոնի պահանջի մերժումը: Ինչ վերաբերում է ամերիկյան նավատորմի սանիտարական նավերին, ապա խնդիրը ոչ այնքան այդ նավերն են կամ նեղուցների ռեժիմը, որքան Սեւ ծովում ՆԱՏՕ-ի ռազմական ներկայությունն ավելացնելու նպատակով Թուրքիայի առափնյա շրջաններում ռազմածովային բազա տեղակայելու ԱՄՆ-ի ձգտումը:

Ակնհայտ է, որ այդ դեպքում Թուրքիան անխուսափելիորեն կբախվի Ռուսաստանի հակազդեցությանը: Այս պայմաններում կասկածի տակ կդրվի էներգակիրների անխափան գործունեությունը եւ կկասեցվի երկաթուղային նախագիծը: Այս ամենը, ինչ խոսք, կհանգեցնի նաեւ «Կովկասի կայունության եւ համագործակցության պլատֆորմի» նախաձեռնության ձախողմանը: Դրանով Թուրքիան կկորցնի իր դերակատարությունը Հարավային Կովկասում: Ավելին, ԱՄՆ-ի եւ ԵՄ-ի միջեւ խուսանավելիս էլ չի կարող արհամարհել Ռուսաստանի աջակցությանը:

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

Բ. Ասադ. «Պատրաստ ենք ընդունել ռուսական ռազմանավեր եւ հրթիռներ»

Սիրիայի նախագահը դատապարտեց Արեւմուտքի «երկակի չափանիշները»

Երեկ Ռուսաստան է ժամանել Սիրիայի նախագահ Բաշար Ասադը: Սոչիում նա հանդիպում է ունեցել նախագահ Դմիտրի Մեդվեդեւի հետ: Հանդիպման մանրամասնությունները դեռ հայտնի չեն, բայց նախօրեին ռուսական լրատվամիջոցներին տված հարցազրույցում Ասադը հույս էր հայտնել, որ Ռուսաստանն այլեւս չի ձգտի մերձենալ Արեւմուտքի հետ եւ սերտացնել ՌԴ-ՆԱՏՕ համագործակցությունը: Մինչդեռ Սիրիան, Ասադի խոսքերով, պատրաստ է Ռուսաստանի հետ համագործակցել բոլոր, այդ թվում՝ ռազմական ոլորտներում:

Բաշար Ասադը անվերապահորեն հավանություն է տվել Հարավային Օսիայում Ռուսաստանի ձեռնարկած քայլերին:

Հարավային Օսիայի դեպքերի կապակցությամբ Սիրիայի նախագահը դատապարտել է Արեւմուտքի «երկակի չափանիշները»: Եթե Կոսովոյում Արեւմուտքը կարեւորում էր ինքնորոշման սկզբունքը, ապա Հարավային Օսիայում եւ Աբխազիայում հակառակ դիրքորոշում է անում: Վրաստանի մեղքով ճգնաժամ է սկսվում, իսկ Արեւմուտքը մեղադրում է Ռուսաստանին:

Սիրիայի նկատմամբ եւս կիրառվել են «երկակի չափանիշներ» եւ արվել են առանձնացման փորձեր: «Մենք լիովին Ռուսաստանի կողմն ենք: Արդեն մի քանի տարի փորձում են մեկուսացնել այդ երկիրը: Շահագրգիռ ուժերը փորձում են հարվածել Ռուսաստանի տնտեսությանը, միջամտել նրա ներքին գործերին, եվրոպայում հակահրթիռային պաշտպանության համակարգ են տեղաբաշխում: Վրաստանին պատերազմի հրահրելը Ռուսաստանին մեկուսացնելու աստիճաններից մեկն է», հայտարարել է Ասադը «Գազետա» էլեկտրոնային հրատարակությանը տված հարցազրույցում, ընդգծելով, որ դա ԱՄՆ-ի «սառը պատերազմի» քաղաքականության շարունակությունն է:

Ասադի խոսքերով, եվրոպայում ամերիկյան հակահրթիռային համակարգի տեղաբաշխմանը Մոսկվան կարող է պատասխանել Սիրիայում «Իսկանդեր» հրթիռահամալիրների տեղաբաշխմամբ: «Մենք պատրաստ ենք Ռուսաստանի հետ գործակցել այն բոլոր հարցերում, որոնք կամրապնդեն նրա անվտանգությունը», ընդգծել է Սիրիայի նախագահը:

Ներկայումս շատ է խոսվում ՌԴ Սեւծովյան նավատորմը Սեւաստոպոլից հանելու մասին: Սիրիան պատրաստ է իր Տարտուս նավահանգստում ընդունել ռուսական ռազմանավեր: «Բայց առայժմ Մոսկվայից համապատասխան առաջարկություն չենք ստացել», ասել է Սիրիայի նախագահը:

Սերբիան Հաագայի դատարանում կվիճարկի Կոսովոյի անկախությունը

Սերբիայի իշխանությունները որոշել են Հաագայի միջազգային դատարանի միջոցով պարզել Կոսովոյի միակողմանի անկախացման օրինական լինել-չլինելը: Նախաձեռնության հեղինակը Սերբիայի արտգործնախարար Վուկ Երեմիչն է:

Ռոյթեր գործակալությունը նշում է, որ ՄԱԿ-ի անդամ չորս տասնյակ պետություններ արդեն ճանաչել են Կոսովոյի անկախությունը, սակայն բազմաթիվ երկրներ դեռ չեն կողմնորոշվել, թե այդ միակողմանի անկախացումը որքանով է համապատասխանում միջազգային օրենսդրությանը:

Երեմիչի կարծիքով, Միջազգային դատարանի վճիռը պետություններին կօգնի հստակեցնելու իրենց դիրքորոշումները այդ հարցում: Սերբիան պատրաստ է ընդունել այդ դատարանի ամեն մի վճիռ:

Ի դեպ, Սերբիան չի կարող անմիջականորեն դիմել Հաագայի դատարանին, քանի որ չի ճանաչում Կոսովոյի անկախությունը: Ուստի Բելգրադի իշխանությունները կդիմեն ՄԱԿ-ի Ընդհանուր ժողովին:

Կոսովոն երկրամասը իրեն Սերբիայից անկախ հռչակեց փետրվարի 17-ին: Դրանից հետո նրա անկախությունը ճանաչեցին Արեւմուտքի գրեթե բոլոր ազդեցիկ պետությունները: Ռուսաստանը դեմ է Կոսովոյի անջատմանը եւ այդ կապակցությամբ քանիցս քննադատել է Եվրամիությանը եւ ՄԱԿ-ին:

Ըստ Պենտագոնի, իրանական արբանյակի արձակումը ձախողվել է

ԱՄՆ պաշտպանության նախարարության ներկայացուցիչները Ֆրանս պրես գործակալության թղթակցին հայտարարել են, որ օգոստոսի 16-ին արբանյակի մակետ արձակելու իրանցիների փորձը անհաջողությամբ է ավարտվել:

«Օգոստոսի 16-ին մենք արձանագրեցինք իրանական հրթիռի արձակում: Մեր տվյալներով, արձակումն ավարտվել է անհաջողությամբ», երեկ հայտարարել են Պենտագոնի ներկայացուցիչները:

Օգոստոսի 16-ին իրանական IRNA պաշտոնական գործակալությունը հաղորդել էր մինչ հրթիռով իրանական առաջին արհեստական արբանյակի արձակման մասին: Ավելի ուշ հաղորդումներ էին հասել, որ ուղեծիր է դուրս բերվել ոչ թե արբանյակ, այլ դրա մակետը:

Ներկայումս երկրամերձ ուղեծրում կա իրանական մեկ արբանյակ, որը պատրաստված է Ռուսաստանում եւ 2005-ի հոկտեմբերին ուղեծիր է դուրս բերվել ռուսական հրթիռներով:

Կապիկն իրարանցում առաջացրեց Տոկիոյի կայարանում

Մոտ հարյուր ոստիկաններ եւ երկաթուղայիններ երեկ ապարդյուն փորձել են բռնել այն վայրի կապիկին, որը մեծ իրարանցում էր առաջացրել Տոկիոյի «Սիբույա» կայարանում, որտեղ մետրոյի եւ էլեկտրագնացքների բազմաթիվ գծեր են հատվում:

Մակակ տեսակի կապիկը կախվում էր էլեկտրոնային փոխանակների սյուներից, բարձրանում լուսավորման կայմերի վրա, անկարգություն անում մուտքերից մեկի մոտ: Կայարանի տնօրենությունը ստիպված է եղել ժամանակավորապես փակել անցումների մի մասը: ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը հաղորդում է, որ ոստիկանները փորձել են կապիկին բռնել ուռկանով, բայց նա ցատկել է ռելսերի վրա եւ անհետացել տեսադաշտից:

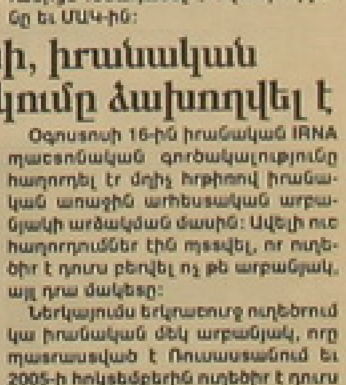

Մայրաքաղաք Տոկիոյում ավելի վաղ տեսել էին ճիշտ նույնպիսի մի կապիկ: Իշխանությունները կարծում են, թե դա միեւնույն վայրի կենդանին է, որը ինչ-որ ձեւով հայտնվել է խոշոր քաղաքում:

Լեւոն Անանյան. «Երկկենցաղությունը ոչ մի լավ բան չի խոստանում»

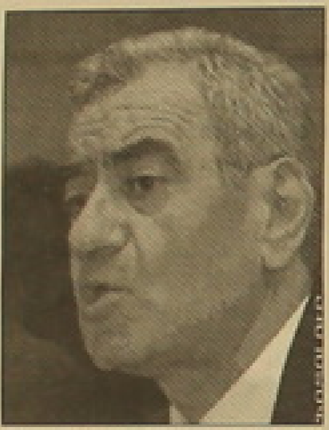

Հարավային Օսիայում կատարվածին նախորդած օրը հայ գրողների Վրաստան այցելած պատվիրակությունը, որ այնտեղ էր Հայ պոեզիայի փառատոնի շրջանակներում, Հայաստան է վերադարձել՝ տպավորությամբ, որ Վրաստանում իշխանություններից անհանգիստ ու հիմնավոր դժգոհություններ կան: Այս մասին երեկ «Ազգի» ակումբում խոսեց ՀԳՄ նախագահ **Լեւոն Անանյանը**՝ փորձելով գնահատել ծավալողականության դերը ստեղծված իրավիճակում. «Կատարվածի մասին խոսելիս անմիջապես աչքիս առաջ են գալիս վրացի ընկերներս ու մեծապես դժվարանում է գնահատական տալը: Դա դեռ ծավալողականի դերում, ուր մնաց Հայաստանի իշխանության համար հեշտ լիներ, որը ինչ դիրքորոշում էլ դրսեւորեր այս հարցում, անպայմանորեն կգտնվեր դժգոհ կողմ, քանի որ բազում են հանգամանքներն ու կապերը տարածաշրջանի երկրների հետ եւ առկա է միջամտությունը»: Այնուամենայնիվ, անկախ ամեն ինչից, ծավալողականի համար անհնար է չփաստել օսերի ցեղասպանությունը եւ որպես երկու երկրների ծավալողականության կարծիք չներկայացնել, որ. «Տարածաշրջանի որեւէ երկիր, գավառ, բարոյական առաջնորդների առաքելություն չի ունեցել: Եվ այս իրավիճակում շատ կարեւոր է, որ ծավալողականությունը չսայթաքի ու չմոռանա, որ Հարավային Օսիայի խնդրի լուծման եւս նման մի փորձ կարող է տարածաշրջանը տանել ու վրա անել եւ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունում էլ իրավիճակը փոխել»:

ՀԳՄ նախագահն ընդգծեց նաեւ, որ Հայաստանում արված յուրաքանչյուր հայտարարություն բազմապատիկ արձագանք է ունենում հայահոծ Վրաստանում եւ խիստ կարեւորեց սթափ ու զգոն գնահատականներ տալը:

Մեր երկրի ներքաղաքական իրավիճակում մարտի 1-ի իրադարձություններին հաջորդած ամիսներին Լեւոն Անանյանը ռադիկալիզմի նվազում է նկատել, բայց եւ փաստեց. «Հայաստանում ընդդիմությունն ու իշխանությունը ապրում են միմյանցից անկախ կյանքով եւ յուրաքանչյուրն իր ուրախություններն ու հոգսերն ունի, այն էլ իր օրենքների շրջանակում: Եվ այս երկկենցաղությունը, որքան էլ բարեփոխումներ ներառի՝ ոչ մի լավ բան չի խոստանում»: Իսկ ծավալողականությունն էլ, բանախոսի կարծիքով, դիտորդի դերում է, քանի որ համարժեք արձագանք չի գտնում իր նախաձեռնություններին եւ բացի այդ պարզապես ծավալողականության շարքում շատ են նրանք, ում հեղինակությունը ժողովրդի աչքում փոխված չլինի. «Առաջին եւ երկրորդ նախագահների օրոք սկսվեց ծավալողականների հեղինակազրկման գործընթացը եւ այսօր ծավալողականության շարքերում շատ են պատեհապաշտները: Մինչդեռ այսօր շատ կարեւոր է, որ ծավալողականը բարոյական պատասխանատվությունից զերծ չարդի»:

Լեւոն Անանյանը հավաստիացած է, որ այսօր էլ ժողովրդի տեսակն են կորցնում, ուշադրությունից դուրս է հասարակ մարդը, որը ոչ թե ընդդիմություն, այլ սեփական կարեւորությունն է փնտրում հանրահավաքներում:

Գրական կապերի վերականգնում

Այս տարի էլ սեպտեմբերին Երեւանում կանցկացվեն «Ռուս գրականության օրեր», որին ռուս գրողների մասնակցությունը մեծ կլինի: Միջոցառման շրջանակներում ոչ միայն երկու երկրների գրողները հանդիպումներ ու քննարկումներ կունենան, այլեւ հասարակությունը հնարավորություն կունենա ծանոթանալու արդի ռուս գրականությանը՝ Ստանիսլավսկու անվան ռուսական դրամատիկական թատրոնում ռուս ժամանակակից գրողի գործի բեմադրությունը դիտելով, նաեւ պետպատվերով տպագրվելիք թարգմանական գրականության ընթերցանությամբ: Ի դեպ, թարգմանություններ արդեն իսկ բավականաչափ արվում են եւ այդ գործի համար հոկտեմբերին Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի հաստատած ՀԳՄ «Կանթեղ» մրցանակը կշնորհվի Ալբերտ Նալբանդյանին, Հրաչյա Բեյլերյանին, Ներսես Աթաբեկյանին՝ իհարկե ՀԳՄ նախագահության համապատասխան հաստատմամբ: Ինքը՝ ՀԳՄ նախագահը թարգմանում է գրող, «Լիտերատուրնայա գազետայի» խմբագիր Յուրի Պոլյակովի «Ուլիկը կաթի մեջ» վեպը, որի հրատարակումն էլ կլինի պետպատվերի շրջանակներում:

ՆՈՒՆԵ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍ

Ժիրայր Խաչիկյանի (Ժիրկա) առաջին ցուցահանդեսը Երեւանում

Ազգային պատկերասրահի առաջին հարկի ցուցասրահներում օգոստոսի 20-ից սեպտեմբերի 2-ը ցուցադրվելու են սփյուռքահայ նկարիչ Ժիրայր Խաչիկյանի (Ժիրկա) աշխատանքները: Սա «Մեկ ազգ, մեկ մշակույթ» փառատոնային ծրագրի շրջանակներում միակ գեղանկարչական ցուցահանդեսն է եւ նկարչի առաջին ներկայացումը Հայաստանում: Ժիրայրը 1915-ի Ցեղասպանության վերապրողների ժառանգ է՝ ծնված Իրանում, այժմ ապրում է Ֆրանսիայում: Կրթությամբ ճարտարապետ է, ուսանել է Երեւանում: Ֆրանսիայում ճարտարապետական իր նախագծերով կառուցվել են դպրոցական համալիրներ, մշակույթի կենտրոն, արվեստի սրահ: Մտահղացման հեղինակ է եղեռնին նվիրված հուշարձանների, խաչքարերի (Գրենոբլ, Սեւր), Փարիզի Կոմիտասի արձանի (քանդ. Դավիթ Երեւանցի) ճարտարապետ է:

Երեւանյան ցուցահանդեսի բացմանը ներկա ԱԳՆ սփյուռքի վարչության պետ Հրանուշ Հակոբյանը ողջունելի համարեց նման միջոցառումները՝ իբրեւ սփյուռքը Հայաստանին կամրջող օղակներից մեկը: Մշակույթի փոխնախարար **Գագիկ Գյուրջյանը**, արվեստաբան **Սարո Սարուխանյանը** ներկայացրին Ժիրայր Խաչիկյանի արվեստի յուրահատկությունները, նրա ազգային, մարդկային զգացումները, հատկապես դրսեւորված 1988-ի Սպիտակի երկրաշարժից հետո, երբ նա ակտիվորեն մասնակցել է Հայաստանի համար կազմակերպված ցուցահանդես-վաճառքներին: 2007-ին «Հայաստան, իմ բարեկամ»՝ Ֆրանսիայում Հայաստանի տարվա շրջանակներում Կաշանի քաղաքապետարանում ունեցել է ցուցահանդես եւ առհասարակ բազմաթիվ ցուցահանդեսներ է կազմակերպել Ֆրանսիայի տարբեր քաղաքներում, Շվեյցարիայում: 1987-ից պարբերաբար մասնակցել է Ֆրանսիայում կազմակերպվող ամենամյա ցուցահանդեսներին՝ «Աշնանային սալոն», «Հայ ստեղծագործողների սալոն», «Կաշանի ժամանակակից արվեստի բիենալե» եւ այլն:

Երեւանյան բազմաոճ աշխատանքների մեջ գունագծային հստակ վերաբերմունք է դրսեւորված արտաքին աշխարհի ձեւերին ու պատկերներին: Հայկական եռագույնի տարբեր տոնայնություններն ու երանգներն են կազմում նրա կտավի ողջ գամման: Գունային եռաշերտը ստեղծագործության գաղափարական կողմն է ներկայացնում՝ մասնատված երկրաչափական պատկերաձեւերի մեջ՝ ճարտարապետական համակարգումով, կոմպոզիցիոն մտածողությամբ, գծի, պատկերի համաչափությամբ, տրամաբանությամբ: Գունապատկերի այս հայտնակերպումն էլ ստեղծում է իր սեփական ձեռագիրը, որը: «Ճարտարապետությունը կանոն է, նկարչությունը՝ ազատություն», ասում է նկարիչը, եւ իր ստեղծագործությունն այս երկու արվեստների սինթեզն է: Օգտագործված նյութի զանազանությունը հետաքրքրական համադրություն է ստեղծում՝ փայտ, կտավ, ակրիլ, յուղաներկ, գործվածք: Երկրաչափական ֆիգուրներն իր աշխատանքներում արվեստի խնդիրների մեկնաբանության միջոցներ են դառնում («Էվոլյուցիոն արվեստ-1. կինետիկ հորինվածք 2 հենքով», «Տոտեմ-1», արվեստի եւ ճարտարապետության սինթեզ», «Նռան գույնը. կինետիկ հորինվածք 4 հենքով» - 3-ն էլ ներկայացված են շարքով):

Ինքնատիպ են նաեւ հայրենիքի, ապրած կյանքի, ողբերգության, հիշողության ցավի նկարչական իր մտասեւեռումները (որպես թեւատարած թռչուն՝ հայացքը՝ երկնքին) կամ իրանական մթնոլորտի, այդ շրջանի խաղաղակրթության իր մեկնաբանությունը («Հարություն» ի հիշատակ 1915-ի ապրիլի 24-ի, «Հիշատակի տուն Եղեռնի զոհերին», «Իրանցի կանայք»):

Մ. ԲԱՐԹԱՆՅԱՆ

Վիլյամ Սարոյան-100

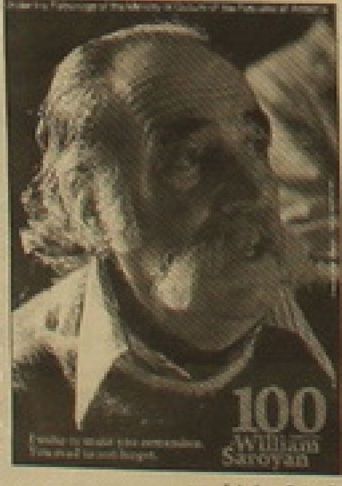

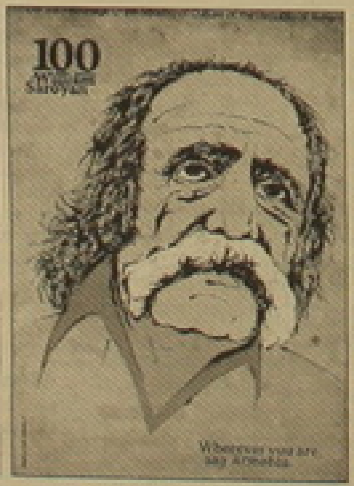

«Աշխարհում չկա մի հայ, որը չկարողանա գրել», - այսպես է գրել Սարոյանը իր պատմվածքներից մեկում ու մեկնաբանել.

«Չեմ հավատում, թե մեկ ուրիշ լեզու կարող է այդքան մաքուր, մեղմիկ ու վեհափառ լինել, որքան մեր լեզուն: Հայերենը մի լեզու է, որտեղ կեղծությունը անհնարին է: Իրականում այս լեզուն զարգանում է բացառապես իր ժողովրդին մի ընտանիքում պահելու համար: Եթե լինեին ժամանակակից սրբեր՝ նրանց տառերը հայերեն կլինեին, ու եթե աշխարհն իր համար մի նոր Աստվածաշունչ գրելու լիներ՝ հայերեն կգրեր: Մյուս լեզուները գիտության կամ մշակույթի առաջընթացի համար են, բայց հայերենը ստեղծվել է մարդկային հարաբերությունների ընդլայնման ու կատարելագործման, նաեւ մարդկային ոգին ազնվացնելու համար»:

Սարոյանից ավելի լավ ուրիշ ո՞վ կարող է այդպես մտածել եւ գրել, որ հայերենը ամենափառավոր լեզուներից մեկն է, եւ զարմանալի չէ, որ գրողի հոր ընկեր, բեթլիսցի տաղանդավոր Սարգիս Ձանյանը նույնպես բանաստեղծություններ է գրել ու դա բացատրել է այսպես. «Վերցնում եմ մի անուն ու բոլոր տողերը սկսում եմ անվան տառերով՝ հեշտ գործ չկարծես: Ամեն մարդու բանը չէ: Բոլորն էլ գրել գիտեն, բայց չեն կարող անվան տառերով բանաստեղծություն գրել: Նույնն է, ինչ պատմվածք գրելը: Բոլորն էլ պատմվածք են գրում, բայց ոչ իմ պատմվածքների պես: Իմի համն ու հոտը ուրիշ է»:

Ինքը՝ Վ. Սարոյանը, նույնպես համոզված է, որ Սարգիս Ձանյանը իսկական, ճշմարիտ բանաստեղծ է, եւ նրա ամբողջ կյանքը պոեզիա է:

Խոստովանենք, որ Վիլյամ Սարոյանի ստեղծագործություններում արտացոլվել են ոչ միայն հայկական սիրտն ու հոգին, այլեւ համամարդկային այնպիսի արժեքներ, որոնք ընդհանուր են աշխարհի բոլոր կողմերում ապրողների եւ բոլոր ժամանակների համար:

Երիցս իրավացի էր մեծն գրողը, երբ հայտարարում էր, որ իր գրվածքները կհայտնաբերվեն նորից ու նորից, որովհետեւ նա քարոզում էր անսահման բարություն ու մարդասիրություն եւ ըմբոստանում մարդկային չարության, նախանձի ու եսամոլության դեմ: Վերընթերցելով նրա ստեղծագործությունները, հասկանում ես, որ նա եղել է այն հազվագյուտ մարդկանցից մեկն աշխարհում, ում համար կարեւոր չէին ազգային, տարիքային եւ այլ սահմանափակումները, որոնց այսօր հաճախ ենք բախվում: Սարոյանի համար ամենակարեւորը աշխարհում մարդ արարածի էությունն ու զգացմունքներն են: Նա անկեղծորեն զարմանում էր աշխարհում տիրող անսահման չարության վրա եւ իր զարմանքն ու զայրույթն արտահայտում հետեւյալ տողերում. «Ես համոզված եմ, որ այնուամենայնիվ աշխարհում ինչ-որ տեղ, ինչ-որ բան սխալ է»: Թող որ մեզանից յուրաքանչյուրը դաս քաղի Սարոյանից եւ փորձի ուղղել նրա մատնանշած սխալները եւ առաջնորդվի համամարդկային արժեքներով, որպեսզի աշխարհը ողողվի լույսով, բարությամբ եւ սիրով: Այդպիսին է 100-ամյա մեր տաղանդավոր հոբելյարի պատգամը իր հայրենակիցներին:

ՄԵԼԱՆՅԱ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

ԹԻՖԼԻՍԻՑ ԱՄՆ

Ադամյանի անվան թատրոնը հրավիրված է ԱՄՆ եւ Կանադա

Հայաստանի սահմաններից դուրս գործող հայկական միակ պետական մշակութային օջախը՝ Պետրոս Ադամյանի անվան դրամատիկական թատրոնը սեպտեմբեր-հոկտեմբեր ամիսներին շրջագայության կմեկնի Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների եւ Կանադայի հայաշատ վայրեր: Այս մասին է տեղեկացնում «Հայ արվեստի բարեկամներից» ստացված հաղորդագրությունը, որում նշվում է, թե սփյուռքի պատմության մեջ նման միջոցառում առաջին անգամ է կազմակերպվում:

Ադամյանի անվան թատրոնը 152 տարեկան է, Կովկասում՝ Թիֆլիսում գործող ամենահին մշակութային կենտրոնն է, որի հետ առնչություն են ունեցել Գաբրիել Սունդուկյանը, Պետրոս Ադամյանը, Սիրանույշը եւ շատ ուրիշ ճանաչված արվեստագետներ:

Հ.Ց.

Արժանապատիվ խաղ, կամային հաղթանակ

Երեկ «Հրազդան» մարզադաշտում Եվրոպայի առաջնության ընտրական մրցաշարի հերթական խաղում Հայաստանի երիտասարդական հավաքականը հյուրընկալել էր Թուրքիայի իր հասակակիցներին: Սկզբունքային նշանակություն ունեցող հանդիպմանը, որին ներկա էին ՀՀ արտգործնախարար Էդվարդ Նալբանդյանն ու Թուրքիայի արտգործնախարարության ներկայացուցիչները, անցավ համառ մրցապայքարում: Հայ ֆուտբոլիստներն անեն ջանք գործադրեցին հաջողության հասնելու եւ մայիսին թուրքերից մեր պատանեկան հավաքականի կրած պարտության դիմաց վրեժխնդիր լինելու համար:

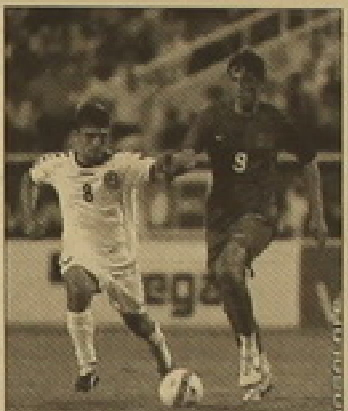

Խաղակեսկզբում ավելի ակտիվ էին հյուրերը, որոնք մեծ ուժերով էին գրոհում: Իսկ տեր դաշտի տերերը խաղը կառուցել էին հակագրոհների վրա, առջեւի գծում թողնելով միայն Հովհաննես Գոհարյանին, որը միայնակ էր գործում՝ անհրաժեշտ աջակցություն չստանալով խաղընկերներից: Աստիճանաբար մեր ֆուտբոլիստները տիրեցին նախաձեռնությանը եւ սկսեցին ավելի ակտիվորեն գրոհել: 17-րդ րոպեին մեր հավաքականն առաջին վտանգավոր պահը ստեղծեց, սակայն Գեւորգ Ղազարյանի հարվածը ճեղ էր: 2 րոպե անց վարպետ խաղով աչքի ընկավ Գոհարյանը, որը տուգանային հրապարակում գեղեցիկ հնարքով խաբս տվեց պաշտպանին եւ հարվածեց դարպասին: Սակայն դարպասապահը փրկեց դրությունը: 40-րդ րոպեին էլ տուգանայինի խաղարկումից հետո Արթուր Ստեփանյանը փորձեց գլխի հարվածով գրավել դարպասը, բայց կրկին հաջող խաղաց դարպասապահը: Իսկ տեր խաղակեսի վերջին րոպեին վտանգավոր պահ ստեղծվեց արդեն մեր հավաքականի դարպասին: Արթուր Եդիգարյանը ճիշտ էր մնացել գրավեր սեփական դարպասը:

Երկրորդ խաղակեսում էլ մեր ֆուտբոլիստները շարունակեցին ակտիվ խաղը: Թեեւ 67-րդ րոպեին Արդյուլահ Դուրակը օգտագործելով Միխեիլ Միմոնյանի կողմից սխալը՝ բացեց հաշիվը, սակայն հայ ֆուտբոլիստները դրսեւորելով կամք ու վճռականություն, ցուցադրելով վարպետ խաղ, կամային հաղթանակ տոնեցին: Նախ՝ 89-րդ րոպեին տուգանայինի խաղարկումից հետո Կարեն Մկրտչյանը հավասարեցրեց հաշիվը, ապա ավելացված ժամանակում Հենրիխ Մխիթարյանը «պաս» խաղարկելով Գոհարյանի հետ՝ մեն մենակ դուրս եկավ դարպասապահի դիմաց ու խփեց հաղթական գնդակը:

Այսպիսով, Հայաստանի երիտասարդական հավաքականը արժանի հաղթանակ տարավ թուրքերի նկատմամբ՝ ուրախություն պատճառելով հայ ֆուտբոլասերներին: Հուսանք, որ երիտասարդների հաջողությունը կոգեւորի ազգային հավաքականի ֆուտբոլիստներին եւ կնպաստի սեպտեմբերի 6-ին կայանալիք խաղում մեր ընտրանու հաղթանակին:

Մրցաշարային աղյուսակ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Չեխիա	6	4	2	0	19-2	14
2. Թուրքիա	6	4	1	1	12-6	13
3. Ուկրաինա	7	4	0	3	15-7	12
4. Հայաստան	7	3	1	3	8-12	10
5. Լիխտենշտեյն	8	0	0	8	4-31	0

Գերմանացի ծանրորդի մարզական սխրանքը

Մեղալների հերթական հավաքածուն վիճարկեցին ծանրորդները: Մինչեւ 105 կգ քաշային կարգում մասնագետները չեմպիոնի կոչման գլխավոր հավակնորդ էին համարում բելառուս Անդրեյ Արամնովին ու լեհ ծանրորդ Մարցին Դոլեգային:

Պոկում վարժությունում Դոլեգան չկարողացավ բարձրացնել 2001 կգանոց ծանրաձողը, իսկ տեր բելառուս ծանրորդը հաղթահարեց այդ քաշը՝ սահմանելով օլիմպիական նոր ռեկորդ: Հրում վարժությունում էլ Արամնովն իր հավասարը չուներ: Նա կրկին վստահ հանդես եկավ եւ բարձրացնելով 236 կգ՝ սահմանեց աշխարհի նոր ռեկորդ: Իսկ երկամարտի նրա ցուցանիշը՝ 436 կգ, օլիմպիական նոր ռեկորդ է: Իսկ տեր Մարցին Դոլեգան չարդարացրեց մասնագետների սպասելիքները եւ նույնիսկ մրցանակակիր չդարձավ: Առաջին փորձից բարձրացնելով 225 կգ, նա հաջորդ երկու մոտեցումների ժամանակ չկարողացավ հաղթահարել 228 կգ-ը եւ երկամարտի 420 կգ (195+225) արդյունքով գրավեց 4-րդ տեղը:

Արծաթե մեդալը բաժին հասավ ռուսաստանցի Դմիտրի Կլոկովին՝ 423 կգ (193+230): Բրոնզե մրցանակակիր դարձավ մեկ այլ ռուսաստանցի՝ Դմիտրի Լապիկովը: Նա երկամարտում ցույց տվեց 420 կգ (190+230) արդյունք եւ անձնական ավելի թեթեւ քաշի շնորհիվ գերազանցեց լեհ ծանրորդին:

Ծանրամարտի մրցումներն ավարտվեցին գերծանրքաշայինների մրցավեճով: Այստեղ ոսկե մեդալի գլխավոր հավակնորդ էր համարվում ռուսաստանցի Եվգենի Չիգիշեւը: Նա վստահ ելույթներ ունեցավ եւ բոլոր վեց մոտեցումներն էլ հաջողությամբ ավարտեց: Երկամարտում Չիգիշեւը ցույց տվեց 460 կգ (210+250) արդյունք: Թվում էր, թե դա բավարար է օլիմպիական չեմպիոնի տիտղոսին արժանանալու համար: Սակայն կասկածեց անպարտելին: Չիգիշեւի գլխավոր հակառակորդը, գերմանացի ծանրորդ Մաթիաս Շտայները մարզական մեծ սխրանք գործեց: Նա պոկում վարժությունում բարձրացրել էր 203 կգ եւ 7 կգ-ով զիջում էր մրցակցին: Հրում վարժության 1-ին մոտեցման ժամանակ գերմանացին չէր կարողացել իրեն ենթարկել 246 կգ-անոց ծանրաձողը, իսկ երկրորդ փորձից դժվարությամբ էր հաղթահարել 248 կգ-ը: Իսկ երբ ռուս ծանրորդը հաջողության հասավ նաեւ 250 կգ-ը բարձրացնելիս, Շտայներին ոչինչ չէր մնում, հաղթահարելու 258 կգ: Եվ որքան էլ որ զարմանալի է, գերմանացի ծանրորդը կարողացավ իր մեջ ուժ գտնել ու գլխավերեւում պահել ռեկորդային քաշը, ինչը նրան երկամարտի 461 կգ արդյունքով ոսկե մեդալ պարգեւեց:

Այսպիսով, Չիգիշեւը ստիպված էր բավարարվել արծաթե մեդալով, իսկ բրոնզե պարգեւին արժանացավ լատվիացի Վիկտոր Շչերբատիխը՝ 448 կգ (206+242): Ռուսաստանի հավաքականին այդպես էլ չհաջողվեց ծանրամարտում ոսկե մեդալ նվաճել: Ռուսների հավաքածուում 4 արծաթե եւ 3 բրոնզե մեդալ կա: Այս ցուցանիշով ռուսները մեդալների ընդհանուր հաշվարկով 8-րդ տեղում են (հաշվարկը կրկին կատարվում է ոսկե մեդալների քանակից ելնելով): Հայաստանը 3 բրոնզե մեդալով 15-րդ տեղում է: Իսկ եթե վերցնենք միայն ծանրամարտի մրցաշարը, ապա Հայաստանը 11-րդ տեղում է: Ճիշտ է, մեդալների ընդհանուր քանակով մեր ծանրորդները զիջեցին միայն Չինաստանի (5 մեդալ) եւ Ռուսաստանի (4) հավաքականներին՝ ցույց տալով 3-րդ արդյունքը: Գերազանց հանդես եկան չին ծանրորդները: Նրանք ընդհանուր առմամբ նվաճեցին 8 ոսկե եւ 1 արծաթե մեդալ, որոնցից 5-ը (4 ոսկե, մեկ արծաթե)՝ կանանց մրցաշարում:

Բրազիլացիները կրկին անհաջողության մատնվեցին

Ֆուտբոլի աշխարհի հնգակի չեմպիոն Բրազիլիայի հավաքականին ոչ մի կերպ չի հաջողվում նվաճել նաեւ օլիմպիական չեմպիոնի տիտղոսը: Թեեւ այս անգամ հավաքականի գլխավոր մարզիչ Դունգային հաջողվել էր բավական ուժեղ կազմ հավաքել Ռոնալդինյոյի գլխավորությամբ, սակայն բրազիլացիները կրկին անհաջողության մատնվեցին: Կիսաեզրափակիչում նրանք պարտվեցին իրենց վաղեմի մրցակցին՝ Արգենտինայի հավաքականին (0-3): Հիմնական իրադարձությունները ծավալվեցին 2-րդ խաղակեսում, երբ Ագուերոն 6 րոպեում 2 անգամ գրավեց բրազիլացիների դարպասը: Իսկ 76-րդ րոպեին Ռիկելմեն 11 մ հարվածով ամրապնդեց արգենտինացիների հաղթանակը:

Նշենք, որ վերջին անգամ Բրազիլիայի հավաքականն օլիմպիական խաղերի եզրափակիչ էր մտել 1988-ին, Սեուլում: Այն ժամանակ հավաքականի կազմում էին այնպիսի «աստղեր», ինչպիսիք էին Ռոմարիոն, Տաֆարելը եւ Բեբետոն: Սակայն դա էլ չօգնեց հաղթելու ԽՍՀՄ հավաքականին, որը Անատոլի Բիշովեցի գլխավորությամբ արժանացավ ոսկե մեդալների:

Իսկ Պեկինի օլիմպիադայի եզրափակիչում չեմպիոնի կոչումը կվիճարկեն Արգենտինայի եւ Նիգերիայի հավաքականները: Նիգերիացիները կիսաեզրափակիչում 4-1 հաշվով առավելություն էին հասել Բելգիայի ընտրանու նկատմամբ: Եզրափակիչը կկայանա օգոստոսի 23-ին Պեկինի մարզադաշտում: Մրցակիցները մեկ անգամ արդեն հանդիպել են օլիմպիական խաղերի եզրափակիչում: 1996-ին Ատլանտայում լրացուցիչ ժամանակում հաղթել են նիգերիացիները: Բրազիլացիներին մնում է բելգիացիների հետ խաղում վիճարկել բրոնզե պարգեւները:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Առաջին չեմպիոնուհին նոր մրցաձեւում

Օլիմպիական խաղերի պատմության մեջ առաջին անգամ Պեկինում անցկացվեցին լողի մրցումներ 10 կմ մրցատարածությունում: Օլիմպիական առաջին չեմպիոնուհու տիտղոսին արժանացավ ռուսաստանցի Լարիսա Իլչենկոն: Նա հաղթեց բրիտանացի երկու մարզուհիների հետ համառ մրցապայքարում՝ մրցատարածությունը հաղթահարելով 1 ժամ 59 րոպե 27,7 վրկ-ում:

20-ամյա վոլգոգրադցի մարզուհին վերջին չորս տարիներին իր հավասարը չունի 5 եւ 10 կմ լողահեռերում, որոնցից յուրաքանչյուրում աշխարհի եռակի չեմպիոնուհի է:

ԲՈՔՍԱՄԱՐՏ

Սուրեն Մարկոսյանն էլ դուրս մնաց պայքարից

Ազատ ոճային մեր երկրորդ ըմբիշը Սուրեն Մարկոսյանն էլ (66 կգ) մեդալների համար պայքարից դուրս մնաց առաջին իսկ գոտեմարտից հետո: Նա 2-7 հաշվով պարտվեց ռուսաստանցի Իրբեկ Ֆարնիեւին: Վերջինս հաջորդ փուլում առավելության հասավ մոնղոլ ըմբիշ Բատզորիգ Բույանջավի նկատմամբ (5-3), սակայն քառորդ եզրափակիչում պարտվեց ղազախստանցի Լեոնիդ Սպիրիդոնովին (2-3):

Իսկ մինչեւ 66 կգ քաշային կարգում օլիմպիական չեմպիոն հռչակվեց թուրք ըմբիշ Ռամազան Շահինը, որը եզրափակիչում 3-1 հաշվով հաղթեց ուկրաինացի Անդրեյ Ստադնիկին: 74 կգ քաշային ըմբիշների մրցավեճն ավարտվեց ռուսաստանցի Բուվայսար Սայթիեւի հաղթանակով: Վճռորոշ գոտեմարտում 4-2 հաշվով հաղթելով ուզբեկ Սոսլան Թիգիեւին, Սայթիեւը դարձավ օլիմպիական խաղերի եռակի չեմպիոն: Բրոնզե մեդալների արժանացան բուլղարացի Կիրիլ Թերզիեւը եւ Բելառուսը ներկայացնող Մուրադ Հայդարովը:

Այսօր մրցագորգ դուրս կգա մեր վերջին ըմբիշը՝ 84 կգ քաշային Հարություն Եսոիյանը: Նիզակի նետման մրցումներին կմասնակցի Մելիք Ջանոյանը: Իհարկե, հայ մարզիկներն անհամբերությամբ են սպասում բռնցքամարտիկ Հրաչյա Ջավախյանի մենամարտին: Վաղը մեր բռնցքամարտիկը, որ նվազագույնն իր համար արդեն ապահովել է բրոնզե մեդալը, կիսաեզրափակիչում կմենամարտի օլիմպիական չեմպիոն, ռուսաստանցի Ալեքսեյ Տիշչենկոյի հետ: Վերջինս Ռուսաստանի հավաքականի կազմում միակ օլիմպիական չեմպիոնն է եւ ձգտում է Պեկինում կրկնել հաջողությունը: Քառորդ եզրափակիչում Տիշչենկոն 13-5 հաշվով պարտության էր մատնել կոլումբիացի Դեյլեյզ Պերեսին:

Արարատցիները չներկայացան ճակերույթին

Ինչպես հայտնի է, հուլիսի 31-ին Երեւանի «Արարատը» ՈւԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկության պատասխան խաղում Լուգանոյում մրցեց շվեյցարական «Բելինցոնայի» հետ, որին Աբովյանում զիջել էր 0-1 հաշվով: Պատասխան խաղում էլ արարատցիները պարտվեցին 1-3 հաշվով ու դուրս մնացին հետագա պայքարից:

Շվեյցարիայի ազգային մամուլներից «Ազգի» ստացած հավաստի տեղեկության համաձայն, Լուգանոյում գտնվելու ժամանակ հայ համայնքի ներկայացուցիչներն արարատցիներին նախապես հրավիրել էին խաղից հետո ռեստորանում կազմակերպվելիք ճաշկերույթին: Սակայն որքան մեծ է եղել նրանց հիասթափությունն ու վրդովմունքը, երբ պարզվել է, որ գործադրած ջանքերն ապարդյուն են անցել: Խախտելով հյուրընկալության սարքական նորմերն ու անտեսելով նախնական պայմանավորվածությունը, արարատցիներն այդպես էլ ճաշկերույթին չեն ներկայացել՝ իրենց վերաբերմունքով փաստորեն արհամարհելով հայ համայնքի ներկայացուցիչներին: Վերջիններս էլ այս առիթով իրենց վրդովմունքն են հայտնել «Ազգին»: Նման վերաբերմունքը պատիվ չի բերում որեւէ մեկին:

Հայ ըմբիշը որակազրկվեց

Մարզասերներից շատերն, անշուշտ, տեղյակ են, որ Շվեդիան ներկայացնող հայազգի հունահռոմեական ոճի ըմբիշ Արա Աբրահամյանը մարգեւատրման արարողության ժամանակ բրոնզե մեդալը ստանալով, այն նետեց մրցագորգին ու հեռացավ: Նա նման ձեւով ցանկացել էր իր բողոքն արտահայտել կիսաեզրափակիչ գոտեմարտի ժամանակ մրցավարի անարդարացի վճիռների դեմ: Բաց ըմբիշի, հենց կողմնակալ մրցավարությունն էլ իրեն զրկել էր եզրափակիչի ուղեգիր նվաճելու հնարավորությունից:

Իհարկե, ըմբշամարտի միջազգային ֆեդերացիան չէր կարող անպատիժ անցնել հայազգի ըմբիշի նման վարքագծի կողքով: Ֆեդերացիայի նախագահ Ռաֆայել Մարտինետին հայտարարել է, որ Աբրահամյանը զրկվել է բրոնզե մեդալից, որը ոչ մեկին չի փոխանցվելու: Նման հայտարարության հիմքը միջազգային օլիմպիական կոմիտեի կարգապահական կոմիտեի որոշումն է, որով Աբրահամյանի ելույթը օլիմպիադայում չեղյալ է համարվել եւ ըմբիշը որակազրկվել է:

Անհաջողություն մեկնարկում

Ֆուտբոլի Եվրոպայի պատանեկան առաջնության ընտրական մրցաշարին նախապատրաստվող Հայաստանի մինչեւ 17 տարեկանների հավաքականը Լիտվայի Պալանգա քաղաքում մասնակցում է պատանեկան ընտրանիների ընկերական մրցաշարին: Մեր հավաքականը, որում հանդես են գալիս առաջին խմբի մասնակից «Պասանի» թիմի ֆուտբոլիստները, ընդգրկված է առաջին խմբում, որտեղ մրցակիցներն են Ռուսաստանի, Մոլդովայի եւ Լիտվայի հավաքականները:

Առաջին խաղում Սամվել Պողոսյանի սաներն ուժերը չափեցին Ռուսաստանի իրենց հասակակիցների հետ: Մեկնարկն անհաջող էր: Մեր ֆուտբոլիստները մրցակցին զիջեցին 0-3 հաշվով: Առաջին խմբի մյուս խաղում մոլդովացիները 5-1 հաշվով առավելության հասան մինչեւ 17 տարեկանների Լիտվայի 2-րդ հավաքականի նկատմամբ: Վերջինս այս մրցաշարում փոխարինել է Վրաստանի հավաքականին, որը վերջին պահին հրաժարվեց մրցաշարի մասնակցությունից:

Երկրորդ խմբում կայացած 2 հանդիպումներն էլ ավարտվեցին ոչ-ոքի: Լիտվա-Բելառուս խաղում մրցակիցները մեկական գնդակ փոխանակեցին, իսկ Լատվիայի եւ Ադրբեջանի հավաքականների մրցավեճում դարպասները մնացին անառիկ:

Բլոնսկայիին զրկեցին մեդալից

Ֆրանսիական «Էկիպ» հանդեսի տեղեկացմամբ ՄՕԿ-ի հակադոպինգային ծառայությունը ուկրաինուհի յոթնամարտիկ Լյուդմիլա Բլոնսկայային արգելված խթանիչների օգտագործման համար որակազրկել է: Նրա նվաճած արծաթե մեդալը կհանձնվի բրոնզե մրցանակակիր, ամերիկուհի Հայլիգ Ֆոունտեյնին, իսկ բրոնզե պարգեւը կստանա 4-րդ տեղը զբաղեցրած ռուսաստանցի Տատյանա Չեռնովան: Սա օլիմպիական խաղերի ընթացքում դոպինգի օգտագործման հինգերորդ դեպքն է: Ճիշտ է, առայժմ պաշտոնապես այդ տեղեկատվությունը չի հաստատվել:

30-ամյա ուկրաինացի մարզուհին 2003-ին Ֆրանսիայում անցկացված մրցումների ժամանակ դոպինգի օգտագործման համար որակազրկվել էր 2 տարով (մինչեւ 2005-ի հուլիսի 24-ը):

Էջը պատրաստեց ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

ԱԶԳ **Օրվա հետքերով**

«Դա սխալ էր»

Մինչ **«Ազգ»** թերթի ժրաջան կոլեկտիվը վայելում էր արձակուրդային ամիսները, դրանից անկախ երկրագնդում տեղի ունեցան իրադարձություններ, որոնք էապես փոխեցին աշխարհաքաղաքական իրավիճակը եւ նոր կողմնորոշիչներ մտցրին զբոսաշրջությունների հարաբերություններում:

Համաշխարհային լրատվամիջոցները վերջին շրջանում երբեք այնքան բուռն չէին արձագանքել ոչ մի այլ իրադարձության, որքան Վրաստանի շուրջը բռնկված դեպքերին: Եվ դա պատահական չէր, քանի որ այս անգամ բացահայտ ու անողոք հակամարտության մեջ մտան Ռուսաստանի եւ Արեւմուտքի ու առաջին հերթին ԱՄՆ-ի արտաքին քաղաքական, տնտեսական ու ռազմական շահերը:

Այս կոնֆլիկտի մասին այնքան գրվեց ու խոսվեց, որ հազիվ թե հնարավոր է նոր բան ասել: Գործելով միանշանակ, Ռուսաստանը իր անսպասելի ու սրընթաց գործողություններով մի քանի օրում հեղաշրջեց մոլորակի աշխարհաքաղաքական չափորոշիչը եւ 90-ական թվականներից հետո առաջին անգամ պարզորոշ հայտարարեց կրկին գերտերության վերածվելու իր միանշանակ հավակնությունների մասին: Ռազմաքաղաքական դրամատիզմով գերհագեցած այս առճակատման ամենամեծ դասերից մեկը թերեւս այն էր, որ կրկին հաստատվեց երկրի իրողությունը՝ փոքր ազգերը խաղալիք են մեծ տերությունների աշխարհաքաղաքական գործողություններում: Ընդ որում, տվյալ դեպքում խոսքը հավասարապես վերաբերում է եւ օսերին, եւ վրացիներին: Արդեն ակնհայտ է Սաակաշվիլու «սիրողական» հավաքը ամերիկացիների «անվերապահ» պաշտպանության հանդեպ: Արդյոք հանրահայտ չէ՞, որ մեծերը փոքրերի հաշվին սովորաբար պարզում են իրենց քաղաքական ու տնտեսական պահանջները: Ամերիկայի ու այն վերահսկող հրեաների ներկա ամենամեծ հոգեհանգիստ խնդիրը Իրանն է իր միջուկային ծրագրով եւ ոչ թե տնտեսապես ու աշխարհագրականորեն կազմալուծված Վրաստանը: Եվ առաջինի մեկուսացման գործի հիմնական խոչընդոտը Ռուսաստանն է որպես ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի մշտական անդամ՝ որեւէ որոշում արգելափակելու իր իրավունքով: Եվ սա սույն մեկ պարագա է գործընկերոջ ընտրության հարցում:

Մյուս կողմից, անտարակույս, վրացիները կարող էին խուսափել երկրի երեսից վերացնել Հարավային Օսիայի ժողովրդին, եւ ռուսները իրոք փրկեցին օսերին ցեղասպանությունից: Սակայն նույնիսկ տարական անուսադրությունն իր հարցադրումն է առաջադրում՝ ինչ է, ռուսների բազմամյա ատելությունը, ռազմական փորձագիտությունը, դիվանագիտությունը եւ այլն չգիտեին, որ Սաակաշվիլին իրական հարձակման է պատրաստվել: Նման հարցերում զավեշտ չի լինում: Ռուսները պարզապես Վրաստանի ղեկավարին սադրանքի ենթարկեցին, որ նա ծնոտը թաթախի արյան մեջ (ավելի փոքր ժողովրդի): Այդ դեպքում արդեն ամենայն «իրավունքով», այդ թվում նաեւ՝ բարոյական, կարելի էր հասնել մինչեւ Թբիլիսիի մատույցները: Առհասարակ Սաակաշվիլու հետ կապված տեղին է հիշել մեծն հայ քաղաքական կործիչ Հայկազյանի խոսքերը. «Դա շատ ավելի վատ էր, քան հանցագործությունը, դա սխալ էր»: Պիտի որ Սաակաշվիլու վրա թանկ նստի այդ սխալը (ոչ թե հանցագործությունը): Հիմա առավել եւս նա հազիվ թե հետ ստանա Հարավային Օսիան ու Աբխազիան:

Հիշյալ իրադարձությունների հենքի վրա արժե ուշադրություն դարձնել եւ մի հանգամանքի վրա՝ կապված Ռուսաստանի հետ: Գոնե ներկա փուլում անհնար դարձավ Պուտին-Մեդվեդեւ երկյակում լիդերի մասին ժամանակ առ ժամանակ ծավալվող ենթադրությունների ու վարկածների հրապարակումը: Պարզ դարձավ, որ երկյակը պետության կյանքի սկզբունքային հարցերում գործում է ներդաշնակորեն, փոխլրացնելով եւ բնավ էլ կարեւոր չէ, թե ում խոսքն է ավելի վճռորոշ: Զգացվում էր, որ երկյակը լիովին վերահսկում է խաղաղության հզորագույն մարմինը՝ հեռուստատեսությունը: Եվ եթե մամուլում այս կամ այն ձեւով արտացոլվում էին իրադարձությունների մեկնաբանման վրացական տեսանկյուններ, ապա հեռուստաալիքները (նույնիսկ մասնավոր) ամենայն գերիշխում էին պետական դիրքորոշումները՝ այն էլ գրեթե միասիրտ ոճով ու լեզվով:

Եվս մի պահ: Մինչ այդ էլ գաղտնիք չէր, որ Պուտինն ու Մեդվեդեւը երկրում լուրջ ընդդիմություն չունեն: Եվ բանն այն չէ, թե առաջիններն երկրորդի վրա ճնշում են գործադրում անթույլատրելի ու առավել եւս բռնության միջոցով: Ոչ, իհարկե: Կոնկրետ Վրաստանի հարցում նույնիսկ «անհաշտ» կոմունիստները համերաշխ էին ղեկավարության հետ, որովհետեւ ծնունդ առած ռազմական գործողությունները, նրանց կարծիքով, ելնում են ազգային շահերից:

Եվ վերջում հետեւյալը: Ինտերնետում կարդում եմ Հայաստանի թերթերից մեկը, որտեղ գրեթե երբեմնի կոմունիստական ոճով «ցասումնալից» դատապարտվում է Ռուսաստանի «ագրեսիան» Վրաստանի դեմ: Ինչպես ասվեց, դժվար է պատկերացնել, թե վրացիները ինչպես կարող էին ոչ միայն կանգնեցնել ռուսական անհամար տանկերի, զրահամեքենաների, ինքնաթիռների, ռազմանավերի հզոր նախահարձակումը, այլեւ գրավել Ցխինվալը: Նախ, դատապարտելու համար պետք է հաշվի առնել, նույնիսկ ՆԱՏՕ-ն խուսափեց «զայրացին» ձեւակերպումներից: Եվ հետո, ամենագլխավորը, անքաղաքականություն է մոռանալ, որ Ռուսաստանում ապրում է նույնքան հայություն, որքան Հայաստանում: Նման տխմար «դատապարտումներով» ռուսահայերին կարելի է միայն արգելք ծառայություն մատուցել, դիմացը չստանալով ոչինչ:

ՌՈՒԲԵՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ
Մոսկվա

Ռուսական զորքերը «ազատ տեղաշարժվում են» Վրաստանի տարածքով

1-ին էջից

Ընդ որում, ռուսական զորքերի դուրսբերումը ենթադրվում է մինչեւ այն գիծը, որ գոյություն ուներ մինչեւ օգոստոսի 7-ի գիշերը սկսված ռազմական գործողությունները: ՄԱԿ-ի Անվ բանաձեւը, որ քննարկվում էր երեկ, նույնորինակ պահանջ է ներկայացնում նաեւ վրացական կողմին՝ սեփական զինուժը տեղակայման նախկին վայրեր տեղափոխելու առումով: Ռուսական կողմը, մասնավորապես, օգոստոսի 18-ին սկսված զինուժի տեղաշարժի շարունակման մասին նշել է, թե կավարտվանա դուրսբերումը օգոստոսի 22-ից հետո:

Մինչ դեռեւս, ռուսաստանյան զինված ուժերը դեռեւս շարունակում են Վրաստանի տարածքով «ազատ տեղաշարժը»: Վրացական պաշտոնական աղբյուրների հայտարարությունների համաձայն, ռուսական զորքերը երեկ հայտնվել են Արեւմտյան Վրաստանի Սաչխերե քաղաքի մոտ գտնվող Պերեվի գյուղում:

Այս տեղանքը մոտ է վրացական խոշոր քաղաքներից Քութայիսիին: Վրացական լրատվամիջոցների տեղեկացմամբ, ենթադրվում է, որ ռուսական զորամիավորման նպատակն էր հասնել այդ տեղանքում գտնվող լեռնային պատրաստվածության համար նախատեսված ու ֆրանսիական աջակցությամբ բացված ուսումնական բազա՝ ոչնչացնելու: Ռուսական զինուժը երեկ զբաղեցրել է եւ երկու վրացական գյուղական բնակավայր Չխարոցկուի շրջանում:

Այս ամենին ավելանում են նաեւ Ռուսաստանի Դաշնության խորհրդի հայտարարությունները, թե օգոստոսի 25-ին այս մարմինը պատրաստվում է քննարկել Հարավային Օսիայի եւ Աբխազիայի ճանաչման խնդրանքները:

Ընդ որում, դա հավանական է համարվում բավականին սեղմ ժամկետներում, ավելին, այսօրինակ քայլը դիտարկվում է որպես ստեղծված իրավիճակի արձագանք: Ռուսական կողմը նման հարցի քննարկման հիմք է բերում Հյուսիսային Օսիայի դիմումը՝ քննարկելու Հարավային Օսիայի ճանաչման հարցը:

Իսկ այս ամենի ֆոնին յուրօրինակ է ընկալվում երեկ Վարշավայում Միացյալ Նահանգների եւ Լեհաստանի ստորագրած վերջնական համաձայնագիրը լեհական տարածքում ամերիկյան հակահրթիռային պաշտպանության համակարգի տարրերի տեղաբաշխման մասին:

www.azg.am

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Լրագրողական մրցույթ դպրոցականների համար

UNICEF-ը եւ **«Ազգ»** օրաթերթը 10-16 տարեկան դպրոցականների համար հայտարարում են շարադրության մրցույթ՝ **«Ինչ եմ ուզում ես»** կամ **«Ինչ են ուզում երեխաները»** վերնագրերով: Հաղթողներն անվճար կմասնակցեն **«Ժուռնալիստիկայի հիմունքներ եւ վարպետություն»** դասընթացին, կտպագրվեն «Մանկապատանեկան Ազգ» հավելվածում: Աշխատանքները **մինչեւ օգոստոսի** 31-ը կարող եք ուղարկել **susmark2002@yahoo.com** էլ. հասցեին կամ բերել խմբագրություն: Հասցե՝ Հանրապետության 47: Հեռախոս՝ (093) 369531:

Հեղինակի հասցեն եւ հեռախոսահամարի առկայությունը պարտադիր են:

Մրցույթի մանրամասներին կարող եք ծանոթանալ **www.azg.am** կայքէջում տեղադրված հայտարարության ծավալուն տարբերակից:

ՑԱՎԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

«Գոլդեն Փելիս» հյուրանոցի աշխատակազմը հայտնում է իր խորին ցավակցությունը գլխ. տնօրեն Սարգիս Ղազարյանին իր հոր՝

Հովհաննես Ղազարյանի

մահվան կապակցությամբ: Հոգեհանգիստը տեղի կունենա օգոստոսի 21-ին, ժամը 19.00-ին, հուղարկավորությունը՝ օգոստոսի 22-ին, ժամը 14.00-ին, Նոր Արեշ 25 փ. տուն 9 հասցեից:

«ՖԼՈՐԵՍ» ԱՃՈՒՐԴԻ ՏՈՒՆ ՍՊԸ-ն տեղեկացնում է, որ «Արամանդ» ԵԱՀԲ-ի հարթակում շարունակվում է Սեւան համայնքին պատկանող միջնակարգ դպրոցի (ընդ. մակ. 1574 քմ, հող. չափը՝ 0,45 հա, հասցե՝ ք. Սեւան, Նաիրյան 135) աճուրդային վաճառքը՝ 37800000 դրամ մեկնարկային գնով: Աճուրդի փուլերը՝ դասական, այնուհետեւ հոլանդական եղանակով մինչեւ 30.12.2008 թ.՝ յուրաքանչյուր աշխատանքային օր, ժամը 11.00-17.00, ք. Երեւան, Ազատության 6/1 հասցեում: Տեղեկությունների համար դիմել՝ հեռ. 56-31-15, 56-52-28:

Ի փոփոխություն նախկինում կատարված ծանուցման, տեղեկացնում ենք, որ «ՖԼՈՐԵՍ» ԱՃՈՒՐԴԻ ՏՈՒՆ ՍՊԸ-ն «Արամանդ» ԵԱՀԲ-ի հարթակում, «ՎՏԲ-Հայաստան բանկ» ՓԲԸ-ից ներկայացված բնակելի տան (մակ. 225,0 քմ, հողամաս, մակ. 0,075 հա, հասցե՝ Կոտայքի մարզ, գ. Պտղնի 1-ին փող. N 34) աճուրդային վաճառքը դասական, այնուհետեւ հոլանդական եղանակով՝ 16000000 դրամ մեկնարկային գնով կիրականացնի 29.08.2008 թ.-ից յուրաքանչյուր աշխատանքային օր, ժամը 11.00-17.00, մինչեւ 30.12.2008 թ.-ը՝ ք. Երեւան, Ազատության 6/1 հասցեում: Տեղեկությունների համար դիմել՝ հեռ. 56-31-15, 56-52-28:

Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պահուստների փոխակը եւ կազմը

ՀՀ կենտրոնական բանկը, ղեկավարվելով «Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 52-րդ հոդվածի դրույթներով, ներկայացնում է

ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պահուստների փոխակի եւ կազմի մասին
2008թ 2-րդ եռամսյակ (ներառյալ եզրափակիչ շրջանառությունը)

Եռամսյակի սկիզբ			
I.Համախառն արտաքին ակտիվներ		1,605,977,811.52	ԱՄՆ դոլար
այդ թվում՝			
միջազգային պահուստներ			
(համախառն արտաքին ակտիվներ			
ազատ փոխարկելի արժույթով)		1,605,977,105.25	ԱՄՆ դոլար
որից՝			
ՀՓԻ ԱՄՀ-ում	4,571,311.10 ՀՓԻ	7,517,515.70	ԱՄՆ դոլար
պահուստային դիրք ԱՄՀ-ում 0.00 ՀՓԻ		0.00	ԱՄՆ դոլար
II.Զուտ արտաքին ակտիվներ		1,405,463,373.45	ԱՄՆ դոլար
որից՝ ազատ փոխարկելի արժույթով		1,405,462,667.18	ԱՄՆ դոլար
Եռամսյակի վերջ			
I.Համախառն արտաքին ակտիվներ		1,579,571,643.27	ԱՄՆ դոլար
այդ թվում՝			
միջազգային պահուստներ			
(համախառն արտաքին ակտիվներ			
ազատ փոխարկելի արժույթով)		1,579,570,941.11	ԱՄՆ դոլար
որից՝			
ՀՓԻ ԱՄՀ-ում	8,921,569.40 ՀՓԻ	14,574,417.54	ԱՄՆ դոլար
պահուստային դիրք ԱՄՀ-ում 0.00 ՀՓԻ		0.00	ԱՄՆ դոլար
II.Զուտ արտաքին ակտիվներ		1,383,273,318.68	ԱՄՆ դոլար*
որից՝ ազատ փոխարկելի արժույթով		1,383,272,616.52	ԱՄՆ դոլար

*Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պահուստների փոխակի եւ կազմի մասին սույն տեղեկատվությունը ունի որոշ տարբերություններ ՀՀ ԿԲ ֆինանսական հաշվետվության առանձին տվյալների հետ, քանի որ այն կազմվել է հիմք ընդունելով Արժույթի Միջազգային Հիմնադրամի դրամավարկային եւ ֆինանսական վիճակագրության ձեռնարկը:

ԳՈՎԱԶԴԻ ՀԱՄԱՐ ԶԱՆԳԱՀԱՐԵԼ՝ 58-29-60

Լրատվական գործունեություն իրականացնող՝ «Ազգ օրաթերթ» ՍՊԸ, Երեւան, Հանրապետության 47: Պետական գրանցման վկայականի համար՝ 02 Ա N 047261, տրված՝ 17.02.00 թ.:
Թողարկման պատասխանատու, գլխ. խմբ. Հակոբ Ավետիքյան: Տպաքանակ՝ 3000, ստորագրված է տպագրության՝ 20.08.2008, գինը՝ 100 դրամ, տպագրում է «Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարանում՝ Արշակունյաց 2: